

รายงานการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

DEVELOPMENT OF TEACHING STYLES IN THAI LANGUAGE
FOR COMMUNICATION IN THE NEW NORMAL ERA WITH
INTEGRATED BUDDHISTS FOR UNDERGRADUATE STUDENTS
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS

จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

DEVELOPMENT OF TEACHING STYLES IN THAI LANGUAGE
FOR COMMUNICATION IN THE NEW NORMAL ERA WITH
INTEGRATED BUDDHISTS FOR UNDERGRADUATE STUDENTS
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS

จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบรูปแบบการเรียนการสอน โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในยุค New Normal และศึกษาการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริง ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบ Randomized Two Group Posttest Only Design กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 80 คน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ต้องเป็นกระบวนการการถ่ายทอดในลักษณะ Active Learning (กาญจนา คุณารักษ์, 2535) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาโดยใช้หลักธรรมและหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญในการบูรณาการการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุค New Normal โดยใช้หลักพุทธธรรมในการบูรณาการ คือหลักไตรสิกขา ซึ่งเชื่อมโยงสู่หลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือที่เรียกว่าทางสายกลาง

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการเรียนการสอน, 2. New Normal, 3. พุทธบูรณาการ

ABSTRACT

The research aims to Development of teaching styles in Thai language for communication in the New Normal era with integrated Buddhists for undergraduate students Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. The research process is divided into 2 parts: Part 1, the development of the Thai language for communication teaching model in the New Normal era , there are 4 steps in the process. Teaching model by studying concepts and theories on enhancing learning skills in the New Normal era and studying the promotion of learning skills in the New Normal era integrated Buddhist, Step 2: Creating instructional model documentation, Step 3: Quality checking of teaching style and teaching style documentation by experts, Step 4: Study for Feasibility Check before implementation Part 2 Study of teaching and learning model efficiency. Using a research method of Randomized Two Group Posttest Only Design with undergraduate students Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus The second semester of the academic year 2021 consisted of 80 students for a period of 5 weeks.

The Development of teaching styles in Thai language for communication in the New Normal era with integrated Buddhists for undergraduate students Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus it must be a transmission process in an active learning manner. Learners have been developed using Buddhist principles and principles as an important tool in integrating the development of teaching and learning styles of Thai language for communication. To face rapid changes in the New Normal era by using the principles of Buddhism in the integration, consisting of the Trisikha principle. The principles that are integrated are connected to the middle principle, known as the middle path.

Keyword : 1. Teaching model, 2. New Normal, 3. Buddhist integration

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ได้รับความกรุณา แนะนำ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา จักรไชย ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้บริหาร สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้ให้ความเมตตาแนะนำในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ นักศึกษา ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลงด้วยดี ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

คุณประโยชน์จากงานวิจัยนี้ขอมอบบูชาแด่บุพการี ครูอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานให้แก่ผู้วิจัย รวมถึงท่านผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้ให้การสนับสนุนทุกกระบวนการแก่ผู้วิจัยด้วยดีมาโดยตลอด

ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์

หัวหน้าโครงการวิจัย

3 เดือน พฤศจิกายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 สมมติฐานการวิจัย	5
1.4 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนในยุค New Normal	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธบูรณาการ	20
2.3 ทฤษฎีการสื่อสาร	37
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน	46
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
2.6 สรุปกรอบแนวความคิด	67
3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
3.1 การดำเนินการวิจัย	69
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	74
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
5.1 สรุปผลการวิจัย	85
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	86
5.3 ข้อเสนอแนะ	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	96
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	97
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือเพื่อการวิจัย	99
ภาคผนวก ค เครื่องมือเพื่อการวิจัย	105
ภาคผนวก ง เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัย ในคน	118
ภาคผนวก จ คำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษา หัวหน้าโครงการวิจัย นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย	120
ประวัตินักวิจัย	122

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1.1 ตารางการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารด้านรูปแบบการเรียนการสอนขั้นเตรียมความพร้อม	78
4.1.2 ตารางการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารด้านรูปแบบการเรียนการสอนขั้นกระบวนการเรียนการสอน	78
4.1.3 ตารางการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารด้านรูปแบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับแบบทดสอบทักษะการสื่อสาร	79
4.1.4 ตารางการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารด้านรูปแบบการเรียนการสอนขั้นประเมินผล	80
4.1.5 ตารางการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	80
4.1.6 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ หลังจากที่นักศึกษาได้ศึกษารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	82
4.1.7 ตารางผลคะแนนเรื่องการสื่อสารของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	83
4.1.8 ตารางระดับความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	83

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

New Normal เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเอง เพื่อให้ชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิมๆ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การสื่อสาร การทำธุรกิจ และที่สำคัญที่สุดคือ “การศึกษา” (สุภาภรณ์ พรหมบุตร, 2563)

การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา Covid-19 เราคงต้องยอมรับว่า การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเกิดขึ้นที่ห้องเรียน (ON-SITE) การที่เด็กได้ไปโรงเรียน ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน เด็กมีสมาธิจดจ่อกับการสอนของครู ครูสามารถเข้าถึงเด็กเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี และผู้ปกครองสามารถประกอบอาชีพได้โดยมั่นใจในความปลอดภัยของบุตรหลาน สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาการของเด็กทั้งในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา แต่เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบให้การเรียนการสอนตามวิถีปกติไม่สามารถทำได้นั้น ประเด็นการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด จึงกลายเป็นโจทย์สำคัญที่จะต้องหาแนวทางที่ยังรักษาโอกาสในการเรียนรู้ของเด็กให้ควบคู่ไปกับความปลอดภัยได้อย่างเหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดให้มีแนวทางการจัดการเรียนการสอน 5 รูปแบบ ได้แก่ การสอนผ่านทีวี (ON-AIR), การสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (ONLINE), การสอนแบบ ON-DEMAND, การสอนแบบ ON-HAND และการสอนตามปกติที่โรงเรียน (ON-SITE) ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต่างก็ได้ดำเนินการในลักษณะนี้มาแล้ว อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการ ต้องการให้การเลือกรูปแบบมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ จึงมอบหมายให้เขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละพื้นที่พิจารณาเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และยึดความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งสามารถปรับการประเมินผลให้เป็นไปตามสถานการณ์ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนมากกว่า 1 รูปแบบให้ผสมผสานกันได้ . นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ต้องขอขอบคุณความอนุเคราะห์จากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ DLTV โดยนักเรียนจะได้รับสื่อการเรียนรู้สำหรับการเรียนที่บ้าน เช่น แบบเรียนแบบฝึกหัด สมุดวาดเขียน สี เป็นต้น ทั้งนี้ รัฐบาลได้จัดหาช่องทีวีดิจิทัลไว้ 12 ช่องทีวีด้วย ซึ่งเริ่ม

เผยแพร่แล้วตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน ที่ผ่านมา และจะถ่ายทอดซ้ำ 3 รอบต่อวัน ท้ายที่สุดนี้ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์จะไม่กลายเป็นรูปแบบหลัก แต่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการ ก็จะมีมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพของการศึกษาและเตรียมพร้อมให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอีกด้วย

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยใช้หลักพุทธธรรมในการบูรณาการ ประกอบด้วยหลักไตรสิกขา หลักธรรมที่นำมาบูรณาการนั้นเชื่อมโยงสู่หลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือที่เรียกว่าทางสายกลาง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีความเป็นอัตลักษณ์ของประเทศไทย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ในการช่วยพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้า อย่างยั่งยืนเทียบเท่าอารยประเทศ การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร นำมาซึ่งความสำเร็จให้กับปัจเจกบุคคล เพราะเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล เข้าใจปัญหา สามารถคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ หลากหลายและมีประสิทธิภาพ มองปัญหาในแง่มุมใหม่ที่ไม่ยึดติดกับกรอบความคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาแบบเดิม เนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2546: 182-183) และวิธีที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณลักษณะดังกล่าว สถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมจำเป็นต้องขับเคลื่อนโดยการใช้การศึกษา (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2543: 60) เพราะการศึกษาเป็นกลวิธีในการพัฒนามนุษย์ไปสู่ทิศทางที่สังคมต้องการ ดังนั้น เมื่อภาวะสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านกระบวนการคิด (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2543: 1) ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรา 4 การศึกษาหมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอ็ด (STAD) เป็นการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะทางสังคม นั่นคือ การรู้จักการทำงานร่วมกัน โดยให้ความร่วมมือ มีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นโดยการใช้เหตุผล นับว่าเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุนกระบวนการคิด ตลอดจนการตัดสินใจซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน การทำงานเป็นทีม การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการติดต่อสื่อสาร และยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังนั้น จะพบว่าการใช้เทคนิคการสอนที่เป็นกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผ่านรูปแบบการเรียนการสอน

แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอดีหรือรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์จะยิ่งเพิ่มพูนคุณภาพของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น เหมาะสำหรับการสถานการณ์ปัจจุบันในการจัดทักษะการเรียนรู้ในยุค New Normal

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาขณะนี้ ยังไม่มีการขับเคลื่อนกันอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังที่ จรัส สุวรรณเวลา (2545: 48-49) กล่าวว่า ปัจจุบันระบบอุดมศึกษายังมีความอ่อนแออยู่มากในการเข้าสู่สังคมความรู้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น กระบวนการสอนยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้เป็นหลัก เน้นการเพิ่มสาระความรู้ แทนที่จะเป็นการสร้างสมรรถนะและปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ ประเวศ วะสี (2538: 23) ที่กล่าวถึงสภาพของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่า การเรียนการสอนจะเน้นเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ทำให้ไม่เข้าใจความซับซ้อนของสังคม เพราะระบบการศึกษาไทยเป็นระบบที่อยู่บนกระบวนทัศน์สังคม ยิ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของบัณฑิตและการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพภายใต้การจัดการเรียนการสอนของแต่ละสถาบันการศึกษา รวมทั้งข้อมูลจากทบวงมหาวิทยาลัย (2545:19) พบว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีปัญหาในด้านคุณภาพและประเด็นที่ชี้ความด้อยคุณภาพ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่ขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะวิธีการสอนที่ไม่ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักใช้ความคิด การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้สมกับความเป็นสถาบันทางการศึกษาชั้นสูง เพราะมุ่งเน้นเนื้อหามากกว่าการสอนให้รู้จักการคิดเป็น ทำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 81) ประกอบกับการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการคิดพิจารณาเหตุผลและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทำให้คุณภาพของบัณฑิตในปัจจุบันมีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคมการสื่อสาร และที่สำคัญคือขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543: 45) ขาดความรู้ความสามารถทางภาษาและความสามารถในการสื่อสาร (จรัส สุวรรณเวลา. 2540: 37) ด้วยปัจจัยดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มทักษะกระบวนการคิด ที่นับวันจะมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม ฐานความรู้และการนำมาซึ่งการสร้างสรรคงานใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพของบัณฑิตให้สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานของประเทศได้ และประการสำคัญจากการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เน้น “การเรียนรู้” มากกว่า “การสอน” โดยมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีความคิดสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นเขตการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ ขออนุมัติจัดตั้งโดยพระราชธรรมานุวัตร (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระประภัสสรมุณี) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ) และพระธรรมฐิติญาณ (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระราชสารสุธี) เมื่อปี พ.ศ.2535 และต่อมาได้รับอนุมัติให้

จัดตั้งเป็นวิทยาเขตชื่อ “วิทยาเขตร้อยเอ็ด” เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2537 เดิมมีที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่วัดเหนือและในช่วงปี พ.ศ.2537 พระเทพวิสุทธิมงคล (หลวงปู่ศุขมหาวิโร) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดประชาคมวนาราม (วัดป่ากุง) ได้มาเห็นสภาพอาคารเรียนและห้องเรียนที่วัดเหนือคับแคบแออัดไม่เพียงพอและไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน จึงได้อนุญาตและทำสัญญายินยอมให้ใช้ที่ดินเนื้อที่ 101 ไร่ 98 ตารางวา ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) ขณะดำรงสมณศักดิ์เป็นที่พระสาสนโสภณ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต เป็นองค์รับมอบ ที่วัดบ้านเหล่าสมบูรณ์ (วัดศรีทองโพธิ์บุลย์วรารามในปัจจุบัน) ให้กับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เข้าไปทำประโยชน์ใช้สอยจัดการศาสนศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ทั่วไปพร้อมทั้งให้อำนาจจัดการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินถมดินปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ และให้เป็นที่ตั้งถาวรของวิทยาเขตร้อยเอ็ดในปัจจุบัน ปัจจุบันเปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ดังต่อไปนี้ ระดับปริญญาตรี คณะศาสนาและปรัชญา สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ สาขาวิชาการประถมศึกษา และสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ในปัจจุบันพบว่า การสอนของอาจารย์ยังคงเน้นที่การบรรยายถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ ผู้สอนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนการสอน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้รับข้อมูลจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว เมื่อมีข้อสงสัยก็ไม่กล้าถาม เพราะผู้เรียนขาดความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ตัวผู้เรียนเองก็ไม่ให้ความสำคัญต่อการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพราะขาดความกระตือรือร้น แต่จะมุ่งเน้นการสอบให้ผ่านในแต่ละรายวิชานั้น ซึ่งในยุค New Normal รูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งรูปแบบปกติ และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน บทบาทในการเรียนของผู้เรียน บทบาทในการสอนของผู้สอน การเรียนในชั้นเรียน (On-Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On-Air) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ การพัฒนาการเรียนออนไลน์ ให้มีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับผู้สอน เสมือนหรือดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน ด้านการพัฒนาครูสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้นำเสนอการปรับการศึกษายุค New Normal โดยเสนอแนวคิดในการปรับบทบาทครูและการพัฒนาครู ดังนี้ 1. ปรับรูปแบบดั้งเดิมจากครูที่ผู้สอน (Teacher) ไปเป็นครูผู้สนับสนุนการเรียนรู้ หรือ Learning Facilitator โดยเชื่อว่าค่านั่งของการศึกษาไทยคือ การมีครูคุณภาพจำนวนมากที่มี

ความสามารถในการเป็น Facilitator มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา 2. ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมครูให้ครูเปลี่ยนจากผู้สอน (Teacher) ไปเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ชักชวนให้เด็กได้เรียนรู้

ปัญหาดังกล่าวนับเป็นเรื่องสำคัญมากที่สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่มีความหลากหลายและไม่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เพราะมุ่งเน้นเนื้อหาสาระมากเกินไปจนทำให้ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ขาดทักษะทางด้านการคิด อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เพราะถูกตีกรอบไว้แล้วโดยผู้สอน ซึ่งกรอบเหล่านี้ล้นสัดกันความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำหลักการสอนและเทคนิคการสอนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย หลักพุทธธรรมในการบูรณาการ ประกอบด้วยหลักไตรสิกขา การระดมสมอง ผังความคิด มาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมฝึกการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์หรือการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอตี อันเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แล้วนำมาพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอตี โดยผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปที่จัดสอนในระดับปริญญาตรี และนักศึกษาทุกคนต้องเรียน ซึ่งในยุค New Normal การจัดการเรียนการสอน อาจใช้วิธีการการเรียนในชั้นเรียน (On-Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On-Air) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) หัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพราะต่อให้เทคโนโลยีจะเข้ามา Disrupt การเรียนการสอนให้เปลี่ยนแปลงไปมากแค่ไหน แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงต้องมีอยู่เสมอคือ จิตวิญญาณของความเป็นครูผู้สอน

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ นักศึกษามีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารที่ดีขึ้น

1.3.2 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

1.3.3 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า 3.50

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ หมายถึง ลักษณะการเรียนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นการเรียนการสอน และขั้นวัดผลและประเมินผล

2. รูปแบบการเรียน New Normal หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา Covid-19

2.1 Onsite หมายถึง การเรียนการสอนที่ห้องเรียน

2.2 Onair หมายถึง การสอนผ่านทีวี

2.3 Online หมายถึง การสอนผ่านอินเทอร์เน็ต

3. ความคิดสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองการสื่อสารต่อเหตุการณ์ ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน และเรื่องราวต่างๆ ในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งความสามารถในการคิดนี้ประกอบด้วยความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม ความคิดสร้างสรรค์คือลักษณะของความคิดที่มีหลายมิติ หลายมุมมอง หลายทิศทาง สามารถคิดได้กว้างไกล ไร้กรอบ และไร้ขอบเขต

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถเรื่องการสื่อสารที่นักศึกษาได้รับจากรูปแบบการเรียนการสอน ประเมินโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ประเมินโดยวัดจากความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. พุทธบูรณาการ หมายถึง การบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่เข้ากับพระพุทธศาสนา โดยการนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา มาเป็นหลักธรรมในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal

7. การระดมสมอง (Brainstorming) หมายถึง วิธีของกระบวนการการระดมความคิดจากทุกมุมมอง อย่างสร้างสรรค์ โดยไม่มีการตัดสินถูกผิดของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจ ความคิดใหม่ๆ และใช้ในการวางแผนงาน

8. ผังความคิด (Mind Map) หมายถึง การจดบันทึกความคิดความเข้าใจ ด้วยการเชื่อมโยงความคิดระดับต่างๆ โดยเริ่มต้นด้วยการตั้งความคิดหลักขึ้นมา แล้วบันทึกความคิดต่างๆ กระจายจากศูนย์กลางของความคิดหลักนั้น

9. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

10. เทคนิคเอสทีเอตี หมายถึง การเรียนเป็นกลุ่มย่อยที่มีการจัดเข้ากลุ่มตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน กลุ่มละ 4 คนตามระดับของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาษาไทย โดยคละกันให้อัตราส่วน เก่ง : ปานกลาง : อ่อน เท่ากับ 1 : 2 : 1

11. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หมายถึง วิชาหมวดศึกษาทั่วไปที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564

12. ประสิทธิภาพ หมายถึง นักศึกษามีความสามารถมากขึ้นเมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารไปทดลองใช้ และมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยประเมินจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

13. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถเรื่องภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่นักศึกษาได้รับจากรูปแบบการเรียนการสอน ประเมินโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

14. ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา หมายถึง ความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ประเมินโดยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา จำนวน 264 รูป/คน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- รูปแบบการเรียนการสอน
- รูปแบบการเรียนในยุค New Normal

- พุทธบูรณาการหลักไตรสิกขา
- ทฤษฎีการสื่อสาร

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (Output)

การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ นักศึกษามีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารที่ดีขึ้น

1.6.2 ผลลัพธ์ (Expected Outcomes)

การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

1.6.3 ผลกระทบ (Expected Impacts) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า 3.50

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนในยุค New Normal

- 1.1 จุดเริ่มต้น New Normal
- 1.2 New Normal ด้านการศึกษา
- 1.3 New Normal ด้านสาธารณสุขไทย
- 1.4 New Normal ด้านธุรกิจ เศรษฐกิจ
- 1.5 New Normal ด้านไลฟ์สไตล์
- 1.6 New Normal ด้านการท่องเที่ยวไทย
- 1.7 รูปแบบการเรียนการสอน ในยุค New Normal
- 1.8 พื้นที่การเรียนรู้ในยุค New Normal
- 1.9 วิธีการสอนที่ออกแบบให้ตรงตามการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุค New Normal
- 1.10 การประเมินผลในยุค New Normal
- 1.11 เด็กนักเรียนในยุค New Normal กับครูวิถี ครูยุทูป และ ครูกูเกิล
- 1.12 ทักษะแบบดิจิทัลในยุค New Normal
- 1.13 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนในยุค New Normal

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธบูรณาการ

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับไตรสิกขา
- 2.2 การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในการศึกษา

2.3 ทฤษฎีการสื่อสาร

- 3.1 ความสำคัญของทฤษฎีการสื่อสาร
- 3.2 ทฤษฎีการสื่อสารและการเรียนการสอน

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

- 4.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน
- 4.2 การเรียนการสอนแบบร่วมมือ
- 4.3 องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ
- 4.4 เทคนิคของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

- 4.5 ประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ
- 4.6 การเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี
- 4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 ความหมายของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- 5.2 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- 5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2.6 สรุปกรอบแนวความคิด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนในยุค New Normal

New Normal ที่เกิดขึ้นในยุค Covid-19 ที่หลักให้ผู้คนทั่วโลกเข้าสู่ “ความปกติรูปแบบใหม่” ในทุกๆ ด้าน ทั้งไลฟ์สไตล์ ธุรกิจ สาธารณสุข การศึกษา โดยเฉพาะมาตรการผ่อนคลายระยะที่ 2 ของไทยทำให้เห็นรูปแบบ New Normal ชัดเจนขึ้น ไม่ว่าจะหันไปทางไหนคนไทยเริ่มจะได้ยินคำนี้บ่อยขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นจากการแถลงข่าวยอดผู้ติดเชื้อโรคระบาด Covid-19 รายงานของทางศบค. หรือตามโฆษณาสินค้าและบริการทั่วไป ต่างก็ใช้คำนี้กันอย่างมากมายหลากหลายบริบท

เมื่อไม่นานมานี้ ราชบัณฑิตยสภา ได้บัญญัติศัพท์ New Normal เพิ่มเข้ามา โดย รศ.มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้ผ่านทางเฟซบุ๊ก Malee Boonsiripunth เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย

รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต นอกจากนี้ยังมีการใช้คำว่า "New Normal" ในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ โดยคำนี้กำเนิดขึ้นในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007–2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติ ได้กลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่นๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล

ส่วน "New Normal" ในบริบทของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ในช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิมๆ โดยมีการปรับหาวิธีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการย้ายเบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไป ก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม

จุดเริ่มต้น New Normal

ข้อมูลจากนิตยสารการเงินธนาคาร ฉบับเดือนพฤษภาคม 2015 (โดย เขมรัฐ ทรงอยู่) ระบุว่า "New Normal" หรือ "ความปกติในรูปแบบใหม่" เป็นคำศัพท์ที่ถูกใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2008 โดย Bill Gross นักลงทุนในตราสารหนี้ชื่อดังและเป็นผู้ร่วมในการก่อตั้งบริษัท Pacific Investment Management (PIMCO) โดยให้นิยาม "New Normal" ในบริบทเศรษฐกิจโลกเอาไว้ว่า เป็นสภาวะที่เศรษฐกิจโลกมีอัตราการเติบโตชะลอตัวลงจากในอดีต และเข้าสู่อัตราการเติบโตเฉลี่ยระดับใหม่ที่ต่ำกว่าเดิม ควบคู่ไปกับอัตราการว่างงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังเกิดวิกฤติทางการเงินในสหรัฐฯ อีกทั้งความผันผวนทางเศรษฐกิจจะไม่ได้เป็นไปตามวัฏจักรเศรษฐกิจเดิมแบบที่ผ่านมา เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดการเติบโตทางเศรษฐกิจมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปหรือส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในลักษณะที่แตกต่างจากในอดีต

แนวคิดเรื่อง "New Normal" ของ Bill Gross ในช่วงแรกไม่ได้รับความสนใจ และยังถูกปฏิเสธโดยนักเศรษฐศาสตร์จำนวนหนึ่งที่เชื่อว่า การชะลอตัวที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพียงภาวะการถดถอย (recession) ตามวัฏจักรเศรษฐกิจเดิมเพียงเท่านั้น และในไม่ช้าเศรษฐกิจและการจ้างงานก็จะกลับมาเติบโตได้ที่ค่าเฉลี่ยดังเดิม แต่สถานการณ์เศรษฐกิจโลกในปัจจุบันได้พิสูจน์ให้เห็นว่าสิ่งที่ Bill Gross ได้พูดไว้ตั้งแต่ปี 2008 นั้นมีส่วนที่ถูกอยู่ไม่น้อย

New Normal ด้านการศึกษา

ด้านการศึกษาไทย พบว่าเด็กๆ ในยุค Covid-19 ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนใหม่สะท้อน "New Normal" ที่ไม่ค่อยจะสะดวกทั้งกับผู้ปกครองและกับตัวเด็กเอง นั่นคือ “เรียนออนไลน์” ผ่าน

ทางช่องทีวีดาวเทียม DLTV และเรียนผ่านแอปฯ เว็บไซต์ และช่อง youtube ของ DLTV ได้เช่นกัน แต่ปรากฏว่าเด็กๆ ประสบปัญหาการเรียนออนไลน์มากมายหลายอย่าง เช่น การค้นหาสัญญาณช่องไม่เจอ การโหลดแอปฯ ไม่ได้ หรือแม้แต่ปัญหาเรื่องอุปกรณ์อย่างแล็ปท็อป มือถือ แท็บเล็ต และการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เป็นต้น

Bill Gates กล่าวถึง 7 สิ่งในอนาคตที่อาจเปลี่ยนไปตลอดกาลหลังยุค Covid-19 ผ่าน Podcast ใหม่ของเขาไป โดยสรุปได้ดังนี้

1. การประชุมทางไกลจะกลายเป็นเรื่องธรรมดาของการทำงาน (Remote meetings will be normalized)

ความจริงแล้วนั้นก่อนที่จะเจอไวรัสโควิดจะระบาดการประชุมทางไกล Online meeting หรือ Zoom ก็มีอยู่นานแล้ว แต่สิ่งที่ไวรัสทำให้ไม่เหมือนเดิมคือ ความเกรงใจในการขอประชุมจะหายไป โดยก่อนหน้านี้การนัดประชุมโดยใช้ระบบ Online แต่ละทีหลายฝ่ายอาจกังวลว่าจะเป็นการไม่ให้เกียรติ โดยเฉพาะกับฝั่งลูกค้าที่อาจคิดว่าเราไม่ยอมสละเวลาหรือใช้ความพยายามในการไปเจอกัน

Bill Gates บอกว่าหลังไวรัสระบาดมานานเกือบปีความเคยชินกับการประชุม Online จะเป็นความเคยชินและทำให้ความเข้าใจตรงกันมากขึ้นไปโดยปริยาย

2. ซอฟต์แวร์ต่างๆ จะมีการแก้ไขและปรับปรุงครั้งใหญ่ (Software will have improved dramatically)

เชื่อว่าทุกคนคงมีประสบการณ์เดียวกันตอนเริ่มประชุม Online ใหม่ๆ ว่าทำไมเสียงมันขาดๆ ทำไมสัญญาณหาย ทำไมภาพไม่ชัด แต่ปัญหาทั้งหมดนั้นจะค่อยๆ หายไป เพราะ Software ที่รองรับระบบเหล่านี้กำลังจะต้องเกิดการปรับปรุงครั้งใหญ่ ด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิม

Bill Gates เชื่อว่าผู้ใช้งานทุกคนอาจถึงขั้นต้องแปลกใจ กับการปรับปรุงของเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้ที่กำลังจะพัฒนาอย่างรวดเร็ว

3. บริษัทต่างๆ เริ่มแชร์และใช้ออฟฟิศทำงานกันอย่างหมุนเวียน (Companies may share an office on rotation)

อีกคำถามที่จะเกิดขึ้นมาหลังเทคโนโลยีในการประชุม Online ดีขึ้นไปเรื่อยๆ คือออฟฟิศแบบถาวรยังจำเป็นอยู่หรือไม่ เพราะอาจกลายเป็นค่าใช้จ่ายที่มากเกินไปหากพนักงานไม่ได้ใช้ออฟฟิศกันเหมือนเดิมทุกคน

Bill Gates มองว่าหลายบริษัทจะเริ่มหันมาทำออฟฟิศที่เล็กลง ที่ไม่จำเป็นต้องมีที่นั่งประจำสำหรับพนักงานทุกคน และอาจถึงขั้นมีมากกว่า 1 บริษัทมาแชร์และใช้ออฟฟิศหมุนเวียนกัน

4. การเลือกแหล่งที่อยู่อาศัยจะเปลี่ยนไป (We'll choose to live in different places)

ใครที่เพิ่งซื้อคอนโดในเมืองอาจจะไม่ชอบข้อนี้ ก่อนหน้านี้พวกเราต้องยอมทนกับสภาพรถติดหรือมลพิษต่างๆ ในเมือง หรืออยู่ห้องคอนโดที่เล็กลงเพียงเพื่อที่จะได้ไปกลับทำงานให้สะดวกขึ้น แต่ระบบการทำงาน Online ที่พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ อาจทำให้เราไม่ต้องทนกับสิ่งเหล่านี้อีกต่อไป

Bill Gates เชื่อว่าหากผู้คนไม่ต้องเข้าออฟฟิศทุกวันเหมือนแต่ก่อน ผู้คนส่วนใหญ่อาจเลือกที่จะออกไปอยู่แถวชานเมืองกันมากขึ้น เพื่อที่จะได้มีพื้นที่กว้างขึ้นในราคาที่ลดลง สร้างบ้านให้ใหญ่ขึ้นได้และไม่ต้องฝ่ารถติดทุกวันเมื่อต้องการจะไปไหนมาไหน

5. ความสนิทสนมกับเพื่อนบ้านจะเป็นมิตรมากขึ้นแต่ความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานอาจจะลดลง (You'll socialize less at work, and more in your community)

เมื่อการประชุม Online ระบบดีขึ้นไปเรื่อยอีก ผลกระทบต่อมาคือ เราจะได้เจอกับเพื่อนในที่ทำงานน้อยลง แต่เราอาจจะได้ใช้เวลาและสร้างความสัมพันธ์กับคนในสังคมนอกบ้านเรามากขึ้น

หลายคนคงเข้าใจว่าความสนิทกับเพื่อนที่ทำงานคงลดลง แต่อาจสงสัยว่าทำไมเราถึงอาจสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านเราได้มากขึ้น

โดย Bill Gates ได้ตอบคำถามข้อนี้ว่า เพราะความเครียดจากการทำงานจะยังเท่าเดิมแม้ว่าเราจะทำงานจากที่บ้าน แต่เราคงไม่สามารถไปพูดคุยหรือกินข้าวหลังเลิกงานกับเพื่อนร่วมงานเราได้แล้ว คนเราจึงจะไปหาเวลาผ่อนคลายกับกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในระแวกเดียวกันแทน

6. ถึงแม้ปัจจุบันจะมีวัคซีนแล้วก็ตาม ทุกสิ่งทุกอย่างอาจจะไม่กลับไปเป็นเหมือนเดิมไปอีกนาน (Things won't go totally back to normal for a long time)

ชีวิตปกติที่เราเคยรู้จักการเดินทางไปยังที่ต่างๆ ในโลก การพบเจอกันโดยไม่ต้องระวังเรื่องการรักษาระยะห่าง อาจยังไม่กลับมาเหมือนเดิมไปอีกนาน

Bill Gates มองว่าถึงแม้ในเร็วๆ นี้จะมีหลายประเทศที่พัฒนาแล้วได้รับวัคซีน แต่การที่คนทั่วโลกจะได้รับวัคซีนนั้นคงอีกนาน และตราบดีที่ทั่วโลกยังไม่ได้รับวัคซีนกันจนเป็นสัดส่วนที่มากแล้ว โลกแบบเดิมที่เราคุ้นชินคงยังไม่กลับมา เราต้องรองจนกว่าไวรัสระบาดจะควบคุมได้ทั่วโลก ไม่ใช่เพียงแค่บางพื้นที่ เราจึงจะใช้ชีวิตที่เหมือนเดิมได้

7. หากมีโรคระบาดโควิดเกิดขึ้นอีกครั้ง การแพร่ระบาดครั้งหน้าอาจจะไม่ได้แย่อย่างที่คิด (The next pandemic won't be nearly as bad)

ตอนนี้หลายคนทั่วโลกเข็ดและกลัวกับโรคระบาดครั้งใหม่ หลังจากทีไวรัสระบาดครั้งนี้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเราทุกคนไปทั้งหมด แต่ Bill Gates ได้ทิ้งข่าวดีไว้ให้พวกเราว่า การระบาดครั้งต่อไปไม่น่าจะรุนแรงเท่าเดิมแล้ว นอกจากพวกเราทุกคนจะถูกฝึกให้รับมือกับโรคระบาดมากขึ้นแล้ว รัฐบาลทั่วโลกยังเห็นวิธีแก้ไขที่ดีที่สุดจากประสบการณ์ของประเทศต่างๆ และเราสามารถนำมาใช้ได้

New Normal ด้านสาธารณสุขไทย

สำหรับ “New Normal” ในบริบท Covid-19 นั้น เห็นได้ชัดเจนที่สุดในด้านการสาธารณสุขของเมืองไทย โดยทาง ศบค. มีการประกาศมาตรการการป้องกันและควบคุมการระบาดของ Covid-19 ที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ได้แก่

- สวมใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอ
- ต้องเว้นระยะห่าง 2 เมตร
- ล้างมือบ่อยๆ พกเจลแอลกอฮอล์
- หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด
- หลีกเลี่ยงกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ที่มีอาการป่วย

New Normal ด้านธุรกิจ เศรษฐกิจ

ในบริบทของการทำธุรกิจ ค่าขาย รวมถึงภาพใหญ่โดยรวมในระบบเศรษฐกิจของไทย พบว่าผู้คนยุค

Covid-19 จำเป็นต้องอยู่บ้านมากขึ้น เกิดเทรนด์การทำงานรูปแบบใหม่คือ Work from Home ส่วนนักเรียนก็ต้องปรับตัวสู่การเรียนรู้ที่บ้านผ่านการ “เรียนออนไลน์” การจับจ่ายซื้อของต่างๆ ก็ต้องซื้อออนไลน์กันมากขึ้น ดังนั้นธุรกิจหรือการค้าขายในความปกติรูปแบบใหม่จึงหนีไม่พ้นการทำธุรกิจออนไลน์ โดยเฉพาะธุรกิจขายสินค้าและจัดส่งแบบ “เดลิเวอรี่” ที่พบว่าเติบโตขึ้นอย่างมากในช่วงนี้ ส่วนร้านอาหารก็ต้องปรับตัวสู่ New Normal เช่นกัน มีทั้งขายแบบเดลิเวอรี่ หรือบางร้านที่เปิดให้รับประทานที่ร้านได้แล้ว ก็ต้องมีการกั้นฉากให้ลูกค้าแต่ละคน ไม่ให้ลูกค้าใกล้ชิดหรือแออัดกัน และเว้นระยะห่างของการนั่งระหว่างโต๊ะอาหาร เป็นต้น

New Normal ด้านไลฟ์สไตล์

การใช้ชีวิตประจำวันที่เราต้องปรับตัวสู่ New Normal นั่นก็คือ ไลฟ์สไตล์และความบันเทิงต่างๆ ก่อนหน้านี้นี้ที่มีการลือคดวุ่น และประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ทำให้ต้องงดดูหนังในโรงหนัง งดการจัดคอนเสิร์ต และงดจัดแสดงมหรสพต่างๆ ที่เป็นการรวมตัวของฝูงชนจำนวนมาก ล่าสุด เมื่อมีมาตรการผ่อนคลายเป็นระยะที่ 3 ทำให้โรงภาพยนตร์สามารถกลับมาเปิดให้บริการได้แล้ว รวมถึงอนุญาตให้เปิดโรงละคร โรงมหรสพ โรงลิเกและลำตัดได้ (แต่ยังคงการจัดคอนเสิร์ตต่อไป) โดยต้องมีขั้นตอนในการควบคุมและป้องกันโรคตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด ซึ่งทางผู้ให้บริการโรงภาพยนตร์บางเจ้าก็ได้ออกมาตราการและคู่มือการปฏิบัติตัวในโรงหนังตามแนวทาง New Normal มาให้ทราบกันแล้ว ดังนี้

- **Screening** : ตรวจคัดกรองลูกค้าทุกคน วัดอุณหภูมิ ให้สวมใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์
- **Social Distancing** : เข้าแถวรอคิว เว้นระยะห่าง 1 เมตร และเว้นระยะห่างระหว่างที่นั่งทุก 2 ที่นั่งในแถวเดียวกัน และแถวเว้นแถว
- **Cleaning** : ทำความสะอาดทุกจุดพื้นที่และภายในโรงภาพยนตร์ก่อนเข้าฉายแต่ละเรื่อง "ทุกรอบ"
- **Cashless** : ให้ลูกค้าใช้จ่ายโดยไม่ใช้เงินสด (E-Payment) ทั้งการซื้อตั๋วหนัง ป๊อปคอร์น และน้ำ
- **Tracking** : ติดตามและตรวจสอบ ทุกโรงจะมีการเช็คอิน-เช็คเอาท์ เพื่อสะดวกในการติดตามกรณีพบผู้ป่วย

New Normal ด้านการท่องเที่ยวไทย

ด้านการท่องเที่ยวก็พบว่าผู้ให้บริการต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเองก็เริ่มปรับตัวสู่ **New Normal** สอดรับกับยุคโควิด-19 มากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงแรกที่ประเทศไทยพบการระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรง จนทางการประกาศใช้มาตรการล็อกดาวน์ และประกาศ พ.ร.บ.ฉุกเฉิน ทำให้เราต้องงดออกนอกบ้าน และงดเที่ยวไปโดยปริยาย แต่ช่วงนั้นก็เริ่มมีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยให้ผู้คนหายเหงา ด้วยการเปิดตัว "การท่องเที่ยวเสมือนจริง" ผ่านเทคโนโลยี ต่อมาพอถึงช่วงมาตรการผ่อนคลายเป็นระยะที่ 2 ก็เริ่มประกาศให้ที่เที่ยว บางแห่งกลับมาเปิดให้คนไทยไปเที่ยวได้แล้ว เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ, อุทยานประวัติศาสตร์, หอสมุดแห่งชาติ, หอจดหมายเหตุ แต่ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด เช่น การสวมหน้ากากอนามัย, ล้างมือ, เว้นระยะห่าง เป็นต้น

รูปแบบการเรียนการสอน ในยุค New Normal

คำว่า **New Normal** หรือความปกติใหม่ กำลังเป็นคำพาดหัวข่าวยอดนิยมบนโลกออนไลน์ การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในหลากหลายมิติของคนทั่วโลก ตั้งแต่การทำงาน การรักษาสุขภาพ แม้แต่การศึกษาเองก็ต้องเผชิญกับภาวะของการปรับตัวครั้งใหญ่ เช่นเดียวกัน และการเรียนรู้แบบออนไลน์กำลังจะกลายเป็นความปกติใหม่ของสังคมไทยมากขึ้น และการเรียนรู้แบบออนไลน์ก็ไม่ใช่แค่การสอนผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มเท่านั้น แต่การเรียนรู้วิถีใหม่นี้ยังมีอีกหลายมิติให้เราต้องทำความเข้าใจ

พื้นที่การเรียนรู้ในยุค New Normal

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนมากที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์คอนเทนต์อำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าปฏิสัมพันธ์ของคุณครูและนักเรียนจะลดน้อยลง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ยังมีอยู่ แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น

วิธีการสอนที่ออกแบบให้ตรงตามการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุค New Normal

เราอาจคุ้นชินกับภาพห้องเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนมากรวมตัวกัน ใช้หนังสือเหมือนกัน สื่อประกอบการสอนเหมือนกัน และมีวิธีการประเมินผลเหมือนกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในการเรียนรู้วิธีใหม่นั้น เป้าหมายของการศึกษาอาจยังคงเดิม แต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ เด็กบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพหรือคลิปวิดีโอ แต่เด็กบางคนอาจชอบการฟังคุณครูบรรยาย เพราะรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

การประเมินผลในยุค New Normal

การประเมินผลจากการสอบ เป็นสิ่งที่ถูกตั้งคำถามมายาวนานว่าช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาจริงหรือไม่ ในการศึกษาแบบวิถีใหม่นี้ การประเมินจะถูกเปลี่ยนจากการประเมินผลการเรียนไปสู่การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ นั่นคือการวัดผลลัพธ์ให้คุณครูเข้าใจว่าผู้เรียนเหมาะกับการเรียนรู้รูปแบบไหน และอะไรที่จะสามารถเติมทักษะที่คุณครูคาดหวังได้ การประเมินผลในวิถีการศึกษาใหม่จึงเป็นการทำความเข้าใจ ไม่ใช่การตัดสิน ดังนั้นคุณครูจึงต้องเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับเด็กนักเรียน พัฒนาการทางด้านดิจิทัล ทำให้เราใช้ประโยชน์จากสองสถานะ สถานะทางกายภาพ กับสถานะทางโลกไซเบอร์ สถานะในโลกกายภาพเป็นชีวิตที่ใกล้กัน แบบเชิงวัตถุ เห็นซึ่งกัน (Face to face) เป็นสังคมอยู่ร่วมกัน แต่เมื่อมีเทคโนโลยีดิจิทัล ก็สร้างนิเวศดิจิทัลใหม่ เปลี่ยนวัตถุกายภาพให้กลายเป็นวัตถุดิจิทัล ลองนึกถึงหนังสือในห้องสมุด กระดาษ ดินสอ ยางลบ วงเวียน ไม้บรรทัด กระดาษกราฟ อุปกรณ์การเรียนการสอน เปลี่ยนจากของที่มีตัวตน ไปเป็น การใช้ในไซเบอร์ด้วยวัตถุดิจิทัล เด็กรุ่นใหม่ เริ่มคุ้นชินกับการเขียนอ่านดิจิทัล มีทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open education resource) เป็นแหล่งเรียนรู้บนคลาวด์ เช่น คลิปยูทูป รูปภาพบนเว็บ บทความจากวิกิพีเดีย ค้นหาข้อมูลจากกูเกิล นำบทเรียนการศึกษาแบบเปิดมาเรียนรู้ได้มากมาย เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ ทุกที่ ทุกเวลา เขียน อ่าน แบบดิจิทัล การเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนวิธีการไปจากแบบเดิมที่เน้นแต่ทางกายภาพมาร่วมกับทางไซเบอร์

เด็กนักเรียนในยุค New Normal กับครูวิกิ ครูยูทูบ และ ครูกูเกิล

ในสถานการณ์ Covid-19 การเรียนที่บ้าน หมายถึง ให้นักเรียนเรียนอยู่ที่บ้าน อาจใช้ หรือ ไม่ใช้เทคโนโลยีก็ได้ เช่น ครู ออกแบบ บทเรียน เป็น โปรแกรมบุค เป็นใบงาน โจทย์ กิจกรรม มีการ ส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อ ให้นักเรียน เล่น ทดลอง ศึกษาบนบริบทท้องถิ่น ให้นักเรียนทำ หรือเรียนรู้ ถ้า โรงเรียนขนาดเล็ก และไม่เสี่ยงต่อโรค Covid-19 ครูดูแลได้ อาจให้มาโรงเรียน ตามความจำเป็น ถ้า โรงเรียนขนาดใหญ่ ก็สลับกันมา แบบความคุมการแพร่ระบาดของโรคได้ ปัจจุบันมีระบบ ทวี มี โครงข่ายสื่อสารอินเทอร์เน็ต มีการใช้สมาร์ตโฟน จะนำมาช่วยเสริมได้อย่างไร มี DLTV ที่ออกอากาศ ทุกวัน ทุกระดับชั้น อาจมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น ถ้าเด็กสองคนในบ้านเดียวกัน จะแบ่งกันอย่างไร หรือจะ ทำให้เด็กเรียนผ่านครูตู้ ที่ผสมผสานกับครูประจำชั้นของตัวเองที่โรงเรียนอย่างไร ครูจะจัดโปรแกรม ให้นักเรียนได้อย่างไร อะไรที่นักเรียนต้องทำ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการศึกษาที่บ้านได้ทั้งสิ้น โรงเรียนและนักเรียนที่พร้อมทางเทคโนโลยี ก็มีเทคโนโลยีให้เลือกใช้ได้ การเลือกใช้โปรแกรม ออนไลน์ ระบบการเรียนผ่านวิดีโอออนไลน์ มีทั้งให้ใช้ได้ฟรีในช่วงวิกฤติการระบาด อาจใช้การจัด ห้องเรียนทางไกลแบบต่าง ๆ อาจดูว่า ถ้ามีนักเรียนส่วนน้อย บางคน ไม่มีเครื่องมือ ยังไม่พร้อมทาง เทคโนโลยี ก็หาทางช่วยเหลือเฉพาะบุคคล จัดหาอุปกรณ์ให้ยืม เป็นต้น ในยุคที่ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ มีมากมาย อยู่บนคลาวด์ บนอินเทอร์เน็ต ที่เรียกเข้าถึงได้ การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Self directed learner) มีความสำคัญอย่างมาก นักเรียนควรได้รับการสร้างประสบการณ์ และทักษะให้เรียนรู้ด้วย ตนเองได้ เพราะในอนาคต จะต้องเรียนได้ตลอดชีวิต ความสำเร็จของการศึกษา จึงต้องสร้างนักเรียน ให้เป็นผู้เรียนได้ด้วยตนเองหากนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่จัดการข้อมูลบนคลาวด์ เรียกใช้ได้ง่าย และ นำมาใช้ในการศึกษา อาจเรียกการศึกษาที่เชื่อมการทำงานบนสองสถานะ ไฮเบอร์ และ กายภาพ ว่า การศึกษาวิถีใหม่ (New normal education) การเรียนออนไลน์ จะเป็นเรื่องปกติของผู้เรียนที่มี ทักษะการเรียน การเข้าถึงบทเรียนแบบดิจิทัล ได้ตั้งแต่ระดับประถม สามารถเรียนรู้ได้ทั้งแบบมี ปฏิสัมพันธ์ที่ประสานเวลา (Synchronous learning) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous learning) การส่งชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีทักษะการใช้สารสนเทศ การจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Learn from Home โดยการใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจึง ขึ้นอยู่กับระบบออนไลน์เป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนในลักษณะออนไลน์ ดังกล่าว ต้องคำนึงถึงบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งสามารถออกแบบเพื่อสร้าง กิจกรรม หรือการทำงานร่วมกัน ผ่านทางเครือข่ายสื่อสารเพื่อทดแทน

ทักษะแบบดิจิทัลในยุค New Normal

การเรียนรู้วิถีใหม่ที่เชื่อมโยงกับการสร้างความสามารถที่จะใช้ในอนาคต จึงต้องให้ ความสำคัญในเรื่องผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือในยุคหลังโควิด เน้นหาความรู้อยู่บนคลาวด์มากมาย

การเรียนรู้ไม่ได้หมายถึงการถ่ายทอดเนื้อหาตามหลักสูตรที่กำหนดฝ่ายเดียว เพราะหลักสูตรจะเป็นเพียงกรอบเท่านั้น มีความรู้ที่ต้องเรียนอีกมากมาย นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจบนคลาวด์มีสื่อการศึกษาแบบเปิด มีรูปแบบเป็นมัลติมีเดีย คลิปวิดีโอ ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ ความสนุก และแรงบันดาลใจให้อยากดู ครูอยู่ในฐานะที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเสริมทักษะที่จำเป็นให้ผู้เรียน การเรียนรู้จึงเป็นไปในรูปแบบเฉพาะตัวมากขึ้น เรียนตามความสนใจ ผู้เรียนแต่ละคน มีลักษณะประจำตัวกับจุดแข็งแตกต่างกัน การเรียนยุคใหม่จะต้องเน้นการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างพลังจินตนาการและความคิดริเริ่มของผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่เป็นพื้นฐานการสร้างความสามารถ สมรรถนะ การกำหนดทักษะความสามารถที่จะได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วประเมินและวัดผลระดับความสามารถที่ผู้เรียนได้รับ เพื่อมาช่วยวางแผนการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย การเรียนจึงต้องเน้นให้เกิดการแสดงออก เช่น ใช้แบบอภิปราย ครูจะเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้แบบอภิปรายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคโนโลยีมีส่วนช่วยในเรื่องเหล่านี้ได้ รูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ จึงควรเน้นรูปแบบการสร้างประสบการณ์ (Learning experience) การลงมือทำ หรือการพบปัญหาด้วยตนเอง วิธีเรียนด้วยประสบการณ์เช่นนี้จะช่วยต่อยอดการเรียนรู้มากขึ้น การทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมทักษะความร่วมมือ การแก้ปัญหาโดยแสวงหาความร่วมมือกับคนอื่น พร้อมกับเคารพในคิด ความต่างของมุมมองที่ไม่เหมือนกัน การศึกษาจึงต้องประสานทั้งโลกกายภาพและไซเบอร์

แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนในยุค New Normal

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ และ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนในยุค New Normal ดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ในยุค New normal มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่มี Platform และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความพอเพียง และ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะออกแบบการเรียนรู้ให้มี ลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นโจทย์ที่ท้าทายความเป็นมืออาชีพ (Professional) อย่างมาก การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal มุ่งเน้นการเปิดพื้นที่ ให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างสูงสุดในการเรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม

พื้นที่การเรียนรู้ (Learning space) พื้นที่การเรียนรู้ หมายถึง โอกาสที่ผู้เรียนได้รับจากผู้สอน ในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ ออกแบบและใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเองประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ตลอดจนโอกาสที่จะ นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปทำประโยชน์ต่อส่วนรวมและสะท้อนคิดกลับมายังตนเอง (Self-reflection) อีกครั้งว่าสิ่งที่ตนเองจะเรียนรู้ต่อไปคืออะไร แล้วกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ใหม่ด้วยตนเองอีกครั้ง แล้วลงมือเรียนรู้ ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

หลักการออกแบบการเรียนรู้ใน New normal การออกแบบการเรียนรู้ คือ การวางแผน อย่างแยกย่อย ด้วยสติและปัญญาของผู้สอน บนรากฐานปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงที่ทำให้ผู้เรียน เกิดความสงสัยใคร่รู้มี Passion ที่จะประสบ ความสำเร็จในการเรียนรู้ และลงมือปฏิบัติกิจกรรมการ เรียนรู้ ผ่านช่องทางและวิธีการที่สอดคล้องกับธรรมชาติความถนัดของตนเอง จนเกิดการเรียนรู้เชิงลึก และเห็นคุณค่าแท้ของการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal หมายถึง การออกแบบ การเรียนรู้ที่มีลักษณะเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้กำหนด เป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ ประเมินตนเอง นำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ และสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการ ออกแบบการเรียนรู้ แบบทั่วไปที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย และวิธีการเรียนรู้ที่คิดว่าดีที่สุดสำหรับผู้เรียน การออกแบบ การเรียนรู้แบบทั่วไปนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็น Passive learning เพราะผู้เรียนไม่มีความรู้สึก ว่าตนเอง เป็นเจ้าของการเรียนรู้(Ownership) ถึงแม้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ จะตื่นเต้นและท้าทาย เพียงใด แต่ก็ยังเป็นเพียงความตื่นเต้นท้าทายเพียงชั่วคราว ขาดความยั่งยืนที่จะเสริมสร้างการเรียนรู้ใน ระยะยาว

ขั้นตอนการออกแบบการเรียนรู้ใน New normal การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal มีจุดเน้น อยู่อยู่ที่การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึก คือ รู้จริง รู้ชัด นำไป ประยุกต์ใช้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ การออกแบบการเรียนรู้ที่จะตอบสนองจุดเน้นดังกล่าว ควร ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ Passion ของผู้เรียน ว่าอะไรที่สามารถ กระตุ้นผู้เรียนให้มี Passion ในการ เรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมี สิ่งกระตุ้นแตกต่างกัน หากผู้สอนค้นพบสิ่งกระตุ้น Passion ดังกล่าว อาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมการเรียนรู้อันพึงประสงค์ของผู้เรียนได้ เช่น ความกระตือรือร้น การแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

2. วิเคราะห์สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับ Passionของผู้เรียน กล่าวอีกนัย หนึ่งคือ สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความความสงสัยใคร่รู้ของผู้เรียน กิจกรรมการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับ Passion จะช่วยทำให้ผู้เรียนมีความต้องการใช้พื้นที่การเรียนรู้ของตนเองอย่าง ต่อเนื่อง ตรงกันข้ามหากกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับ Passion ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมไม่อยาก เรียน

3. วิเคราะห์ Platform และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับผู้เรียน การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ ช่วยทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง (หลาย เส้นทาง เป้าหมายเดียวกัน) สำหรับ Platform การเรียนรู้นั้น อาจจะเป็น การเรียนรู้นบนโลกออนไลน์ การเรียนรู้ที่โรงเรียน การเรียนรู้ที่บ้าน การเรียนรู้ที่ชุมชน ส่วนวิธีการเรียนรู้ควรเน้นวิธีการเรียนรู้ ตามแนวทาง Active learning ในทุก Platform เพื่อให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติ สะท้อนคิด และถอด บทเรียนเป็นแก่นของความรู้ ซึ่งการถอดบทเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก

4. เตรียมทรัพยากรการเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ ในแต่ละ Platform และวิธีการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้จะช่วยให้ผู้เรียน มีโอกาสเลือกพื้นที่การเรียนรู้ของตนเองในลักษณะการเรียนรู้ ส่วนบุคคล (Personalized learning) หรือการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ความต้องการส่วนบุคคลของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจจดจ่อและ มุ่งมั่นอยู่กับการเรียนรู้ของตนเอง

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเปิดพื้นที่การเรียนรู้ ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ 1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการ เรียนรู้ของตนเอง 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบและใช้วิธีการเรียนรูของตนเอง 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินเพื่อพัฒนาตนเอง 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม และ 5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนคิดตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ครั้งใหม่ หากผู้สอนเปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มากเท่าใด การเรียนรู้ เชิงลึกจะเกิดขึ้นได้มากเท่านั้น

6. ประเมินประสิทธิภาพของ Platform และวิธีการเรียนรู้ ที่ผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ว่าสามารถตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการประเมินในส่วนนี้จะนำไปสู่ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีพื้นที่การเรียนรู้ มากขึ้น

การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal ดังที่ได้กล่าวมา ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เกื้อหนุนกัน เช่น ความรู้และ ความสามารถด้านวิชาชีพครู ความรู้ทางด้านเนื้อหาสาระ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีของผู้สอน เป็นต้น ซึ่งอาจจะเป็น New normal ของครูในอนาคต 5. บทสรุป การเรียนรู้ใน New normal มี Platform และวิธีการเรียนรู้ ที่หลากหลาย ตอบสนอง Passion ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนใช้พื้นที่ การเรียนรู้ของตนเอง 5 ประการ และนำไปสู่การเรียนรู้เชิงลึก ซึ่งเป็นคุณภาพของการเรียนรู้ ส่วนคุณค่าแท้ของการเรียนรู้คือการนำสิ่งที่ ได้เรียนรู้ไปทำประโยชน์ต่อส่วนรวม การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal ผู้สอนพยายาม ค้นหาสิ่งกระตุ้น Passion ของผู้เรียน แล้วนำสิ่งกระตุ้น Passion นั้น มาออกแบบการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ผู้เรียนทุกคนมีพื้นที่ การเรียนรู้ของตนเองในลักษณะ Personalized learning ผู้สอน เปิดพื้นที่การเรียนรู้อันมีคุณค่าให้กับผู้เรียน แทนการครอบครอง ไว้ที่ตนเองแต่เพียงผู้เดียว

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธบูรณาการ

การบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่เข้ากับพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาเดียวที่ไม่รังเกียจศาสตร์สมัยใหม่ ไม่เคยขัดแย้งกับศาสตร์สมัยใหม่ และการวิปัสสนากรรมฐาน ได้มีผลการวิจัยออกมาแล้วว่าสามารถนำมาบูรณาการในการพัฒนาจิตใจ และบุคลิกภาพได้ โดยการวิปัสสนาจะทำให้เกิดปัญญา ส่วนการกรรมฐานจะช่วยให้จิตสงบ ที่สำคัญจะทำให้มีสติ เพราะการขาดสติจะทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา นอกจากนี้การนำหลักทางพระพุทธศาสนาเข้าบูรณาการร่วมกับศาสตร์สมัยใหม่

ยังจะช่วยให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรม เช่น หลักเศรษฐกิจพอเพียง ก็เกิดจากการนำหลักพระพุทธศาสนาไปบูรณาการกับหลักเศรษฐกิจ เป็นต้น

พุทธบูรณาการหลักไตรสิกขา

ความรู้เกี่ยวกับไตรสิกขา

ความหมายของไตรสิกขา

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมาย ของไตรสิกขาว่า “ไตรสิกขา หมายถึง สิกขา 3 คือ ศีล เรียกว่า ศีลสิกขา สมาธิ เรียกว่า จิตสิกขา และปัญญา เรียกว่า ปัญญาสิกขา”

พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ กล่าวว่า “ไตรสิกขา คือ การศึกษาอันมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา”

พระพรหมคุณารักษ์ กล่าวว่า “ไตรสิกขา หมายถึง การศึกษา คือการพัฒนาตนให้ดำเนินวิถีชีวิตดีงามถูกต้อง ด้วยกาย วาจา ใจ และปัญญาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดของชีวิต”

ก่องแก้ว เจริญอักษร ได้ให้ความหมายว่า “ไตรสิกขา หมายถึง ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับฝึกอบรมกาย วาจา จิตใจ และปัญญา ในทางธรรม หมายถึง การฝึกอบรมพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ให้พัฒนาสูงสุด คือ เข้าถึงพระนิพพาน ซึ่งความหมายนี้เป็นความหมายตามแบบแผนที่พระพุทธองค์ทรงมุ่งสั่งสอนแก่พระภิกษุโดยตรง

การฝึกอบรมหรือพัฒนาด้าน ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย

- 1) ศีลสิกขา ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมทางด้านความประพฤติ
- 2) จิตตสิกขา ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมจิตให้เกิดสมาธิ
- 3) ปัญญาสิกขา ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมปัญญาให้รู้แจ้งตามความเป็นจริง พระธรรม

ปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า ไตรสิกขา หมายถึง ระบบการศึกษาอบรมเพื่อให้เกิดการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

ศีล คือ การดำรงตนด้วยดีในสังคม รักษาระเบียบวินัยปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบทางสังคมให้ถูกต้อง มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีงามเกื้อกูลประโยชน์ ช่วยรักษาและส่งเสริมสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะในทางสังคมให้อยู่ในภาวะเอื้ออำนวยแก่การที่ทุกคนจะสามารถดำเนินชีวิตที่ดีงาม

สมาธิ คือ การฝึกให้มีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคง แน่วแน่ ควบคุมตนเองได้ดี มีสมาธิ มีกำลังใจสูงให้เป็นจิตที่สงบ ผ่องใส เป็นสุข บริบูรณ์ ปราศจากสิ่งรบกวน หรือทำให้เศร้าหมองอยู่ในสภาพที่เหมาะสมแก่การใช้งานมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้ปัญญาอย่างลึกซึ้งและตรงตามความเป็นจริง

ปัญญา คือ การฝึกอบรมให้เกิดปัญญาวริสุทธิ์ที่รู้แจ้งชัดตรงตามสภาพความเป็นจริง ไม่เป็นความรู้ ความคิด ความเข้าใจที่ถูกบิดเบือน เคลือบคลุม ย่อมสับสน หรือพรั่นพรึง เพราะอิทธิพลของกิเลส มีอวิชชาและตัณหาครอบงำจิตใจ

สรุปได้ว่า ไตรสิกขา หมายถึง การฝึกหัดอบรมกาย วาจา ใจ ของตนให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม และถูกต้อง เพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ และสติปัญญาให้มีลักษณะท่าทาง บุคลิกภาพที่ดี ตามหลักพระพุทธศาสนา รู้จักมารยาทการวางตัวในสังคม และข้อปฏิบัติต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ความสำคัญของไตรสิกขา

มีพระพุทธพจน์ตรัสเกี่ยวกับความสำคัญของไตรสิกขา ดังนี้

“...ภิกษุผู้มีความเพียร มีความเข้มแข็ง เพ่งพินิจ มีสติ ค้มครองอินทรีย์ ครอบงำ ทุกทิศด้วยอัปปมาณสมาธิ ประพฤติอิสิลสิกขา อธิจิตตสิกขา อธิปัญญาสิกขา เมื่อก่อนฉันใด ภายหลังก็ฉันนั้น ภายหลังฉันใด เมื่อก่อนก็ฉันนั้น เบื้องต่ำฉันใด เบื้องบนก็ฉันนั้น เบื้องบนฉันใด เบื้องต่ำก็ฉันนั้น กลางวันฉันใด กลางคืนก็ฉันนั้น กลางคืนฉันใด กลางวันก็ฉันนั้น...”

“...ภิกษุเช่นนั้น บัณฑิตกล่าวว่า เป็นนักศึกษา เป็นนักปฏิบัติ และมีความประพฤติ บริสุทธิ์ ภิกษุเช่นนั้น บัณฑิตกล่าวว่า เป็นผู้ตรัสรู้ชอบ เป็นนักปราชญ์ เป็นผู้ถึงซึ่งที่สุด แห่งการปฏิบัติในโลก...”

“...เราอบรมมรรค คือศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อตรัสรู้ แล้วได้บรรลุความบริสุทธิ์ ยอดเยี่ยม แนะนำผู้ทำซึ่งที่สุด เราจัดเจ้าได้แล้ว...”

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า ไตรสิกขาก็คือการอบรมกาย วาจา จิต และปัญญานั้นเอง ผู้ที่ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาถือว่าเป็นผู้มีความประพฤติบริสุทธิ์ คือไม่แปดเปื้อน ด้วยมลทินทางกาย วาจา ใจ อันเป็นความไม่บริสุทธิ์ ได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักโอวาทปาฏิโมกข์ ซึ่งหากกล่าวตามความหมายนี้ การศึกษาตามหลักไตรสิกขาทางพระพุทธศาสนาก็คือการพัฒนาตน กาย วาจา ใจ ให้มีอิสระเหนือการถูกครอบงำด้วยอำนาจความยั่วยวนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิด การล่วงละเมิด หรือเสียสภาวะปกติทางกาย วาจา ใจ ของตน ซึ่งในแต่ละด้านทางพฤติกรรม ซึ่งมี รายละเอียด ดังนี้

1. ด้านพฤติกรรม (ศีล) ส่วนสำคัญที่ควรเน้น คือ

- ก. พฤติกรรมในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หรือโลกแห่งวัตถุ (กายภาวนา)
- ข. พฤติกรรมในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและโลกแห่งชีวิต (ศีลภาวนา)
- ค. พฤติกรรมในด้านอาชีวะ คือการทำมาหาเลี้ยงชีพ (ศีลภาวนาด้านสัมมาอาชีวะ)

2. ด้านจิตใจ (สมาธิ) ซึ่งแยกออกได้ดังนี้ (สภาพจิตที่ดีทุกอย่าง มีสมาธิเป็นฐานที่ตั้ง)

- ก. คุณภาพจิต
- ข. สมรรถภาพจิต
- ค. สุขภาพจิต

3. ด้านปัญญา (ปัญญา)

ปัญญา 2 ด้านที่สำคัญยิ่ง คือ ปัญญาที่เข้าถึงความจริงแห่งธรรมดาของธรรมชาติ และปัญญาที่สามารถใช้ความรู้ที่จัดตั้งวางระบบแบบแผนจัดดำเนินการให้ชีวิตและสังคมมนุษย์ได้ ประโยชน์สูงสุดจากความจริงนั้น

ไตรสิกขานี้ สามารถจัดเข้าในหลักโอวาทปาฏิโมกข์ คือคำสอนอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ดังนี้

- 1) สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง การไม่ทำความชั่วทุกอย่าง (ศีล)
- 2) กุสะลัสสุปะสัมปะทา การทำความดีให้สมบูรณ์ (สมาธิ)
- 3) สะจิตตะปะริโยทะปะนัง การอบรมจิตตนให้ผ่องใส (ปัญญา)

จางจรัส แจ่มจันทร์ และสุพน ทิมอ่ำ กล่าวว่า “ไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่สำคัญที่ควรศึกษา และปฏิบัติฝึกฝน อบรม เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีงาม และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา มีจุดมุ่งหมายให้ผู้ปฏิบัติตามเป็นคนดี เฉลียวฉลาด รอบรู้เท่าทันโลกในการดำเนินชีวิต ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา”

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวว่า ไตรสิกขาหรือการศึกษา หมายถึง การเรียนรู้เพื่อเป็นมนุษย์ที่เต็มบริบูรณ์ เพราะได้รับการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีจิตใจที่เปี่ยมด้วยปัญญา จึงเป็นอิสระหลุดพ้นจากการบีบคั้นของอำนาจกิเลสตัณหาดังคำกล่าวที่ว่า “ทุกข์มี เพราะยึด ทุกข์ยึดเพราะอยาก ทุกข์มากเพราะพลอย ทุกข์น้อยเพราะหยุด ทุกข์หลุดเพราะปล่อย” เมื่อปล่อยวางแล้ว ย่อมหลุดพ้นทุกข์ และพบความสุขสงบคือสันติ ดังนั้นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในพระพุทธศาสนาจึงหมายถึงผู้บรรลุวิมุตติ คือเป็นอิสระหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของไตรสิกขา คือ การฝึกอบรมตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจเพื่อให้ดำรงชีวิตที่ดีงามถูกต้อง และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาจะเป็นคนดี เฉลียวฉลาด รอบรู้เท่าทันโลกในการดำรงชีวิต และชีวิตที่มีไตรสิกขาเป็นพื้นฐานอยู่ตลอดเวลาย่อมเป็นชีวิตแห่งการเรียนรู้ ฝึกฝนขัดเกลาเอาสิ่งที่ไม่ดีออกไปจากตนเองและนำเอาแต่สิ่งที่ดีเข้ามาใส่ตนเอง

องค์ประกอบของไตรสิกขา

1) ศีล

1.1 ความหมายของศีล

ที่ชื่อว่าศีล เพราะมีความหมายว่า สारम्म

ธรรมทั้งหลายมีเจตนาเป็นต้น ของบุคคลผู้งดเว้นจากปาณาติบาตเป็นต้นอยู่ก็ดีของบุคคลผู้บำเพ็ญวัตรปฏิบัติอยู่ก็ดี ชื่อว่าศีล

ศีล (นปฺ.) สภาวะ, ธรรมชาติ, ปกติ.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า ศีล คือ การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมที่ดีงาม มีพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนและฝึกหัดขัดเกลา ทางกาย และ วาจาให้เป็นไปอย่างเรียบร้อยปราศจากโทษทั้งหลาย ควรปฏิบัติอย่างถูกต้อง

พระธรรมกิตติวงศ์ กล่าวว่า “ศีล แปลว่า ปกติ สงบ เย็น และการฝึกอบรมในด้าน ความประพฤติ ระเบียบวินัย ความสุจริตทางกาย วาจา และอาชีวะ”

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “ศีล คือข้อปฏิบัติของพระพุทธศาสนาที่กำหนด การปฏิบัติกายและวาจา เช่น ศีล 5 ศีล 8 การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย”

ศกวรรณ ทักษะยัศม์ กล่าวว่า “ศีล หมายถึง ความประพฤติชอบทางกายและวาจา การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย ตามระเบียบวินัยและข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว การควบคุม ตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น”

กล่าวโดยสรุป ศีลคือความปกติกายและวาจา เป็นกฎที่ควบคุมกายวาจาให้อยู่ในระเบียบคือความปกติ ไม่แสดงอาการผิดปกติกคือทุจริต มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนากายและวาจา ให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่าง ถูกต้องเหมาะสม

1.2 ความสำคัญของศีล

บรรดาปิฎก 3 ส่วนที่จัดเป็นศีล ได้แก่ พระวินัยปิฎก ซึ่งในที่นี้จะไม่ได้ประมวลมาแสดงไว้ เพราะมีเนื้อหาพิสดาร แต่จะกล่าวถึงหลักฐานพระพุทธพจน์บางตอนในพระสูตรที่ตรัสเกี่ยวกับศีล ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย การงานที่จะพึงทำด้วยกำลังอย่างใดอย่างหนึ่งที่บุคคลทำ อยู่ทั้งหมดนั้น บุคคลอาศัยแผ่นดิน ดำรงอยู่บนแผ่นดินจึงทำได้ การงานที่พึงทำ ด้วยกำลังเหล่านี้บุคคลทำได้ด้วยอาการอย่างนี้ แม้ฉันใด ภิกษุอาศัยศีล ตั้งอยู่ ในศีลแล้ว จึงเจริญอริยมรรคมีองค์ 8 กระทำให้มากซึ่งอริยมรรคมีองค์ 8 ก็ ฉะนั้นเหมือนกัน

ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงมีศีลสมบูรณ์ มีปาฏิโมกข์สมบูรณ์ สำรวม ด้วยการสังวรในปาฏิโมกข์ เพียบพร้อมด้วยอาจารย์และโคจร มีปกติเห็นภัย ในโทษแม้เล็กน้อยสมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาทั้งหลายเถิด เมื่อเธอทั้งหลายมี ศีลสมบูรณ์ มีปาฏิโมกข์สมบูรณ์สำรวมด้วยการสังวรในปาฏิโมกข์ เพียบพร้อม ด้วยอาจารย์และโคจร มีปกติเห็นภัยในโทษแม้เล็กน้อย สมาทานศึกษาอยู่ใน สิกขาทั้งหลาย จะมีกิจอะไรที่ควรทำให้ยิ่งขึ้นไปอีกเล่า

พระพุทธพจน์ที่ยกมานี้เป็นการกล่าวถึงความสำคัญของศีลในระดับสูง เป็นพื้นฐาน แห่งการปฏิบัติสมาธิและปัญญา เพื่อหวังผลคือความหลุดพ้น แต่ถ้ากล่าวถึงประโยชน์ในระดับการ ดำรงชีวิตประจำวันของชาวบ้านทั่วไป ให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขเราก็สามารถปฏิบัติใน

ระดับปาฏิโมกข์วรรได้ คือเปรียบเทียบปาฏิโมกข์วรรศีลกับศีล 5 รวมทั้งกฎ ระเบียบต่าง ๆ ของสังคม เมื่อเรามีความสำรวมระวังกายวาจาของตนไม่ให้เบียดเบียนคนอื่นทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ไม่พูดวิทุจริต คนก็จะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีอิสรภาพทางสังคม ดังที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า อิสรภาพทางสังคมหรือเกี่ยวกับศีล คือความปลอดภัยจากการบีบคั้นเบียดเบียนกันระหว่างมนุษย์ พ้นจากความอยุติธรรม การเอารัดเอาเปรียบ การข่มเหงแย่งชิง มีอาชีวะ คืออาชีพที่ประกอบได้โดยสุจริตดำรงชีวิตอย่างโปร่งโล่ง ไม่ว่างงาน พึ่งตนได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของศีล หมายถึง ความดีงาม เนื่องจากศีลเป็นคุณธรรมที่ช่วยรักษา ทางกาย วาจา และใจ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมีความเคารพต่อกฎระเบียบวินัยในตนเองและสังคม การรักษาศีลให้บริสุทธิ์จะทำให้จิตใจสงบ ปลอดภัยพล ช่วยให้ผู้บรรลุเป้าหมายได้โดยง่าย ศีลจึงเป็นคุณธรรมที่จะนำผู้ปฏิบัติให้ทำแต่คุณงามความดีไม่ให้ทำความชั่วทั้งหลาย

1.3 ประเภทของศีล

ศีลในทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายอย่างด้วยกัน ดังนี้

- 1) ศีล 5 เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า นิจศีล (ศีลเนื่องนิจ) หรือเบญจศีล
- 2) ศีล 8 หรืออุโบสถศีล (ศีลอุโบสถ)
- 3) ศีล 10 (ศีลของสามเณร)
- 4) ศีล 311 (ศีลของภิกษุณี)
- 5) ศีล 227 (ศีลของภิกษุ)

สาระของศีลอยู่ที่เจตนา ได้แก่ การไม่ล่วงละเมิด คำว่า ละเมิด แ่งหนึ่งคือละเมิดระเบียบ ละเมิดกฎเกณฑ์ บทบัญญัติ ละเมิดวินัยที่วางกันไว้ อีกแ่งหนึ่งคือละเมิดต่อผู้อื่นหมายถึงเจตนาที่จะเบียดเบียนผู้อื่นนั่นเอง ศีลจึงหมายถึงการไม่เจตนาละเมิดระเบียบวินัยหรือการไม่เจตนาล่วงเกินเบียดเบียนผู้อื่น ถ้ามองแต่อาการหรือการกระทำ ศีลก็คือความไม่ละเมิดและการไม่เบียดเบียน

ศีลนั้น อาจจะมองในแ่งของระเบียบวินัยเพื่อสร้างสังคมที่เรียบร้อย อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข เป็นสภาพเกื้อกูลแก่การดำเนินชีวิตและปฏิบัติกิจของสมาชิกทั้งหลาย (ศีลระดับวินัย) ก็ได้ มองในแ่งของความประพฤติดีงามของบุคคล ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีงามกับผู้อื่น เป็นผลดีแก่ชีวิตของตัวเองและคนอื่นทั้งหลายก็ได้ มองในแ่งเครื่องมือคุมความประพฤติ ทำให้กายวาจาเรียบร้อยงดงามอยู่ในระเบียบก็ได้ มองในแ่งเป็นข้อปฏิบัติสำหรับกำจัดกิเลสชั้นหยาบที่แสดงออกทางกายวาจา ชัดเกลาคคนให้ประณีตขึ้นก็ได้ มองในแ่งเป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมกายวาจาและอาชีวะให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเป็นพื้นฐานของการฝึกปรือคุณภาพจิตและการใช้สมรรถภาพของจิตอย่างได้ผลในระดับสมาธิก็ได้ มองในแ่งเป็นสภาพปกติทางกายวาจาและอาชีวะของผู้ที่มีชีวิตดีงาม หรือคนที่ได้รับการฝึกอบรมดี มีการศึกษาแท้จริง บรรลุภูมิธรรมอันสูงสุดแล้วก็ได้

เมื่อว่าโดยย่อที่สุด แบ่งศีลได้เป็น 2 ระดับคือ

1) ธรรมชั้นศีล หรือศีลในแง่ที่เป็นธรรม ได้แก่ หลักความประพฤติระดับกายวาจา และอาชีวะที่นำมาแนะนำสั่งสอน โดยถือเอาภาวะที่ควรจะมีควรจะเป็นตามธรรมชาติเป็นหลัก และผู้ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืน ย่อมได้รับผลดีหรือชั่ว โดยรับผิดชอบต่อกฎธรรมตาของธรรมชาติเองโดยตรง อีกหนึ่งอย่างหมายถึง การปฏิบัติตามธรรมชั้นศีลที่ดี ตามวินัยก็ดี ที่กลายมาเป็นความประพฤติ ประจำตัวของบุคคลแล้ว

2) วินัยเป็นศีล หรือศีลในแง่ที่เป็นวินัย ได้แก่ กฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดวางกัน ขึ้นเป็นบัญญัติทางสังคม เพื่อกำกับความประพฤติของบุคคล ตามความมุ่งหมายจำเพาะของหมู่ชน หรือชุมชนนั้น โดยมากมุ่งเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามธรรมให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และผู้ฝ่าฝืน (มักจะ) ต้องได้รับโทษตามความรับผิดชอบต่อชุมชนหรือสังคมนั้นอีกชั้นหนึ่งต่างหากจากผลทางจิตใจตามกฎ ธรรมชาติ อีกอย่างหนึ่งหมายถึง วิธีฝึกให้คนมีศีล

1.4 ประโยชน์ (อานิสงส์) ของศีล

1) อัมปะมาทาธิกะระณัง มะหันตัง โภคักขันธัง อธิคัจฉะติ มีโภคะมาก
 2) วิสาระโท อะมังกุโธ มีความมองอาจแก่กล้า ไม่เคอะเขิน (เวลาสมาคมกับผู้อื่น)
 3) อะสัมมุพโห กาลัง กะโรติ ไม่หลงสติทำกาละ (ไม่เสียชีวิตแบบคนขาดสติ)
 4) กายัสสะ เกทา ปะรัมมะระณา สุคะติง สัคคัง โลกัง อุปะปัชชะติ ตายแล้วได้
 ไปสู่สุคติโลกสวรรค์

จงจรัส แจ่มจันทร และสุพน ทิมอ่ำ กล่าวว่า ผลของการรักษาศีล คือ สามารถกำจัด
 เสียซึ่งความโหดร้ายทารุณหยาบคายทางกาย วาจา ปิดทางที่ตนเองจะทำความชั่วทั้งปวง ซึ่งจะทำให้
 เป็นคนที่มีความสะอาดทั้งกาย วาจา และใจ ตัดเวรภัยไม่มีมลทินโทษ ทำให้เป็นคนมีระเบียบวินัย มีความ
 เจริญก้าวหน้าในชีวิต

สรุปได้ว่า อานิสงส์ของศีล หมายถึง บุคคลใดที่ประพฤติปฏิบัติหรือรักษาศีลได้ จำทำให้มีอายุยืน
 แข็งแรง ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน ทรัพย์สินเงินทองก็ไม่สูญหายไปเพราะถูกโกง ถูกขโมย และไม่พลัดพราก
 จากคนรักมีคู่ครองที่ซื่อสัตย์ การพูดของคนมีศีลทำให้คนอื่นเชื่อถือและเป็นคำพูดที่ศักดิ์สิทธิ์ มีสติมั่นคง
 ไม่หลงไม่ลืมและยังทำให้ตนเอง ครอบครัวตลอดถึงสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2) สมาธิ

2.1 ความหมายของสมาธิ

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของสมาธิว่า “สมาธิ (สะมาธิ) น. หมายถึง ความตั้งมั่น
 แห่งจิต ; ความสำรวมใจให้แน่วแน่เพื่อให้จิตใจสงบ หรือเพื่อให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง”

เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์ ให้ความหมายว่า “สมาธิ หมายถึง ความตั้งมั่น หมายถึงการทำจิตใจให้ไม่หวั่นไหวไปตามอารมณ์ต่าง ๆ หรือการมีจิตใจมั่นคงแน่วแน่อยู่ในความมุ่งหมาย หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ไม่มีอะไรแทรกแซง และในหมวดสมาธิ หรืออิจิตตสิกขา มรรคองค์ที่เป็นสมาธิโดยตรงคือ สัมมาสมาธิ องค์ที่เป็นสมาธิโดยอ้อม ได้แก่ สัมมาวายามะและสัมมาสติ

อิจิตตสิกขา คือการฝึกปรือเพื่อเพิ่มคุณภาพ และสมรรถภาพของจิต ดังนั้น สมาธิ ซึ่งเป็นเป้าหมายของอิจิตตสิกขา จึงหมายถึงจิตที่มีคุณภาพและมีสมรรถภาพดีที่สุด”

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) ให้ความหมายว่า “สมาธิ แปลกันว่า ความตั้งมั่นของจิต หรือภาวะที่จิตแน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนด คำจำกัดความของสมาธิที่พบเสมอคือ “จิตตัสเสกัคคตา” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “เอกัคคตา” ซึ่งแปลว่า ภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง คือการที่จิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ฟุ้งซ่านหรือส่ายไป”

สรุปได้ว่า สมาธิ หมายถึง การฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็ง มีความมั่นคงแน่วแน่ เพื่อให้เกิดปัญญา เมื่อจิตใจพัฒนาที่ดีแล้วก็ย่อมประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ตรงตาม

2.2 ความสำคัญของสมาธิ

มีพระพุทธพจน์ที่ตรัสเกี่ยวกับสมาธิ ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงมีปัญญาเครื่องรักษาตน มีสติ เจริญอัปปมาณาสมาธิอยู่ เมื่อเธอมีปัญญาเครื่องรักษาตน มีสติ เจริญอัปปมาณาสมาธิอยู่ ญาณ 4 ประเภท ย่อมเกิดขึ้นเฉพาะตน ญาณ 4 ประเภท คือ

- 1) ญาณย่อมเกิดขึ้นเฉพาะตนว่า สมาธินี้มีสุขในปัจจุบัน และมีสุขเป็นวิบากต่อไป
- 2) ญาณย่อมเกิดขึ้นเฉพาะตนว่า สมาธินี้อันคนเลวเสพไม่ได้
- 3) ญาณย่อมเกิดขึ้นเฉพาะตนว่า สมาธินี้สงบ ประณีต ได้ด้วยความสงบ ระวังบรรลุได้ด้วยภาวะที่จิตเป็นหนึ่งผุดขึ้น และมีใช้บรรลุได้ด้วยการข่มธรรมที่เป็นข้าศึก ห้ามกิเลสด้วยสังขารจิต
- 4) ญาณย่อมเกิดขึ้นเฉพาะตนว่า เรามีสติเข้าสมาธินี้ได้ มีสติออกจากสมาธินี้ได้

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า “สมาธิมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจิตใจเป็นฐานของพฤติกรรม เนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือเจตนา เป็นไปตามเจตจำนง และแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาให้ตั้งมั่นแล้วก็จะควบคุมดูแลและนำพฤติกรรมไปในทางที่ตรงตามด้วย”

จงจรัส แจ่มจันทร์ และสุพน ทิมอ่ำ กล่าวว่า “การมีสมาธิหรือสติอยู่กับตัวตลอดเวลา รู้ตัวตลอดว่ากำลังทำ พูด คิด อะไรอยู่ หรือการมีจิตใจที่หนักแน่น มั่นคง เข้มแข็ง ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก ไม่หวั่นไหว ไม่ว่าอะไรจะมากกระทบ หรือไม่ว่าจะประสบกับเหตุการณ์หรือสิ่งใด ๆ ก็ตาม เมื่อจิตที่มีสมาธิจะทำให้มีความสุข ความสงบ มีความมั่นคง ว่องไวต่อการทำงานและมีความจำดี”

สรุปได้ว่า สมาธิ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการทำสมาธิช่วยพลิกผันชีวิตของมนุษย์ให้มีความสามารถมากขึ้น เก่งขึ้น มีสติปัญญา เฉลียวฉลาด เฉียบแหลม มีความจำดี เมื่อจิตใจเป็นสมาธิแล้ว ย่อมมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนถูกต้อง ถ้าทำสมาธิอย่างสม่ำเสมอจะช่วยพัฒนาศักยภาพ ความจำดีแม่นยำต่อการเรียน

2.3 ประโยชน์ (อานิสงส์) ของสมาธิ

เอก ธนะสิริ กล่าวว่า “มนุษย์สามารถประยุกต์การทำสมาธิเพื่อเอาไปช่วยในการดำรงชีวิตของตน เช่น เอาไปช่วยในการทำงานของตนเพื่อไม่ให้เคร่งเครียดในการทำงาน ทำงานได้มากขึ้น ความเหนื่อยล้ามาช้ากว่าปกติ ทนแดด ทนฝน มีความอดทนต่อการทำงานได้อย่างดี ถ้าเป็นนักเรียน นักศึกษาก็สามารถเอาไปช่วยในการศึกษาเล่าเรียนก็จะช่วยในการจดจำตำราได้อย่างแม่นยำและเก่งขึ้น ทำให้มีความจำดี เฉลียวฉลาด ตลอดจนรู้จักแก้ไขปัญหาให้รวดเร็วและถูกต้อง แม้แต่ในวงการกีฬาต่างๆ ทุกชนิดก็ยังมีนักกีฬาสมาธิให้นักกีฬาเพื่อเอาไปช่วยเสริมพลังกายในการแข่งขันต่าง ๆ และทำให้นักกีฬามีสมาธิในการเล่นหรือแข่งขันในเกมกีฬาได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก”

หทัยทิพ หทัยธรรม และไชย ณ พล กล่าวว่า “จากการวิจัยในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วโลก พบว่า สมาธิช่วยให้เรียนเก่งขึ้น เล่นกีฬาเก่งขึ้น มีน้ำใจเมตตารឹងขึ้น สุขภาพแข็งแรงมากขึ้น มีบุคลิกภาพที่งามสง่าน่าเลื่อมใสขึ้น มีผิวพรรณผ่องใสสดสวยมากขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น พูดจาดีขึ้น เฉลียวฉลาดมากขึ้น มีความทรงจำดีขึ้นมีสุขภาพกายแข็งแรงมากยิ่งขึ้น มีสุขภาพจิตเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ปกครองตนเองได้ดีขึ้น และมีความสุขมากยิ่งขึ้น”

พระธรรมวิสุทธิกวี กล่าวว่า “การฝึกจิตในพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อชีวิตมาก เพราะทำตนให้เป็นผู้ประเสริฐขึ้น ดังนั้น ผู้ที่ฝึกจิตได้ถูกต้อง แม้เพียงขั้นสมาธิ ก็ย่อมได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังนี้ 1) ถ้าเป็นนักเรียนนักศึกษาก็สามารถเรียนหนังสือได้ผลดีเพิ่มขึ้น ได้คะแนนสูง เพราะมีจิตใจที่สงบ จึงทำให้มีความจำแม่นยำและดีขึ้นกว่าเดิม 2) ทำสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น ไม่ค่อยผิดพลาด เพราะมีสติสมบูรณ์ 3) สามารถทำงานได้มากขึ้นและได้ผลดีอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ทำให้โรคภัยไข้เจ็บบางอย่างหายไป 5) ทำให้คนมีอารมณ์เยือกเย็น มีความสุขใจได้มาก มีผิวพรรณผ่องใส มีจิตใจเบิกบาน และมีอายุยืน 6) ทำให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุข 7) สามารถเผชิญต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้อย่างใจเย็น รวมทั้งสามารถแก้ไขความยุ่งยากและความเดือดร้อนวุ่นวายในชีวิตได้ด้วยวิธีอันถูกต้อง 8) สามารถกำจัดนิวรณ์ที่รบกวนจิตลงได้ หรืออย่างน้อยก็ทำให้เบาบางลงได้ 9) ถ้าทำได้ถึงขั้นสูงก็ย่อมได้รับความสุขอันเลิศยิ่ง และอาจสามารถได้อ่านจิตที่พิเศษ เช่น รู้ใจคนอื่น เป็นต้น และ 10) ทำให้เป็นพื้นฐานโดยตรงในการเจริญปัสสนาผู้ฝึกจิตแม้เพียงขั้นสมาธิ ถ้าฝึกได้ถูกต้องย่อมได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังที่กล่าวมาอย่างแน่นอน”

สรุปได้ว่า สมาธิ มีประโยชน์ คือ

- 1) ทำให้เรียนหนังสือได้ผลดี มีความจำแม่นยำขึ้นกว่าเดิม
- 2) ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้นไม่ผิดพลาด มีสติสมบูรณ์
- 3) สามารถทำงานได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ
- 4) ทำให้เป็นคนมีอารมณ์เยือกเย็น มีบุคลิกภาพที่น่าคบหา
- 5) ทำให้โรคบางอย่างหายไป โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวกับจิตและประสาท
- 6) ทำให้ตนเองและสังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข
- 7) สามารถแก้ไขปัญหาคือความยุ่งยากและความเดือดร้อนวุ่นวายในชีวิตได้โดยวิธีที่ถูกต้อง

3) ปัญญา

3.1 ความหมายของปัญญา

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของปัญญาว่า “ปัญญา หมายถึง ความรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่เรียนและคิด เช่น คนมีปัญญา”

พระไตรปิฎกกล่าวถึงความหมายและลักษณะของปัญญา ดังนี้

ปัญญา ตรัสเรียกว่า “ธ” ได้แก่ ความรู้ ภารกิจที่รู้ชัด ความวิจย ความเลือกเฟ้น ความสอดส่องธรรม ความกำหนดหมาย ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่ละเอียด ภาวะที่รู้ละเอียด ความรู้อย่างแจ่มแจ้ง ความคิดค้น ความใคร่ครวญ ปัญญาจุณแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส ปัญญาเครื่องนำทางปัญญา เครื่องเห็นแจ้ง ความรู้ดี ปัญญาจุณปาก ปัญญา ปัญญาอินทรีย์ ปัญญาพละ ปัญญาจุณศัสตรา ปัญญาจุณปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญาจุณดวงประทีป ปัญญาจุณดังแก้วความไม่หลงมกมาย ความเลือกเฟ้นธรรม สัมมาทิฐิ ชื่อนักปราชญ์ เพราะประกอบด้วยปัญญานั้น

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า “ปัญญา แปลกันมาว่า ความรอบรู้ เติมเข้าไปอีกว่า ความรู้ทั่ว ความรู้ชัด คือ รู้ทั่วถึงความจริงหรือรู้ตรงตามเป็นจริง ท่านอธิบายขยายความกันออกไปต่าง ๆ เช่นว่า รู้เหตุรู้ผล รู้ดีรู้ชั่ว รู้ถูกรู้ผิด รู้ควรรู้ไม่ควร รู้คุณรู้โทษ รู้ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ รู้เท่าทันสังขาร รู้องค์ประกอบ รู้เหตุปัจจัย รู้ที่ไปที่มา รู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งทั้งหลาย รู้ตามความเป็นจริง รู้ถ่องแท้ เข้าใจถ่องแท้ รู้เข้าใจสภาวะ รู้คิด รู้พิจารณา รู้วินิจฉัย รู้ที่จะจัดแจง จัดการ หรือ ดำเนินการอย่างไร ๆ”

รณจรัส พูนสินธ์ กล่าวว่า “ปัญญา คือ ธรรมชาติที่รู้สภาพธรรมทั่วไปตามความเป็นจริง ได้แก่ โลกียปัญญาและโลกุตระปัญญา ผู้ที่บำเพ็ญเพียรถึงขั้นโลกุตระธรรมหรือผู้ที่ได้โลกุตระปัญญาจะได้

เป็นพระโสดาบันพระสกทาคามี พระอนาคามีและพระอรหันต์ สำหรับคนธรรมดาเพียงแต่ขอให้จิตใจบริสุทธิ์เท่านั้นก็มีความสุขแล้วเพราะ ปัญญาเป็นแก้ววิเศษของคน”

จงจรัส แจ่มจันทร์ และสุพน ทิมอำ กล่าวว่า “ปัญญา คือ การฝึกฝนอบรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ทำให้เกิดความรู้แจ้ง คือ อริยสัจ 4 อันเป็นธรรมอันประเสริฐ ทำให้รู้ผิด รู้ถูก ทำให้มีความก้าวหน้า ทำให้เกิดความคิดที่จะทำในสิ่งต่าง ๆ”

สรุปได้ว่า ปัญญา หมายถึง การฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจอันถูกต้อง รู้ถึงเหตุถึงผล รู้อย่างชัดเจน รู้บาปบุญคุณโทษ รู้สิ่งที่ควรทำไม่ควรทำ และรู้ในสิ่งทั้งหลายในความเป็นจริง

3.2 ความสำคัญของปัญญา

พระราชมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวว่า พระพุทธเจ้าได้เปรียบปัญญาเหมือนแสงสว่าง ไม่มีแสงสว่างใดเสมอด้วยปัญญา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า “ปัญญามีความสำคัญสูงสุด เพราะปัญญาเป็นตัวนำทางและควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด มนุษย์จะมีพฤติกรรมอะไร อย่างไร และแค่ไหน ก็อยู่ที่ว่า จะมีปัญญาชี้แนะหรือบอกทางให้เท่าใด และปัญญาเป็นตัวปลดปล่อยจิตใจให้ทางออกแก่จิตใจ เช่นเมื่อจิตใจอึดอัดมีปัญหา เมื่อเกิดปัญหารู้ว่าจะทำอย่างไร จิตใจก็โล่งเป็นอิสระได้”

สรุปได้ว่า ปัญญา มีความสำคัญ เพราะปัญญา คือ ตัวควบคุมของพฤติกรรมทั้งหมดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์รู้จักใช้ปัญญาคิดวิเคราะห์ แยกแยะ สิ่งที่ถูกที่ควร คนที่มีปัญญาย่อมเป็นบุคคลที่เฉลียวฉลาด รู้จักการใช้เหตุผลในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหามากมาย

3.3 ประโยชน์ (อานิสงส์) ของปัญญา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า “ปัญญามีประโยชน์ คือ 1) ปัญญาทำให้แก้ปัญหาชีวิตได้ คนมีปัญหาแม้ว่าจะประสบความทุกข์ใหญ่เพียงใดก็สามารถใช้ปัญญาช่วยผ่อนเบาความทุกข์และแก้ไขได้ ต่างจากคนไม่มีปัญญา นอกจากจะแก้ทุกข์ไม่ได้แล้ว ยังเพิ่มทุกข์เข้าไปอีกโดยไม่รู้ตัว 2) ปัญญาทำให้รู้ผิดรู้ดีรู้ทางเสื่อม และทางเจริญ คนขาดปัญญามักจะมองกลับตาลปัตรจากคนมีปัญหา เช่น มองว่าการพนันเป็นสิ่งดีสามารถทำให้รวยอย่างรวดเร็วได้ แต่คนมีปัญญามองเห็นว่าสิ่งนี้เป็นทางแห่งหายนะ จึงควรละเว้นเสีย 3) ปัญญาทำให้เข้าใจโลกและชีวิตมีเมตตา กรุณาต่อคนทั่วไป คนมีปัญญาย่อมเข้าใจว่าคนอื่นก็รักสุขเกลียดทุกข์เหมือนตน จึงไม่เบียดเบียนคนอื่น มีเมตตา กรุณาต่อคนอื่นตลอดถึงสรรพสัตว์ร่วมโลกอีกด้วย 4) ปัญญาทำให้สามารถวินิจฉัยเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง จะรู้ว่าสิ่งใดผิด สิ่งใดถูก สิ่งใดมีคุณ สิ่งใดมีโทษ ต้องอาศัยปัญญาเป็นเครื่องตัดสินใจ ถ้ามีปัญหา

น้อยโอกาสที่จะตัดสินใจก็ย่อมมีน้อย 5) ปัญหาทำให้สร้างฐานะเป็นปึกแผ่นได้เพียงความขยันหมั่นเพียรอย่างเดียว หากขาดปัญญาแล้ว ไม่แน่ว่าจะสร้างฐานะให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงได้ คนมีปัญญาแม้จะยากจนขัดสนแต่ก็ใช้ปัญญาของตนที่มีอยู่ช่วยในการทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างสุจริตจนประสบความสำเร็จได้ 6) ปัญหาทำให้เป็นคนมีเหตุผลมีใจกว้างยอมรับฟังคนอื่น คนมีปัญญารู้เรื่องอยู่เสมอ ไม่คิดว่ามีความรู้พอแล้ว จึงมีใจกว้างยอมรับคำแนะนำ หรือความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปจากบุคคลอื่น ไม่ถือความคิดเห็นของตัวเองเป็นใหญ่เพียงคนเดียว เป็นคนมีเหตุผล และ 7) ปัญหาทำให้มองสิ่งต่างๆ ได้ตลอดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากหลายเหตุหลายปัจจัยรวมกัน ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นลอยๆ โดยไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยบางเรื่องมีเหตุปัจจัยซับซ้อน เป็นอย่างยิ่ง คนที่มีปัญญาเท่านั้นจึงจะสามารถมองทะลุตลอดหมดข้อสงสัย”

สรุปได้ว่า ประโยชน์ (อานิสงส์) ของปัญญา มีดังนี้ 1) ปัญญา ทำให้แก้ปัญหาชีวิตได้ 2) ปัญญา ทำให้รู้ถูกรู้ผิด รู้ทางเสื่อมและทางเจริญได้ 3) ปัญญาทำให้มนุษย์มีความเมตตากรุณาต่อกัน 4) ปัญญาทำให้วินิจฉัยปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง 5) ปัญญาทำให้สามารถสร้างฐานะเป็นปึกแผ่นได้ 6) ปัญญาทำให้เป็นคนมีเหตุผล มีใจกว้าง ยอมรับฟังจากคนอื่น และ 7) ปัญญาทำให้สามารถมองในสิ่งต่างๆ ได้ด้วยเหตุและผล

การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในการศึกษา

ความหมายของการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “ศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรม”

วิไล ตั้งจิตสมคิด ให้ความหมายว่า “การศึกษา หมายถึง การพัฒนามนุษย์ให้เจริญงอกงามทุกด้าน เช่น ด้านความรู้ ความสามารถ ทศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม คุณธรรมเพื่อให้บุคคลที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพที่จะสร้างความเจริญให้แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ”

พระราชวรมุนี (ประยูร ธมมจิตโต) ให้ความหมายว่า “การศึกษามาจากคำว่า สิกขาในภาษาบาลี หมายถึง การแสวงหาวิชา คำว่า วิชา หมายถึง ความรู้ สภาวะแท้จริงของสิ่งทั้งหลาย ดังนั้นสิกขาหรือศึกษาจึงหมายถึงการแสวงหาวิชา หรือความรู้แจ้ง ซึ่งก็หมายถึงปัญญา หน้าที่สำคัญของการศึกษา คือ การสร้างปัญญา พระพุทธเจ้าได้เปรียบปัญญาเหมือนแสงสว่าง ไม่มีแสงสว่างใดเสมอด้วยปัญญา”

ไลต์แมน (Lindeman, E.) ให้ความหมายว่า “การศึกษา คือชีวิตและชีวิตทั้งชีวิตคือการศึกษา”

เดวี (Dewey, J.) กล่าวว่า “การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม”

สรุปได้ว่า การศึกษา หมายถึง การพัฒนามนุษย์ให้เจริญ งอกงามทุกด้าน เช่น ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ค่านิยมคุณธรรมเพื่อให้บุคคลที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดี มีประสิทธิภาพที่จะสร้างความเจริญให้แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ความสำคัญของการศึกษา

1) ความสำคัญของการศึกษาในการดำเนินชีวิต

นิคาร์ตัน ศิลปะเดช กล่าวว่า “การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นรากฐานและเครื่องมือในการเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในทุกด้าน ผู้ที่มีการศึกษาดีจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากผู้ไม่ได้รับการศึกษา สังเกตได้หลายประการ เป็นต้นว่า มีการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้หลักเหตุผลและแนวความคิดที่ถูกต้อง สามารถคิดวางแผนและดำเนินการในเรื่องที่ซับซ้อนได้ มีการพัฒนาการทำงานและการประกอบอาชีพให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รู้จักปรับปรุงพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีศีลธรรม มีคุณธรรม มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม ฯลฯ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าของตนเองและประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต”

สุคนธ์ วิบูลศิลป์ กล่าวว่า “บริบทต่างๆ ของสังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และทุกคนอยากจะทำสิ่งที่ดีขึ้นได้ ความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วได้อย่างราบรื่น ดังนั้นการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาคน เป็นวิธีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการดำรงชีวิตให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ การเรียนรู้มีสิ่งที่จะเกิดขึ้นเฉพาะในสถานศึกษา และการเรียนรู้มิใช่เกิดขึ้นกับเด็กเท่านั้น แต่การเรียนรู้ต้องเกิดขึ้นกับทุกคนในทุกแห่งการพัฒนารอบคอบเหมาะสมและยั่งยืนจึงจะเกิดขึ้น จากการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตหรือการดำรงชีวิต ทั้งในด้านปัญญาความคิด จิตใจ การกระทำและด้านสังคม ตลอดจนส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียน เป็นคนดี เก่ง และมีความสุขในที่สุดของการดำรงชีวิตในสังคม”

สรุปได้ว่า การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ให้มีวิชาความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิต การศึกษาสามารถฝึกฝนอบรมให้ผู้เรียนได้มีความเจริญงอกงามเป็นคนดีมีคุณภาพและสามารถปรับปรุงพัฒนาตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ตลอดเวลา ผู้ที่มีการศึกษาจะทำให้การดำรงชีวิตของตนดีขึ้น มีเหตุผลในการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นในสังคมได้ เป็นอย่างดี จึงกล่าวได้ว่า การศึกษามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน

2) ความสำคัญของการศึกษาในการประกอบอาชีพ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมๆ กัน จึงได้กล่าวย้ำหลักการศึกษาศึกษาตามหลักไตรสิกขาอยู่เป็นประจำว่า “มนุษย์เกิดมาแล้วต้องมีศึกษา เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องศึกษา หรือเป็นสัตว์ที่ต้องฝึก คือต้องเรียนรู้ต้องฝึกฝนพัฒนาถ้าไม่ได้ศึกษามนุษย์จะมีชีวิตที่ดั่งงามไม่ได้ นี่เป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์” การตระหนักถึงแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณภาพ เพราะคุณภาพของคนอยู่ที่การพัฒนาการศึกษา ดังนั้นคนหรือประชากรที่ได้รับการศึกษาที่ถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม ย่อมเป็นเครื่องมือของการพัฒนาประเทศที่มั่นคง มนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึก หมายถึง การดำเนินชีวิตของมนุษย์อยู่ได้อย่างมีความสุข แทบไม่มีอะไรที่ได้มาเปล่าๆ ล้วนแต่ได้มาจากการศึกษาเรียนรู้ มีการฝึกหัดพัฒนาขึ้นมาทั้งสิ้น ต่างจากสัตว์ที่ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณไม่ต้องเรียนรู้ฝึกฝน พัฒนาเหมือนมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกฝนได้ คือ การศึกษาเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาได้ ถือเป็นลักษณะพิเศษของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยสติปัญญา ประเสริฐ เลิศล้ำ จนแทบเป็นอะไรได้ทุกอย่าง เมื่อฝึกตนจนเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐเลิศกว่าเทวดา แม้แต่พรหมก็ยังเคารพนบถต่างจากสัตว์ที่เกิดมาด้วยสัญชาตญาณ ตายไปก็ด้วยสัญชาตญาณด้วยเหมือนกัน การจัดการศึกษาหรือการศึกษากับพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์อาศัยหลักการศึกษาศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า การศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีศีล สมาธิ ปัญญา ถือเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านพฤติกรรม พัฒนาด้านจิตใจ และพัฒนาทางด้านปัญญา ดังพระพุทธเจ้าตรัสว่า “ปัญญา ว ธเนน เสวยโย” แปลว่า ปัญหานี้แหละประเสริฐกว่าทรัพย์ในยุคปัจจุบัน จะต้องเน้นหลักนี้ให้มาก และยังมีพุทธศาสนสุภาษิตอีกข้อหนึ่งว่า “วิชา อุปปตฺตํ เสฏฺฐ” แปลความว่า ในบรรดาสิ่งทั้งองกามขึ้นมา วิชาประเสริฐสุด บรรดาสิ่งทั้งหลายจะองกามเท่าไรก็ไม่ประเสริฐเท่ากับวิชาองกาม คือปัญญาเจริญแข่งกล้า แก้ไขปัญหาหลอ้งและคิดการใดๆ ก็สำเร็จได้ด้วยดี”

วิไล ตั้งจิตสมคิด กล่าวว่า “การที่ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมต้องมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยหลายด้าน ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการมีประชากรที่มีคุณภาพ หรือมีความรู้ความสามารถ คือ ปัญญา การที่ประชากรจะมีความรู้ความสามารถก็มีปัญญา หรือมีคุณภาพจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เรียกว่า การศึกษา การศึกษาจึงเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม การเมืองและวัฒนธรรม การศึกษาจะเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการดำเนินชีวิต สร้างสันติสุขให้แก่มนุษย์และสร้างสันติภาพให้แก่สังคม การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุขทั้งตนเองและสังคม ดังนั้น การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบอาชีพของมนุษย์เพื่อดำรงเลี้ยงชีพของตนให้มีความเจริญก้าวหน้าตลอดถึงอาชีพการงานตน การศึกษาจึงมีความสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าเป็นอารยประเทศ”

อินตา ศิริวรรณ กล่าวว่า “ประชาชนได้ส่งบุตรหลานของตนไปศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนก็เพราะมุ่งหวังว่าเด็กของตนจะมีความสามารถสูงพอที่จะประกอบอาชีพ เพื่อเลี้ยงตัวเองในภายหลัง ระบบการศึกษาจึงได้จัดการสอนวิชาชีพหลายประเภท และหลายระดับ ให้แก่ผู้ที่เข้ามาศึกษา นอกจากนั้นยังต้องมีความสามารถทางปัญญาสูงอีกด้วย”

สรุปได้ว่า การศึกษามีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมย่อมมีการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้มนุษย์มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือทำให้มนุษย์ประกอบอาชีพการงานของตนให้มีความเจริญงอกงามประกอบแต่สุจริต มีเหตุผลในการแก้ไขปัญหาต่างๆ มีความยุติธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และใช้ความรู้ความสามารถที่ตนมีเป็นเครื่องมือในการดำรงชีพตามอัตภาพของตน

ไตรสิกขากับการศึกษา

1) ศีลกับการศึกษา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า “ศีล เป็นวิธีฝึกฝนพัฒนาทางด้านการประพฤติ หมายถึง การศึกษาช่วยพัฒนาพฤติกรรมด้วยการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีเพื่อนมนุษย์ ญาติพี่น้อง และสิ่งแวดล้อมทางวัตถุที่เป็นปัจจัย 4 ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยของเพื่อบริโภค ยารักษาโรค และตลอดถึงเครื่องใช้สอย อุปกรณ์เทคโนโลยี รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติด้วย ต้องจัดการศึกษาเรียนรู้เพื่อให้มนุษย์มีความประพฤติทางกาย และวาจา สร้างอินทรีย์สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มี ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ทำให้เกิดพฤติกรรมสมดุลกัน เริ่มตั้งแต่การดำเนินชีวิตด้วยการประกอบอาชีพของตน ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียน ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทำลายสังคมแต่เป็นการสร้างเพื่อเกื้อหนุนสังคม ชุมชน เป็นต้น”

และกล่าวว่า ศีล กับการศึกษา ก็เพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีระเบียบวินัย ควบคุมตนเองได้ เกี่ยวกับสิกขานั้นได้จัดแบ่งศีลกับการศึกษาออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ศีล ช่วยทำให้เกิดวินัยแม่บทของชุมชนมองที่คนอยู่ร่วมกันเป็นหน่วยงาน ชุมชน องค์กร ตลอดทั้งประเทศชาติ ย่อมมีการส่งเสริมเรียนรู้ กฎ กติกา กฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่คณะ ทำให้เกิดความสามัคคี ดังนั้น วินัยแม่บทของชุมชนนั้นมีตั้งแต่ศีลของฆราวาส คือ ศีล 5 ไปจนถึงศีลของนักบวช ถือเป็นหลักมนุษยธรรมที่ต้องใช้ประพฤติดร่วมกัน ตลอดทั้งการศึกษาเรียนรู้ศีลธรรมสามารถนำไปใช้พัฒนาเป็นกฎหมายจรรยาบรรณวิชาชีพต่างๆ ได้อย่างสมเหตุผล 2) ศีล ช่วยทำให้เกิดสำรวมอินทรีย์ เพราะมนุษย์รับรู้สิ่งต่างๆ ผ่านช่องทางอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจถ้าไม่มีการสำรวมระวางแล้ว ย่อมทำให้เกิดความลุ่มหลงมัวเมา นำไปสู่การทำความเลว ความชั่วในที่สุด จำต้องควบคุมอินทรีย์ให้รู้จักแสวงหาความรู้ในทางที่ถูกที่ควร มีการพิจารณาด้วยการฟัง ดู เพื่อคิดแยกแยะส่วนประกอบ 3) ศีล ช่วยให้เราเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ (อาชีวนิปาตสุทธิ) ไม่เป็นผู้หาเลี้ยงชีพในทางที่ก่อความเดือดร้อนต่อสังคม

ผลของการศึกษาเรียนรู้ระเบียบวินัยของสังคม ย่อมช่วยให้เกิดความเป็นธรรมให้แก่สังคม ประกอบอาชีพการงานตามกำลังของสติปัญญาของตน ด้วยความเพียรพยายามในทางที่ถูกต้อง เป็นต้น”

2) สมานกับการศึกษา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) กล่าวว่า “สมาน เป็นวิธีฝึกฝนพัฒนาจิตใจ หมายถึง การศึกษาช่วยพัฒนาพฤติกรรมแห่งจิตใจให้เกิดสุภาพจิตที่ดีมีจิตใจปลอดโปร่ง สบาย ปราศจากความโลภ เป็นการศึกษาเพื่อความจงใจ ความตั้งใจเพื่อสร้างแรงจูงใจ โดยเชื่อมโยงสภาพจิตใจที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความเมตตากรุณา มีความรักใคร่ในเพื่อนมนุษย์ ด้วยการไม่เบียดเบียนทางด้านการกระทำด้วยความคิดทำให้จิตใจมีพลังมั่นคงแน่วแน่ต่อความดีงาม ดังนั้น บุคคลใดที่ผ่านการเรียนรู้เรื่องของสมานมีการฝึกฝนพัฒนาจิตใจ ย่อมทำให้จิตใจมีคุณสมบัติพิเศษ คือ 1) การศึกษาเรียนรู้สมานแล้วฝึก ย่อมทำให้จิตมีคุณภาพ ประณีต ประเสริฐ ส่งผลให้เกิดความเมตตากรุณาขึ้นในจิตใจ ปราศรณาให้ผู้อื่นมีความสุข มีความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นประสบผลสำเร็จ มีความอุเบกขาวางตน เป็นกลางต่อทุกคน มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมโลก เป็นต้น 2) การศึกษาเรียนรู้สมานแล้วฝึกฝนพัฒนาจิตใจให้มีประสิทธิภาพ เป็นการเสริมสร้างคุณภาพจิตใจให้เข้มแข็ง หนักแน่นมั่นคง ทำให้จิตใจมีความใฝ่รู้อย่างสร้างสรรค์ ใฝ่ที่จะทำความดีงามเพื่อบรรลุสิ่งสูงสุด (ฉันทะ) มีความพยายามเพียรไม่ทอดทิ้งธุระหน้าที่รับผิดชอบ (วิริยะ) มีความอดทนเข้มแข็งต่อปัญหาอุปสรรค (ขันติ) มีความจริงใจ มั่นคงแน่วแน่กับสิ่งที่ทำลงไป (สัจจะ) เป็นต้น และ 3) การศึกษาเรียนรู้สมานแล้วฝึกฝนพัฒนาจิตใจให้มีความสุข เกิดภาวะเกื้อหนุนสุภาพจิตใจในทางที่ดี ได้แก่ ทำให้จิตใจเกิดความร่าเริงแจ่มใส เบิกบาน ใจอยู่ตลอดเวลา ย่อมทำให้เกิดความเอื้ออ้อมใจ ปลาบปลื้มยินดี (ปีติ) ทำให้จิตใจสงบเย็น ช่วยผ่อนคลายทั้งสภาวะร่างกายและจิตใจได้ (ปัสสัทธิ) ย่อมทำให้เกิดความคล่องตัว สะดวกสบายใจ (สุข) ย่อมทำให้จิตใจสงบปราศจากความเร่าร้อน (สันติ) เป็นต้น”

3) ปัญญากับการศึกษา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) กล่าวว่า “ปัญญาเป็นการฝึกฝนพัฒนาความรู้ หมายถึง การศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญา เมื่อบุคคลได้ผ่านการศึกษาแล้ว ย่อมเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องว่า ทำไมมนุษย์ต้องไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันทำไมต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อบุคคลไม่เบียดเบียนกัน มีการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันแล้ว ย่อมเกิดผลดีต่อตนเองและสังคม ทำให้มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำความดี ฉะนั้น ความรู้ความเข้าใจเหตุผลทำให้เกิดปัญญา ซึ่งทำให้จิตใจมีความพร้อมในการสร้างที่ดีและมีความสุข ผลของการศึกษาพัฒนาปัญญาให้มีความรู้ มีความสามารถแล้วปัญญาย่อมทำให้เกิดการเกื้อหนุนแก่จิตใจ เกิดความปลอดโปร่งโล่งสบายเป็นอิสระได้ ซึ่งลักษณะของการพัฒนาย่อมกว้างขวาง สามารถแยกออกได้ดังนี้ 1) การศึกษาพัฒนาปัญญาย่อมทำให้ดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ ประสบผลสำเร็จอันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจข้อมูลต่างๆ ได้แจ่มแจ้งชัดเจนทำให้การเรียนรู้

ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้ความรู้นั้นสามารถแยกจุดเด่น จุดด้อยได้อย่างแท้จริง ทำให้การสื่อสารถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ตนเองได้รับมาให้ผู้อื่นได้รู้ตามด้วย 2) การศึกษาพัฒนาปัญญาช่วยให้ดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม คือทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจระบบความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งทั้งหลาย ที่อิงอาศัยกัน ก็ด้วยเหตุปัจจัยแล้วมองเห็นสภาวะแห่งกระบวนการพัฒนาชีวิตของสังคมและโลก คือหมู่สัตว์ มีความเป็นมาและจะเป็นไปตามกระแสแห่งเจตจำนงหรือเหตุปัจจัยอื่นมาประกอบกัน ที่เรียกว่าเป็นไปตามกรรม และ 3) การศึกษาพัฒนาปัญญาช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต กล่าวคือการศึกษาคือช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจเท่าทันความเป็นจริงของสังขาร อันเป็นโลกทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ มีความเข้าใจแจ่มแจ้งจึงทำให้จิตใจมีความหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงได้ เกิดความอิสระโดยสมบูรณ์แห่งชีวิต ก็ด้วยการใช้ปัญญาพิจารณารู้เท่าทันอย่างแท้จริง”

กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า “ผู้ที่มีการศึกษาดีหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ผู้มีปัญญาย่อมพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาแม้แต่การแต่งกายก็ดีย่อมแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ รู้จักแต่งกายให้เหมาะสมในโอกาสต่างๆ เช่น ถ้าไปวัดควรแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยด้วยความเคารพไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงก็เหมือนกัน ไปงานศพนิยมใช้สีไว้ทุกข์ คือ สีดำ แต่งกายให้เรียบร้อย เพื่อเป็นการให้ความเคารพศพ และเจ้าภาพ ไปงานรื่นเริงจะใช้สีสดใสสวยงามก็ได้ ฯลฯ และแต่งกายพอเหมาะพอควรไม่ฟุ่มเฟือย ผู้ที่มีการศึกษาหรือมีปัญญาย่อมมีการศึกษารอบรู้ตลอดเวลา”

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ผู้วิจัยจึงสรุปได้ดังนี้

1) ศีลกับการศึกษา คือ 1) รู้กฎกติกา กฎหมาย 2) มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่คณะ ทำให้เกิดความสามัคคี 3) ไม่ให้เกิดความลุ่มหลงมัวเมาที่จะนำไปสู่การกระทำความเลว ความชั่วได้ และ 4) ประพฤติตนไปในทางที่สังคมยอมรับ

2) สมาธิกับการศึกษา สมาธิเป็นการศึกษาแบบปฏิบัติ ฝึกฝนอบรมพัฒนาจิตใจของตนให้เกิดความมั่นคงแน่วแน่ ดังนี้ 1) เกิดความเมตตากรุณาขึ้นในจิตใจ 2) ฝึกฝนพัฒนาจิตใจให้ยึดมั่นในคุณธรรม 3) เสริมสร้างคุณภาพจิตใจให้เข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง 4) ฝึกฝนพัฒนาจิตใจให้มีความสุข และ 5) เกิดภาวะเกื้อหนุนสุขภาพจิตใจไปในทางที่ดี

3) ปัญญากับการศึกษา เป็นการศึกษาฝึกฝนอบรมทำให้เกิดความรู้ความสามารถ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง มีการให้ความช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน ย่อมเกิดผลดีต่อตนเองและสังคม มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำความดี ดังนี้ คือ 1) เกิดความรู้ความเข้าใจข้อมูลต่างๆ ได้แจ่มแจ้งชัดเจน 2) การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม และ 3) บรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต

2.3 ทฤษฎีการสื่อสาร

ทฤษฎีการสื่อสาร คือ การอธิบายการสื่อสารในด้านความหมาย กระบวนการ องค์ประกอบ วิธีการ บทบาทหน้าที่ ผล อิทธิพล การใช้ การควบคุม แนวคิดของศาสตร์ต่างๆ แนวโน้มอนาคตและปรากฏการณ์เกี่ยวกับการสื่อสาร แต่การอธิบายต้องมีการอ้างอิงอย่างมีเหตุผลที่ได้จากหลักฐานเอกสาร หรือปากกาของมนุษย์ เราแปลคำนี้มาจากภาษาอังกฤษที่ว่า communication theory ซึ่งมีความหมายครอบคลุมกว้างขวาง รวมไปถึง

theory of communication (ทฤษฎีของการสื่อสาร)

theories in communication (ทฤษฎีในการสื่อสาร)

theories for communication (ทฤษฎีเพื่อการสื่อสาร)

theories about communication (ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร)

ทฤษฎีเพื่อการสื่อสารเกิดขึ้นมานานก่อนที่จะมีการศึกษาในสาขาวิชานิเทศศาสตร์ เริ่มด้วยปรัชญาพุทธและปรัชญากรีก ที่ว่าด้วยการคิดและการพูด หลักวิธีการเผยแพร่ศรัทธาของศาสนาคริสต์ ทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองต่างๆ ว่าด้วยเสรีภาพของการแสดงออกตั้งแต่ก่อนการปฏิวัติฝรั่งเศส ทฤษฎีทางการแพทย์และสรีรวิทยาที่ว่าด้วยประสาทกับการรับสารและสมรรถภาพในการส่งสารของมนุษย์ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์และจิตบำบัดของ فروยด์ รวมไปถึงหลักและทฤษฎีต่างๆ ว่าด้วยภาษา สังคม และวัฒนธรรม ล้วนแล้วแต่เป็นทฤษฎีของสาขาต่างๆ ที่ทำหน้าที่เป็นทฤษฎีแนวปฏิบัติเพื่อการสื่อสารภายในบุคคล ระหว่างบุคคล การสื่อสารในกลุ่มหรือการสื่อสารในสังคมใหญ่ แม้แต่ภายในสาขานิเทศศาสตร์ ก่อนที่จะมีการสถาปนาเป็นสาขาการศึกษาในยุโรปและอเมริกาตอนต้นศตวรรษที่ 20 ความรู้ที่ได้มาจากการปฏิบัติงานวิชาชีพวารสารศาสตร์ ก็ยังมีบทบาทเป็นทฤษฎีหลักเพื่อการปฏิบัติเรื่อยมา จนกระทั่งกลายเป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่สหรัฐอเมริกาขยายไปเจริญเติบโตที่ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ อังกฤษ และออสเตรเลีย ในช่วง 20 ปีก่อนศตวรรษที่ 21 การศึกษาทางด้านวารสารศาสตร์ที่แยกเป็นเอกเทศในระดับมหาวิทยาลัย เริ่มต้นเป็นครั้งแรกที่ มหาวิทยาลัยมิสซูรีและมหาวิทยาลัยโคลัมเบียที่นิวยอร์ก จนในปัจจุบันมีวิทยาลัยหรือภาควิชานิเทศศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาประมาณ 1,500 แห่งในประเทศไทย เกิดขึ้นแล้วประมาณ 50 แห่ง โดยเริ่มต้นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วขยายออกไปสู่สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในตอนต้น การศึกษานิเทศศาสตร์จะมุ่งเน้นในด้านการใช้ทฤษฎีเพื่อการสื่อสารมาประยุกต์เป็นเทคนิค และทักษะในการประกอบอาชีพทางด้านการสื่อสารมวลชนในระบบการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะแบบเสรีประชาธิปไตย และระบบตลาดเสรีบนพื้นฐานลัทธิทุนนิยม

โดยสรุป ทฤษฎีเพื่อการสื่อสาร คือ ทฤษฎีแนวปฏิบัติ (operational theory) หรือหลักวิชาทั้งหมด ในการปฏิบัติงานด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารมวลชนที่อาศัยหนังสือพิมพ์

วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการสื่อสารธุรกิจที่มีการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ เป็นหลักสำคัญ

ทฤษฎีของการสื่อสาร (Theory of communication) ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาการศึกษานิเทศศาสตร์ที่เน้นสอนการเรียนรู้ในเชิงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพ (professional practice) ไปสู่การศึกษาวิชาชีพเพื่อสร้างทฤษฎีแนวปรัชญาวิทยาศาสตร์ โดยแรงผลักดันส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลทางปัญญา (intellectual influence) ของนักวิชาการที่อพยพมาจากยุโรป อาทิ ลูธิน และลาซาร์สเฟลด์ ทฤษฎีของการสื่อสารจึงเริ่มก่อตั้งขึ้นโดยค่อยๆ แยกจากทฤษฎีทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และภาษา กลายมาเป็นศาสตร์ใหม่ที่เรียกว่า การสื่อสารมวลชน (mass communication study) มุ่งวิจัยผลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเมือง สังคมและวัฒนธรรม เราเรียกทฤษฎีแนวปรัชญาวิทยาศาสตร์ในระยะเริ่มแรกว่าทฤษฎีการสื่อสารมวลชน (Mass Communication Theory) ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากผลงานของวิลเบอร์ ชรามม์ เมลวิน เดอเฟอร์ และเดนิส แมคเคอร์ล แต่กลุ่มทฤษฎีระบบ (Systems Theories) ของวีเนอร์ แชนนอน และวีเวอร์ (Wiener – Shannon – Weaver) และในเชิงการสื่อสารของมนุษย์ (Human Communication) ของเบอร์โล (Berlo) รวมทั้งในเชิงการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ของไฮเดอร์ นิวคอมบ์ เฟสติเกอร์ และออสกู๊ด (Heider-Newcomb-Festiger-Osgood) ส่งผลให้การศึกษาด้านสื่อสารมวลชนขยายตัวออกไปครอบคลุมอาณาบริเวณของการสื่อสาร (communication spheres) ที่กว้างขวางขึ้น วิชาการสื่อสารมวลชนจึงได้ปรับปรุงตนเองและขยายตัวจากความเป็นเพียงวิชานิเทศศิลป์ (communication art) กลายมาเป็นวิชานิเทศศาสตร์ (Communication art and science หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า communication arts) ในสองทศวรรษสุดท้ายของศตวรรษที่ 20 ทฤษฎีของการสื่อสารมิได้จำกัดอยู่เฉพาะที่เกี่ยวกับสื่อมวลชนเท่านั้น แต่จะครอบคลุมการสื่อสารทุกประเภทและในทุกบริบท (cintext) นับตั้งแต่การสื่อสารภายในบุคคล (intrapersonal communication) จนไปถึงการสื่อสารของโลก (global communication) สร้างเป็นองค์ความรู้ที่อธิบายการสื่อสารทั่วไปในแง่ขององค์ประกอบ โครงสร้าง กระบวนการ บทบาทหน้าที่ จุดประสงค์ (purposes) ประสิทธิผล (effectiveness) ประสิทธิภาพ (efficiency) และค่าประสิทธิภาพ (cost-efficiency) ทฤษฎีของการสื่อสารดังกล่าว อาจจำแนกแยกย่อยออกเป็นทฤษฎีต่างๆ ในการสื่อสาร (theories in communication) เมื่อองค์ความรู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการสื่อสารประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ทฤษฎีต่างๆ ในการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือในการสื่อสารมวลชน เป็นต้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร (Theories about communication) ทฤษฎีแนวปฏิบัติในนิเทศศิลป์ และทฤษฎีแนวปรัชญาทางวิทยาศาสตร์ในนิเทศศาสตร์ได้ร่วมกันสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่

ทฤษฎีการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง สามารถผลิตบัณฑิตออกไปทำงานในวิชาชีพได้มากมาย เฉพาะในประเทศไทยมีนักศึกษาในสาขานี้รวมทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าห้าหมื่นคน มีบัณฑิตที่จบออกไปปีละหลายพันคน ปัญหาที่บัณฑิตส่วนใหญ่ในประเทศต่างๆ ต้องเผชิญมีความคล้ายคลึงกัน คือไม่สามารถนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติได้ในวงการวิชาชีพที่ส่วนมากยังมีลักษณะอนุรักษนิยม (conservatism) อนุรักษนิยมในแง่ที่นักวิชาชีพส่วนใหญ่ยังมิได้ศึกษาเล่าเรียนมาโดยตรง และในแง่ที่ยังจะต้องผูกพันกับผลประโยชน์ของธุรกิจที่เป็นเจ้าของสื่อ ช่องว่างระหว่างวิชาการและการปฏิบัติในวิชาชีพยิ่งขยายวงกว้างออกไป การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยผลักดันให้ทฤษฎีโน้มเอียงไปในทางผลประโยชน์ของประชาชน และในทางการสร้างสรรค์ประชาสังคม (civil society) มากขึ้น ในขณะที่การปฏิบัติในวิชาชีพส่วนใหญ่ยังเน้นส่งเสริมธุรกิจและอุตสาหกรรมในระบบทุนนิยมเป็นเสมือนพาณิชยศิลป์อันเป็นกลไกของตลาดเสรีที่มีทุนเป็นปัจจัยหลัก ช่องว่างที่กว้างใหญ่กลายเป็นความขัดแย้งของอุดมการณ์สองขั้ว (bipolar ideoloty) และนี่คือเป็นจุดเริ่มต้นความเติบโตของทฤษฎีสื่อสารแนววิพากษ์ ทฤษฎีเศรษฐกิจการเมือง เศรษฐกิจสังคม สังคมจิตวิทยา มานุษยวิทยา จริยศาสตร์ นิเวศวิทยา และสุนทรียศาสตร์ ได้นำมาเป็นหลักและแนวในการมองสื่อสารมวลชน สร้างขึ้นเป็นกลุ่มทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสาร จัดว่าเป็นกลุ่มทฤษฎีที่พยายามอธิบายเชิงวิพากษ์ต่อการสื่อสารที่มีผลกระทบต่อชีวิตและสังคม โดยสรุป ทฤษฎีการสื่อสารก็คือการอธิบายการสื่อสารในด้านความหมาย กระบวนการ องค์ประกอบ หลักการ วิธีการ บทบาทหน้าที่ อิทธิพลการใช้ การควบคุม ปราบปรามการณที่เกี่ยวกับการสื่อสาร สภาพปัญหา และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งการอธิบายแนวคิดของศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เราอาจจำแนกทฤษฎีการสื่อสารออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- (1) ทฤษฎีการสื่อสารแนวปฏิบัติ ที่พัฒนามาจากทฤษฎีเพื่อการสื่อสาร
- (2) ทฤษฎีการสื่อสารแนวปรัชญาวิทยาศาสตร์ ที่พัฒนามาจากทฤษฎีของการสื่อสาร
- (3) ทฤษฎีการสื่อสารแนววิพากษ์ ที่พัฒนามาจากทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

ความสำคัญของทฤษฎีการสื่อสาร

ทฤษฎีการสื่อสารจัดเป็นแก่นหรือองค์ความรู้ในทางนิเทศศาสตร์ที่ใช้เป็นหลักในการศึกษาวิจัยและการปฏิบัติงานทางด้านนิเทศศาสตร์โดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม โดยทางตรง คือการสื่อสารมวลชน การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ โดยทางอ้อม คือการสื่อสารภายในบุคคล (จิตวิทยา) การสื่อสารระหว่างบุคคล (จิตวิทยาและสังคมวิทยา) การสื่อสารภายในองค์กร (การบริหารองค์กร) การสื่อสารของประเทศ (รัฐศาสตร์)

เราอาจแยกแยะให้เห็นความสำคัญของทฤษฎีการสื่อสารแนวต่างๆ ดังนี้

1. **ทฤษฎีแนวปฏิบัติ** (Operational theory) ใช้เป็นหลักในการบริหารและปฏิบัติงานสื่อสารทุก ประเภทในสาขานิเทศศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์เพื่อการเพิ่ม ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของการสื่อสารมวลชน การสื่อสารพัฒนาการ การสื่อสาร

การเมืองหรือการสื่อสารธุรกิจ ทฤษฎีการสื่อสาร แนวปฏิบัติสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการศึกษา การพัฒนาอารมณ์ และจิตใจ รวมทั้งการพัฒนาพฤติกรรม เช่น การใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ ความเพลิดเพลิน ความบันเทิงหรือจิตบำบัด นอกจากนั้นยังจะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม วิชาต่างๆ ในหลักสูตรปริญญาตรี สาขานิเทศศาสตร์ จัดว่าเป็นการรวมทฤษฎีแนวปฏิบัติไว้ เพื่อสะดวกแก่การศึกษาทั้งในเชิงองค์รวมและเชิงแยกส่วน เชิงองค์รวมอยู่ในวิชาแกนบังคับ เชิงแยกส่วนอยู่ในวิชาเอกบังคับสาขาต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์

2. ทฤษฎีแนววิพากษ์ (Critical theory) ใช้เป็นหลักในการศึกษาวิจัยและวิพากษ์วิจารณ์การสื่อสาร ภายในองค์กร การสื่อสารสาธารณะ การสื่อสารมวลชน การสื่อสารระหว่างประเทศหรือการสื่อสารของโลก สามารถใช้เป็นพื้นฐานความคิดของการสร้างสมมติฐานในงานวิจัย และการแสวงหาแนวหรือประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์สื่อหรือการสื่อสารโดยนักวิชาการหรือนักวิจารณ์สื่อ (media critics) การศึกษาทฤษฎีแนววิพากษ์

3. ทฤษฎีแนวปรัชญาวิทยาศาสตร์ (Scientific-philosophical theory) ใช้เป็นหลักในการแสวงหา (searching) หรือพิสูจน์ (proving) ข้อเท็จจริง หรือสัจจะในเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานหลักเพื่อ การพัฒนาการบริหารหรือการปฏิบัติงานการสื่อสารทุกประเภท รวมทั้งใช้เป็นหลักในการปรับปรุง วิพากษ์วิจารณ์สื่อ หรือการสื่อสารให้มีคุณค่าในเชิงสร้างสรรค์ ปรัชญาในที่นี้มีได้หมายถึงปรัชญาทั่วไป (general philosophy) แต่หมายถึงแนวคิดลึกซึ้งและกว้างขวางบนพื้นฐานการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ สามารถ นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างสมมติฐานของการวิจัยและการอ้างอิงในการศึกษาวิจัยทางนิเทศศาสตร์ ทฤษฎีการสื่อสารแนวปรัชญาวิทยาศาสตร์เปิดโอกาสให้เพิ่มขยายขอบเขตของนิเทศศาสตร์ ออกไปทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ แนวดิ่ง ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าลึกซึ้งในความหมายปรัชญา วัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ สิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบของการสื่อสารประเภทต่างๆ แนวราบ ได้แก่ การศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวโยงระหว่างนิเทศศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา สังคมศาสตร์แขนงต่างๆ รวมทั้งวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Life sciences) วิทยาศาสตร์ (Earth sciences) นอกจากนั้น ยังอาจนำไปสู่การปฏิรูปหรือการปฏิวัติวิชาการและวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ให้มีคุณประโยชน์ยิ่งขึ้นต่อชีวิตและโลก ก่อให้เกิดความคุ้มค่าคุ้มทุนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในประเทศต่างๆ และในโลกมนุษย์โดยรวม ทฤษฎีไซเบอร์เนติกส์ของนอร์เบิร์ต วินเนอร์ เป็นตัวอย่างของทฤษฎีแนวปรัชญาวิทยาศาสตร์ที่ขยายขอบเขตของนิเทศศาสตร์ออกไปบูรณาการกับศาสตร์ทุกแขนงทั้งในทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ส่วนทฤษฎีวิลเบอร์ ชรามม์ แสดงให้เห็นถึงการศึกษาลึกลงไปในบทบาทหน้าที่หรือภารกิจของสื่อในบริบทของประเทศต่างๆ ที่มีการเมืองและเศรษฐกิจแตกต่างกัน ได้แก่ เสรีนิยม อำนาจนิยม เบ็ดเสร็จนิยม และทฤษฎีความรับผิดชอบต่อทางสังคม โดยสรุป ทฤษฎีการสื่อสารทุกแนว

และทุกระดับมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา ทางนิเทศศาสตร์ที่จำเป็นต่อการทำงานและการวิจัยที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่นเดียวกับทฤษฎีในศาสตร์ทุกแขนง ทฤษฎีการสื่อสารมีประโยชน์ต่อชีวิตองค์กร สังคมและโลก ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม การศึกษาหรือการทำงานที่ปราศจากหลักการหรือทฤษฎี ในทางนิเทศศาสตร์ ความเสียหายจากภัยอันตราย (risk cost) เห็นได้ชัดจากการสื่อสารโดยไม่รู้กฎหมายหรือจริยธรรมและการสื่อสารโดยไม่รู้หลักจิตวิทยา ความเสียหายจากการพลาดโอกาส (opportunity cost) เช่น การบริหารสถานีวิทย์หรือโทรทัศน์ โดยขาดความรู้หรือไม่คำนึงถึงศักยภาพของเครื่องส่งหรือของบุคลากร ทั้งนี้เพราะเราไม่รู้ไม่เข้าใจทฤษฎีความโน้มเอียงร่วมของนิวคอมบ์ ซึ่งบอกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นโอกาสสำคัญของการประนีประนอมความคิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ทฤษฎีการสื่อสารและการเรียนการสอน

เพื่อให้การจัดกิจกรรมเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด นอกจากจะใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาทั้งในเรื่องของกระบวนการและทรัพยากรต่างๆ แล้ว จำเป็นต้องอาศัย ทฤษฎีการสื่อสารในการนำเสนอเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับ สื่อหรือช่องทางในการถ่ายทอดและวิธีการในการติดต่อเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนอย่างได้ผลดีที่สุด ทั้งนี้เพราะสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในกระบวนการสื่อสารคือ การที่จะสื่อความหมายอย่างไรเพื่อให้ผู้รับสารนั้นเข้าใจได้อย่างถูกต้องว่าผู้ส่งสารหมายความว่าอะไรในข่าวสารนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอทฤษฎีการสื่อสารที่นำมาใช้เป็นหลักในการศึกษาถึงวิธีการส่งผ่านข้อมูลสารสนเทศ การใช้สื่อและช่องทางการสื่อสาร ทฤษฎี การสื่อสารเหล่านี้ได้นำมาใช้ในขอบข่ายของเทคโนโลยีทางการศึกษาตั้งแต่ทศวรรษ 1980s เป็นต้นมาเพื่อเอื้อประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงการเลือกใช้สื่อเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

สูตรการสื่อสารของลาสเวลล์ (Lesswell)

ฮาโรลด์ ลาสเวลล์ (Harold Lasswell) ทำการวิจัยในเรื่องการสื่อสารมวลชน ในปี พ.ศ. 2491 และได้คิดสูตรการสื่อสารที่ถึงพร้อมด้วยกระบวนการสื่อสารที่สอดคล้องกัน โดยในการสื่อสารนั้นจะต้องตอบคำถามต่อไปนี้

ใคร → พูดอะไร → โดยวิธีการและช่องทางใด → ไปยังใคร → ได้ผลอะไร

สูตรการสื่อสารของลาสเวลล์เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปโดยสามารถนำมาเขียนเป็นรูปแบบจำลองและเปรียบเทียบกับองค์ประกอบของการสื่อสาร ได้ดังต่อไปนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพตั้นนั้นเราสามารถนำสูตรของ ลาส แวลล์มาใช้ได้ในการสื่อสาร คือ

ใคร (Who) เป็นผู้ส่งหรือทำการสื่อสาร เช่น ในการอ่านข่าว ผู้อ่านข่าวเป็นผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้ฟัง ในสถานการณ์ในห้องเรียนก็เช่นเดียวกันย่อมเป็นการพูดระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนหรือการที่ผู้เรียนกลายเป็นผู้ส่งโดยการตอบสนองกลับไปยังผู้สอน แต่ถ้าเป็นการสอนโดยใช้ภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ ผู้ส่งก็คือภาพยนตร์หรือโทรทัศน์นั่นเอง

พูดอะไร ด้วยวัตถุประสงค์อะไร (Says what, with what purpose) เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับเนื้อหา ข่าวสารที่ส่งไป ผู้ส่งจะส่งเนื้อหาสาระอะไร โดยจะเป็นข่าวสารธรรมดาเพื่อให้ผู้รับสารทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ ในแต่ละวันหรือเป็นการให้ความรู้โดยที่ผู้สอนต้องรู้ว่าจะสอนเรื่องอะไร ทำไมจึงจะสอนเรื่องนั้น สอนเพื่อวัตถุประสงค์อะไร และคาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนองจากผู้เรียนอย่างไร

โดยวิธีการและช่องทางใด (By what means, in what channel) ผู้ส่งสารโดยการพูด การแสดงกริยา ท่าทาง การใช้ภาพ ฯลฯ หรืออาจจะใช้อุปกรณ์ระบบไฟฟ้า เช่น ไมโครโฟนหรือเครื่องเล่นวีซีดีเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาข่าวสารให้ผู้รับสารได้โดยสะดวก ถ้าเป็นในการเรียนการสอนผู้สอนอาจจะสอนโดยการบรรยายหรือใช้สื่อการสอนต่างๆ เพื่อช่วยในการส่งเนื้อหาบทเรียนไปให้ผู้เรียนและเข้าใจได้อย่างถูกต้องจึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้

ส่งไปยังใคร ในสถานการณ์อะไร (To whom, in what situation) ผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ผู้รับสารเป็นใครบ้าง ส่งสารไปเนื่องในโอกาสอะไร การเรียนการสอนก็เช่นเดียวกัน ต้องมีวิธีการสอนและการใช้สื่อการสอนต่างกัน ผู้สอนต้องทราบถึงระดับสติปัญญา ความสามารถและภูมิหลังของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของการเรียน เช่น มีสื่อการสอนอะไรที่จะนำมาใช้สอน สภาพแวดล้อมห้องเรียนที่จะสอนเป็นอย่างไร

ได้ผลอย่างไร ในปัจจุบันและอนาคต (With what effect, immediate and long term ?) การส่งข่าวสารนั้นเพื่อให้ผู้ฟังผ่านไปเฉยๆ หรือจดจำด้วย ซึ่งต้องอาศัยเทคนิควิธีการที่ต่างกันและ เช่นเดียวกันกับในการเรียนการสอนที่จะได้ผลนั้น ผู้สอนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าเมื่อสอนแล้ว ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใดและสามารถจดจำ เข้าใจความรู้ที่ได้นั้นนานเพียงใด

ทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล (Berio)

ทฤษฎี S M C R ประกอบด้วย

ผู้ส่ง (source) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการ “การเข้ารหัส” (encode) เนื้อหาข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสารเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสารที่จะส่ง และควรจะสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับ ความรู้ของผู้รับสาร ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการรับสารด้วย

ข้อมูลข่าวสาร (message) เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระ สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร

ช่องทางในการส่ง (channel) หมายถึง การที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับสารได้รับข่าวสารข้อมูลโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนในส่วนหนึ่งคือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรสหรือการได้กลิ่น

ผู้รับ (receiver) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถในการ “การถอดรหัส” (decode) สาร เป็นผู้มีทัศนคติ ระดับความรู้ดีและพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม เช่นเดียวหรือคล้ายคลึงกันกับผู้ส่งสารจึงจะทำให้การสื่อสารความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผลสำเร็จ

ตามลักษณะของทฤษฎี S M C R นี้ มีปัจจัยมีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งสารและผู้รับสารที่จะทำให้การสื่อสารความหมายนั้นได้ผลสำเร็จ ประกอบด้วย

ทักษะในการสื่อสาร (communication skills) หมายถึง ทักษะของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ควรจะมีความชำนาญในการส่งและการรับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องและตรงกัน เช่น ผู้ส่งสารต้องมีความสามารถในการเข้ารหัสสาร มีการพูดโดยใช้ภาษาพูดที่ถูกต้อง ใช้คำพูดที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีการแสดงสีหน้าหรือ ท่าทางที่เข้ากับการพูด ท่วงทำนองลีลาในการพูดเป็นจังหวะน่าฟัง หรือการเขียนด้วยถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้องสละสลวยน่าอ่าน เป็นต้น ส่วนผู้รับสารต้องมีความสามารถในการถอดรหัสและมีทักษะที่เหมือนกันกับผู้ส่งสารโดยมีทักษะการฟังที่ดี ฟังภาษาที่ผู้ส่งสารพูดมารู้เรื่อง หรือสามารถอ่านข้อความที่ส่งมานั้นได้ถูกต้อง

ทัศนคติ (attitudes) เป็นทัศนคติของผู้ส่งสารและผู้รับสารซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารมีทัศนคติที่ดีต่อกันจะทำให้การสื่อสารได้ผลดี ทั้งนี้เพราะทัศนคติย่อมเกี่ยวโยงไปถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน

ระดับความรู้ (knowledge levels) ถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารมีระดับความรู้เท่าเทียมกันก็ จะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งสารและผู้รับสารมีระดับที่แตกต่างกัน ย่อมจะต้องมีการปรับปรุง ความยากง่ายของข้อมูลที่จะส่ง ในเรื่องความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำสำนวน

ระบบสังคมและวัฒนธรรม (socio - culture systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติ เป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ สังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส หรือวัฒนธรรมการกินอยู่ ดังนั้น ในการติดต่อสื่อสารของบุคคลต่างชาติ ต่างภาษา จะต้องมีการศึกษาถึงกฎข้อบังคับทางศาสนาของแต่ละศาสนาด้วย

การสื่อสารทางเดียวเชิงเส้นตรงของแชนนอนและวีเวอร์

คล็อด อี. แชนนอน (Claude E.Shannon) และวอร์เรนวีเวอร์ (Warren Weaver) ได้คิดทฤษฎีการสื่อสารทางเดียวเชิงเส้นตรง การสื่อสารเริ่มด้วยผู้ส่งสารเป็นแหล่งข้อมูล ทำหน้าที่ส่งเนื้อหาข่าวสารเพื่อส่งไปยังผู้รับสาร โดยผ่านทางเครื่องส่งหรือตัวถ่ายทอดในลักษณะของสัญญาณที่ถูกส่งไปในช่องทางต่างๆ กันแล้วแต่ลักษณะของการส่งสัญญาณแต่ละประเภท เมื่อทางฝ่ายผู้ได้รับสัญญาณแล้ว สัญญาณที่ได้รับจะ ถูกปรับให้เหมาะสมกับเครื่องรับหรือการรับเพื่อทำการแปลสัญญาณให้เป็นเนื้อหาข่าวสารนั้นอีกครั้งหนึ่งให้ตรงกับที่ผู้ส่งสารส่งมา ในขั้นนี้เนื้อหาที่รับจะไปถึงจุดหมายปลายทางคือผู้รับสารรับตามที่ต้องการ แต่ในบางครั้งสัญญาณที่ส่งไปอาจถูกรบกวนหรืออาจมีบางสิ่งบางอย่างมาขัดขวางสัญญาณนั้น ทำให้สัญญาณที่ส่งไปกับสัญญาณที่ได้รับมีความแตกต่างกัน เป็นเหตุให้เนื้อหาข่าวสารที่ส่งจากแหล่งข้อมูลไปยังจุดหมายปลายทางอาจผิดเพี้ยนไป ซึ่งนับเป็นความล้มเหลวของการสื่อสาร เนื่องจากที่ส่งไปกับข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกัน อันจะทำให้เกิดการแปลความหมายผิดหรือความเข้าใจผิดในการสื่อสารกันได้ จากทฤษฎีการสื่อสารนี้พิจารณาได้ว่า แชนนอนและวีเวอร์ สนใจว่าเมื่อมีการสื่อสารกันจะมีอะไรเกิดขึ้นกับข้อมูลข่าวสารที่ส่งไป ไม่ว่าจะเป็นการส่งโดยผ่านอุปกรณ์ระบบไฟฟ้า หรือการส่งโดยใช้สัญญาณต่างๆ เช่น เมื่อมีการเปิดเพลงออกอากาศทางสถานีวิทยุ เสียงเพลงนั้นจะถูกแปลงเป็นสัญญาณและส่งด้วยการกล้ำสัญญาณ (modulation) จากสถานีวิทยุไปยังเครื่องรับวิทยุ โดยเครื่องรับจะแปลงสัญญาณคลื่นนั้นเป็นเพลงให้ผู้รับสารได้ยิน ในขณะที่สัญญาณถูกส่งไปจะมีสิ่งต่างๆ “สิ่งรบกวน” (noise source) เช่น ในการส่งวิทยุระบบ AM สัญญาณจะถูกรบกวนโดยไฟฟ้าในบรรยากาศ หรือในขณะที่ครู ฉายวีดิทัศน์ในห้องเรียน การรับภาพและเสียงของผู้เรียนถูกรบกวนโดยสิ่งรบกวนหลายอย่าง เช่น แสงที่ตกลงบนจอโทรทัศน์ และเสียงพูดคุยกจากภายนอก เป็นต้น

การสื่อสารเชิงวงกลมของออสกู๊ดและชแรมม์

ชาร์ลส์ อี ออสกู๊ด (Charles E.Osgood) และ วิลเบอร์ แอล ชแรมม์ (Wibur L.Schramm) ได้สร้างแบบจำลองการสื่อสารเชิงวงกลมขึ้น โดยเน้นองค์ประกอบของการสื่อสารและรวมถึงพฤติกรรมของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารด้วยโดยที่แบบจำลองการสื่อสารเชิงวงกลมนี้จะมีลักษณะของการสื่อสารสองทางซึ่งตรงกันข้ามอย่างเห็นได้ชัดกับการสื่อสารทางเดียวเชิงเส้นตรงของ

แซนนันและวีเวอร์ ข้อแตกต่างอีกประการคือในขณะที่ความสนใจของแซนนันและวีเวอร์ อยู่ที่ช่องทางการติดต่อระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร แต่ออสกูดและชแรมม์ได้มุ่งพิจารณาเฉพาะพฤติกรรมของผู้ส่งสารและผู้รับสารซึ่งมีส่วนสำคัญในกระบวนการสื่อสาร ในแบบจำลองนี้จะเห็นได้ว่า ออสกูดและชแรมม์ มิได้กล่าวถึงตัวถ่ายทอดการสื่อสารเลย แต่ได้เน้นถึงการกระทำของผู้ส่งสารและผู้รับสารซึ่งทำหน้าที่อย่างเดียวกันและเปลี่ยนบทบาทกันไปมาในการเข้ารหัสสาร การแปลความหมาย และการถอดรหัสสาร อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าหน้าที่ในการเข้ารหัสนั้น มีส่วน คล้ายคลึงกับตัวถ่ายทอดและการถอดรหัสสารก็คล้ายคลึงกับการรับของเครื่องรับสารนั่นเอง

ขอบข่ายประสบการณ์ในทฤษฎีการสื่อสารของชแรมม์

ชแรมม์ ได้นำทฤษฎีการสื่อสารทางเดียวเชิงเส้นตรงของแซนนันและวีเวอร์มาใช้เพื่อเป็นแนวทางใน การอธิบายการสื่อสารที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน โดยเน้นถึงวัตถุประสงค์ของการสอน ความหมายของ เนื้อหาข้อมูล และการที่ข้อมูลได้รับการแปลความหมายอย่างไร นอกจากนี้ชแรมม์ ยังให้ความสำคัญของการสื่อความหมาย การรับรู้ และการแปลความหมายของสัญลักษณ์ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนตามลักษณะการสื่อสารของชแรมม์ การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเฉพาะในส่วนที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารทั้งสองฝ่ายต่างมีวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อ ความรู้ ที่สอดคล้องคล้ายคลึงกันและมีประสบการณ์ร่วมกัน จึงจะทำให้สามารถเข้าใจความหมายที่สื่อกันนั้นได้ ทั้งนี้เพราะผู้ส่งสารสามารถเข้ารหัสและผู้รับสารสามารถถอดรหัสเนื้อหาข่าวสารในประสบการณ์ที่แต่ละคนมีอยู่

ทฤษฎีการสื่อสารของชแรมม์ การสื่อสารเราไม่สามารถส่ง “ความหมาย” (meaning) ของข้อมูลไปยังผู้รับได้ สิ่งที่ส่งไปจะเป็นเพียง “สัญลักษณ์” (symbol) ของความหมายนั้น เช่น คำพูด รูปภาพ เสียงเพลง ท่าทาง ฯลฯ ดังนั้น เมื่อมีการสื่อสารเกิดขึ้น ผู้ส่งสารต้องพยายามเข้ารหัสสารซึ่งเป็นสัญลักษณ์เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้โดยง่าย ซึ่งสารแต่ละสารจะประกอบด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ มากมาย โดยที่สัญลักษณ์แต่ละตัวจะบ่งบอกถึง “สัญญาณ” (signal) ของบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งจะทราบได้โดยประสบการณ์ของคนเรา เช่น เมื่อยกมือขึ้นเป็นสัญญาณของการห้าม หรือเมื่อตะโกนเสียงดังเป็นสัญญาณของความโกรธ ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงต้องส่งสัญญาณเป็นคำพูด ภาษาเขียน ภาษามือ เพื่อถ่ายทอดความหมายของสารที่ต้องการจะส่ง โดยพยายามเชื่อมโยงเนื้อหาสาระเข้ากับกับประสบการณ์ที่สอดคล้องกันทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ผู้รับสารสามารถแปลและเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์เหล่านั้นได้โดยง่าย ในขอบข่ายประสบการณ์ของตนเอง

สรุป เนื่องจากการเรียนการสอนเป็นการที่ผู้สอนต้องให้ความรู้และขยายขยาย ขยายประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น หากมีสิ่งใดที่ผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์หรือยังไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างเพียงพอ ผู้สอนจำเป็นจะต้องพยายามเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในเรื่อง

นั้นให้กับผู้เรียน หากเกิดสิ่งรบกวนของสัญญาณในการสอนนั้น ผู้สอนต้องพยายามแก้ไขวิธีการสอน โดยอาจใช้สื่อประเภทต่างๆ เข้ามาช่วย รวมถึงการใช้สัญลักษณ์อื่นๆ ที่เหมาะกับระดับของผู้เรียนมาช่วย จนกว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ร่วมกับผู้สอนที่ถูกต้องในที่สุด

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ทฤษฎีของบลูม

Bloom เป็นนักการศึกษาชาวอเมริกัน เชื่อว่า การเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน และได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาพื้นฐานว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และนำหลักการนี้จำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเรียกว่า Taxonomy of Educational objectives ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

พฤติกรรมด้านสมองเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิด เรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งพฤติกรรมทางพุทธิพิสัย 6 ระดับ ได้แก่

1.1 ความรู้ (Knowledge) เป็นความสามารถในการจดจำแนกประสบการณ์ต่างๆ และระลึก เรื่องราวต่างๆ ออกมาได้ถูกต้องแม่นยำ

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถบ่งบอกใจความสำคัญของเรื่องราว โดยการแปลความหลัก ตีความได้ สรุปใจความสำคัญได้

1.3 การนำความรู้ไปประยุกต์ (Application) เป็นความสามารถในการนำหลักการ กฎเกณฑ์ และวิธีดำเนินการต่างๆ ของเรื่องที่รู้มา นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวที่สมบูรณ์ให้กระจาย ออกเป็นส่วนย่อยๆ ได้อย่างชัดเจน

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยเข้าเป็น เรื่องราวเดียวกันโดยปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้น

1.6 การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการวินิจฉัยหรือตัดสินกระทำสิ่งหนึ่ง สิ่งใดลงไปการประเมินเกี่ยวข้องกับการใช้เกณฑ์คือ มาตรฐานในการวัดที่กำหนดไว้

2. จิตพิสัย (Affective Domain) (พฤติกรรมด้านจิตใจ)

ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้าน

นี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และ สอดแทรกสิ่งที่ดีงามอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ จะประกอบด้วย พฤติกรรมย่อยๆ 5 ระดับ ได้แก่

1. การรับรู้
2. การตอบสนอง
3. การเกิดค่านิยม
4. การจัดระบบ
5. บุคลิกภาพ

3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท)

พฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะประกอบด้วย 5 ชั้น ดังนี้

1. การรับรู้
2. กระทำตามแบบ
3. การหาความถูกต้อง
4. การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากตัดสินใจ
5. การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ

จากทฤษฎีดังกล่าวคือผู้เรียนทุกคนนั้นต้องมีพื้นฐานในการเรียนรู้ทุกคน แต่อาจจะไม่เท่ากัน เพราะคนเรามีการเรียนรู้ที่ต่างกัน บางคนพบเจอสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่นก็จะมีความรู้ความเข้าใจที่ต่างจากคนอื่น

แต่ถ้าผู้เรียนมีพื้นฐานในการเรียนรู้คล้ายๆกันมีความรู้ ความเข้าใจ มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์คล้ายๆ กัน ผลการเรียนรู้ของคนกลุ่มนี้ก็จะคล้ายกันด้วย

การที่ผู้เรียนจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้เรียนจะต้องมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เราจะเรียนรู้ เมื่อมีความเข้าใจแล้วต้องวิเคราะห์ให้ได้ก่อนจากนั้นถึงจะประเมินค่า จากทฤษฎีดังกล่าวกล่าวว่มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ ทุกสิ่งนี้ต้องดำเนินไปอย่างพร้อมๆกัน ถึงจะเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีของโรเบิร์ต กาเย่

โรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne') ได้นำเอาแนวความคิด 9 ประการ มาใช้ประกอบการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้บทเรียนที่เกิดจากการออกแบบในลักษณะการเรียนการสอน

โดยยึดหลักการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ หลักการสอนทั้ง 9 ประการ ดังนี้

1. เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention) ก่อนที่จะเริ่มการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน ควรมีการจูงใจและเร่งเร้าความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียน ดังนั้น บทเรียนคอมพิวเตอร์ จึงควรเริ่มด้วยการใช้ภาพ แสง สี เสียง หรือใช้สื่อประกอบกันหลายๆ อย่าง โดยสื่อที่สร้างขึ้นมานั้นต้องเกี่ยวข้องกับเนื้อหาและน่าสนใจ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อความสนใจของผู้เรียน นอกจากเร่งเร้าความสนใจแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนพร้อมที่จะศึกษาเนื้อหาต่อไปในตัวอีกด้วย

2. บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective) วัตถุประสงค์ของบทเรียน นับว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนจะได้ทราบถึงความคาดหวังของบทเรียนจากผู้เรียน นอกจากผู้เรียนจะทราบถึงพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของตนเองหลังจบบทเรียนแล้ว จะยังเป็นการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงประเด็นสำคัญของเนื้อหา รวมทั้งเค้าโครงของเนื้อหาอีกด้วย การที่ผู้เรียนทราบถึงขอบเขตของเนื้อหาอย่างคร่าวๆ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานแนวความคิดในรายละเอียดหรือส่วนย่อยของเนื้อหาให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับเนื้อหา ในส่วนใหญ่ได้ ซึ่งมีผลทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากจะมีผลดังกล่าวแล้ว ผลการวิจัยยังพบด้วยว่า ผู้เรียนที่ทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนก่อนเรียนบทเรียน จะสามารถจำและเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้นอีกด้วย

3. การทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) การทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะนำเสนอความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการประเมิน ความรู้ที่จำเป็นสำหรับบทเรียนใหม่ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในการเรียนรู้ วิธีปฏิบัติโดยทั่วไปสำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก็คือ การทดสอบก่อนบทเรียน (Pre-test) ซึ่งเป็นการประเมินความรู้ของผู้เรียนเพื่อทบทวนเนื้อหาเดิมที่เคยศึกษาผ่านมาแล้ว และเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับเนื้อหาใหม่ นอกจากจะเป็นการตรวจวัดความรู้พื้นฐานแล้ว บทเรียนบางเรื่องอาจใช้ผลจากการทดสอบก่อนบทเรียนมาเป็นเกณฑ์จัดระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อจัดบทเรียนให้ตอบสนองต่อระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อจัดบทเรียนให้ตอบสนองต่อระดับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน แต่อย่างไรก็ตาม ในขั้นการทบทวนความรู้เดิมนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการทดสอบเสมอไป หากเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นเป็นชุดบทเรียนที่เรียนต่อเนื่องกันไปตามลำดับ การทบทวนความรู้เดิม อาจอยู่ในรูปแบบของการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดย้อนหลัง ถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ก็ได้ การกระตุ้นดังกล่าวอาจแสดงด้วยคำพูด คำเขียน ภาพ หรือผสมผสานกันแล้วแต่ความเหมาะสม ปริมาณมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหา ตัวอย่างเช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่องการต่อตัวด้านทานแบบผสม ถ้าผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจวิธีการหาความต้านทานรวม กรณีนี้ควรจะมีวิธีการวัดความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนว่ามีความเข้าใจเพียงพอ ที่จะคำนวณหาค่าต่างๆ ในแบบผสมหรือไม่ ซึ่งจำเป็นต้องมี

การทดสอบก่อน ถ้าพบว่าผู้เรียนไม่เข้าใจวิธีการคำนวณ บทเรียนต้องชี้แนะให้ผู้เรียนกลับไปศึกษา เรื่องการต่อตัวด้านทาน แบบอนุกรมและแบบขนานก่อน หรืออาจนำเสนอบทเรียนย่อยเพิ่มเติมเรื่อง ดังกล่าว เพื่อเป็นการทบทวนก่อนก็ได้

4. นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information) หลักสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาของ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก็คือ ควรนำเสนอภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ประกอบกับคำอธิบายสั้นๆ ง่าย แต่ได้ใจความ การใช้ภาพประกอบ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น และมีความคงทนในการ จำได้ดีกว่าการใช้คำอธิบายเพียงอย่างเดียว โดยหลักการที่ว่า ภาพจะช่วยอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้ ง่ายต่อการรับรู้ แม้ในเนื้อหาบางช่วงจะมีความยากในการที่จะคิดสร้างภาพประกอบ แต่ก็ควร พิจารณารูปวิธีการต่างๆ ที่จะนำเสนอด้วยภาพให้ได้ แม้จะมีจำนวนน้อย แต่ก็ยังดีกว่าคำอธิบายเพียงคำ เดียว อย่างไรก็ตามการใช้ภาพประกอบเนื้อหาอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร หากภาพเหล่านั้นมีรายละเอียด มากเกินไป ใช้เวลามากไปในการ ปรากฏบนจอภาพ ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ซับซ้อน เข้าใจยาก และ ไม่เหมาะสมในเรื่องเทคนิคการออกแบบ เช่น ขาดความสมดุลย์ องค์ประกอบภาพไม่ดี เป็นต้น

5. การชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ (Guide Learning) ตามหลักการและเงื่อนไขการเรียนรู้ (Condition of Learning) ผู้เรียนจะจำเนื้อหาได้ดีหากมีการจัดระบบการเสนอเนื้อหาที่ดีและสัมพันธ์ กับประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมของผู้เรียน บางทฤษฎีกล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ที่กระจำงชัด (Meaningfull Learning) นั้น ทางเดียวที่จะเกิดขึ้นได้ก็คือการที่ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความในเนื้อหา ใหม่ลงบนพื้นฐานของความรู้และประสบการณ์เดิม รวมกันเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนั้น หน้าที่ของ ผู้ออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในขั้นนี้ก็คือ พยายามค้นหาเทคนิคในการที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนนำ ความรู้เดิมมาใช้ในการศึกษาความรู้ใหม่ นอกจากนั้น ยังจะต้องพยายามหาวิธีทางที่จะทำให้ การศึกษาความรู้ใหม่ของผู้เรียนนั้นมีความกระจำงชัดเท่าที่จะทำได้ เป็นต้นว่า การใช้เทคนิคต่างๆ เข้าช่วย ได้แก่ เทคนิคการให้ตัวอย่าง (Example) และตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่าง (Non-example) อาจจะช่วยให้ผู้เรียนแยกแยะความแตกต่างและเข้าใจโมคติของเนื้อหาต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น ผู้ออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียอาจใช้วิธีการค้นพบ (Guided Discovery) ซึ่งหมายถึง การ พยายามให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผล ค้นคว้า และวิเคราะห์หาคำตอบด้วยตนเอง โดยบทเรียนจะค่อยๆ ชี้แนะจากจุดกว้างๆ และแคบลงๆ จนผู้เรียนหาคำตอบได้เอง นอกจากนั้น การใช้คำอธิบายกระตุ้นให้ ผู้เรียนได้คิด ก็เป็นเทคนิคอีกประการหนึ่งที่สามารถ นำไปใช้ในการชี้แนะทางการเรียนรู้ได้ สรุปแล้ว ในขั้นตอนนี้ผู้ออกแบบจะต้องยึดหลักการจัดการเรียนรู้ จากสิ่งที่มีประสบการณ์เดิมไปสู่เนื้อหาใหม่ จากสิ่งที่ยากไปสู่สิ่งที่ง่ายกว่า ตามลำดับขั้น

6. กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response) นักการศึกษากล่าวว่า การเรียนรู้จะมี ประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้นเกี่ยวข้องกับระดับและขั้นตอนของการประมวลผลข้อมูล

หากผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อหา และร่วมตอบคำถาม จะส่งผลให้มีความจำดีกว่าผู้เรียนที่ใช้วิธีอ่านหรือคัดลอกข้อความจากผู้อื่นเพียงอย่างเดียว บทเรียนคอมพิวเตอร์ มีข้อได้เปรียบกว่าสื่อทัศนูปกรณ์อื่นๆ เช่น วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เทปเสียง เป็นต้น ซึ่งสื่อการเรียนการสอนเหล่านี้จัดเป็นแบบปฏิสัมพันธ์ไม่ได้ (Non-interactive Media) แตกต่างจากการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เรียนสามารถมีกิจกรรมร่วมในบทเรียนได้หลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น เลือกกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน กิจกรรมเหล่านี้เองที่ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย เมื่อมีส่วนร่วม ก็มีส่วนคิดนำหรือติดตามบทเรียน ย่อมมีส่วนผูกประสาณ ให้ความจำดีขึ้น

7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback) ผลจากการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะกระตุ้นความสนใจจากผู้เรียนได้มากขึ้น ถ้าบทเรียนนั้นท้าทาย โดยการบอกเป้าหมายที่ชัดเจน และแจ้งให้ผู้เรียนทราบว่าขณะนั้นผู้เรียนอยู่ที่ส่วนใด ห่างจากเป้าหมายเท่าใด การให้ข้อมูลย้อนกลับดังกล่าว ถ้านำเสนอด้วยภาพจะช่วยเร่งเร้าความสนใจ ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะถ้าภาพนั้นเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน อย่างไรก็ตาม การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยภาพ หรือกราฟฟิกอาจมีผลเสียอยู่บ้างตรงที่ผู้เรียนอาจต้องการดูผล ว่าหากทำผิด แล้วจะเกิดอะไรขึ้น ตัวอย่างเช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเกมการสอนแบบแขวนคอสำหรับการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ผู้เรียนอาจตอบโดยการกดแป้นพิมพ์ไปเรื่อยๆ โดยไม่สนใจเนื้อหา เนื่องจากต้องการดูผลจากการแขวนคอ วิธีหลีกเลี่ยงก็คือเปลี่ยนจากการนำเสนอภาพ ในทางบวก เช่น ภาพเล่นเรือเข้าหาฝั่ง ภาพขับยานสู่ดวงจันทร์ ภาพหนูเดินไปกินเนยแข็ง เป็นต้น ซึ่งจะไปถึงจุดหมายได้ด้วยการตอบถูกเท่านั้น หากตอบผิดจะไม่เกิดอะไรขึ้น อย่างไรก็ตามถ้าเป็นบทเรียนที่ใช้กับกลุ่มเป้าหมายระดับสูงหรือ เนื้อหาที่มีความยาก การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยคำเขียนหรือกราฟจะเหมาะสมกว่า

8. การทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance) การทดสอบความรู้ใหม่หลังจากศึกษาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรียกว่า การทดสอบหลังบทเรียน (Post-test) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดสอบความรู้ของตนเอง นอกจากนี้จะยังเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ เพื่อที่จะไปศึกษาในบทเรียนต่อไปหรือต้องกลับไปศึกษาเนื้อหาใหม่ การทดสอบหลังบทเรียนจึงมีความจำเป็นสำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทุกประเภท นอกจากจะเป็นการประเมินผลการเรียนรู้แล้ว การทดสอบยังมีผลต่อความคงทนในการจดจำเนื้อหาของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบจึงควรถามแบบเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน ถ้าบทเรียนมีหลายหัวเรื่องย่ออาจแยกแบบทดสอบออกเป็นส่วนๆ ตามเนื้อหา โดยมีแบบทดสอบรวมหลังบทเรียนอีกชุดหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ออกแบบบทเรียนต้องการแบบใด

9. สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer) การสรุปและนำไปใช้ จัดว่าเป็นส่วนสำคัญในขั้นตอนสุดท้ายที่บทเรียนจะต้องสรุปมโนคติของเนื้อหาเฉพาะประเด็นสำคัญๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนความรู้ของตนเองหลังจากศึกษาเนื้อหาผ่านมาแล้ว ในขณะเดียวกัน บทเรียนต้องชี้แนะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือให้ข้อมูลอ้างอิงเพิ่มเติม เพื่อแนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาต่อในบทเรียนถัดไป หรือนำไปประยุกต์ใช้กับงานอื่นต่อไป

การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1974: 213–240) กล่าวว่าเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนแบบร่วมมือกันในการเรียนรู้ มากกว่าการแข่งขันกัน เพราะจะส่งผลต่อการเรียนมากกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา

ทิสนา แคมมณี. 2550: 265) กล่าวว่า การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจะเป็นตัวกำหนดวิธีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้มีนักศึกษานำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบ

ร่วมมือมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันไป โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่มทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นกำลังใจให้กัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกทุกคนต้องมีส่วน ในการรับผิดชอบตนเอง และร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม (ทิสนา แคมมณี. 2545: 35; วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541: 38)

จันทรา ตันติพิงศานุรักษ์ (2543: 37) การเรียนการสอนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสำเร็จของกลุ่มอย่างแท้จริง โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ ตลอดจนการเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มจะต้อง รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มด้วย ดังนั้นการจัดการเรียนรู้อย่างกล่าวจึงมี ลักษณะตรงกันข้ามกับการเรียนที่เน้นการแข่งขัน และการเรียนตามลำพัง สอดคล้องกับสลาวิน (Slavin. 1982: 1–2) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือช่วยให้เกิดการช่วยเหลือและการสนับสนุน เกิดสัมฤทธิ์ผลเป็นประชาธิปไตย และสนับสนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ สลาวิน (Slavin. 1982: 8) ได้ให้ คำจำกัดความของคำว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือ

คือการสอนแบบหนึ่งซึ่งผู้เรียนทำงานกันเป็นกลุ่ม เวลาจัดกลุ่มต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนทุกคนในกลุ่ม หน้าที่ของผู้เรียนทุกคนต้องช่วยกันทำ แนวความคิดนี้ยังสอดคล้องกับจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1991: 28–37) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกัน ทั้งทางเพศ เชื้อชาติ ความสามารถทางการเรียน และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับผิดชอบงานร่วมกัน

สรุป การเรียนการสอนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณกลุ่มละ 4-5 คน และผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความรับผิดชอบร่วมกัน โดยอาศัยหลักการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับผิดชอบงานร่วมกันในกลุ่ม เพื่อให้งานของกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

หลักการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

การเรียนการสอนแบบร่วมมือจะเน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้เพื่อความสำเร็จของกลุ่มโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งการเป็นกำลังใจแก่กัน คนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิกของกลุ่มไม่เพียงแต่ รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วย ความสำเร็จของสมาชิกแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่มดังที่ สลาวิน (Slavin. 1990: 65) อธิบายไว้ว่า วิธีการเรียนการสอนแบบร่วมมือก็คือวิธีการเรียนรู้แบบกลุ่ม วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือทุกวิธีการนั้นมีแนวความคิดร่วมกันคือผู้เรียนทำงานร่วมกันเพื่อเรียนรู้และผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มให้เรียนรู้ ได้เท่าๆ กับการเรียนรู้ของตนเองซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ตามแนวคิดของ เบอร์ตันและนีฟ (Borton; & Neave. 1992: 202) ที่กล่าวไว้ว่าการเรียนการสอนแบบร่วมมือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เน้นการมีส่วนร่วมและการร่วมมือในการแสวงหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดักลาสและวิลเลตส์ (Dauglas; & Willatts. 1994: 111–120) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกับผู้เรียนพบว่า หลักการสำคัญของการที่จะทำให้การเรียนการสอนแบบร่วมมือประสบความสำเร็จคือผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการบูรณาการแนวคิด มีการยกเหตุผลอ้างอิงจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระอย่างลึกซึ้ง จนกระทั่งสามารถแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ มีความสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลอธิบายโน้ตชน์ ได้และทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ได้เป็น

อย่างดี สรุปว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือเป็นการเสริมการทำงานร่วมกันของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันทางด้านความสามารถ โดยให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ เพราะความสำเร็จของสมาชิกคือความสำเร็จของกลุ่ม

องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

นักการศึกษา วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541: 38–45) จันทรา ตันติพิงสานุรักษ์ (2543: 38–39) จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1990: 207–216) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. การพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependent) สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และความสำคัญเท่าเทียมกัน สมาชิกทุกคนต้องรู้หน้าที่ของตนเองว่าต้องทำอะไร ต้องรับผิดชอบอะไร ในการเรียนแต่ละครั้งโดยสมาชิกต้องตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่มเป็นสำคัญ
2. การปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Interaction) สำหรับการเรียนการสอนแบบนี้ จะเป็นการนั่งเป็นกลุ่ม หันหน้าเข้าหากันเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหา ซักถาม อธิบาย โดยสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีบทบาทในการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นทักษะทางสังคม
3. หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล (Individual Accountability) เน้นให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองให้เต็มที่
4. ทักษะทางสังคม (Social Skills) ผู้เรียนบางคนไม่มีทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เนื่องจากไม่เคยได้รับการพัฒนาจากเรื่องนี้มาก่อน อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นก่อนที่จะใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ควรจัดปฐมนิเทศให้กับอาจารย์ผู้สอนก่อน
5. กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) หลังจากทำงานได้ระยะหนึ่ง สมาชิกแต่ละคนจะต้องทำการประเมินผลการทำงานของตนเองและประเมินผลการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อรับรู้ถึงข้อบกพร่องและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขของตนเองและของภาพรวมกลุ่ม

สรุป องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบร่วมมือจะเน้นองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีม จึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันทุกคน รู้จักบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันและต้องมีทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันเพื่อบ่มบ่มเป้าหมายการเรียนรู้เดียวกัน

เทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

โสพล มีเจริญ (2548: 16) การเรียนแบบร่วมมือเป็นเทคนิคการเรียนรู้ที่อาศัยโครงสร้างเป้าหมายแบบร่วมมือเป็นพื้นฐาน ทำให้ผู้เรียนในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันสูง การแลกเปลี่ยนข่าวสารและการติดต่อสื่อสารจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการช่วยเหลือเอื้ออำนวยต่อกัน

รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในผลผลิตของกลุ่ม รู้จักการแบ่งหน้าที่ ซึ่งผู้เรียนจะรู้สึกวิตกกังวล น้อยลงและจะช่วยให้เกิดผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น

สุรศักดิ์ หลาบลมาลา (2531: 5-6) กล่าวถึงเทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่ม – กลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Team Achievement Division หรือ STAD)

ประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นวงจรตามลำดับขั้นดังนี้

1.1 ผู้สอน สอนบทเรียน

1.2 ผู้เรียน 4-6 คน ทำงานร่วมกันตามที่ผู้สอนกำหนดและให้ผู้เรียน
เปรียบเทียบคำตอบซักถาม ตรวจสอบ ตามบริบทของวิชาที่เรียน

1.3 ผู้เรียนได้รับคำแนะนำให้อธิบายวิธีทำแบบฝึกหัดให้เพื่อนฟังด้วย ไม่ใช่บอกแต่
คำตอบเท่านั้น

1.4 เมื่อจบบทเรียน ผู้สอนจะให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนต้องทำ
ด้วยตนเองจะช่วยกันไม่ได้

1.5 ผู้สอนตรวจผลการสอบของผู้เรียน แล้วคำนวณคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มและแจ้ง
ให้ผู้เรียนทราบ และถือว่าเป็นคะแนนของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มด้วย

1.6 ผู้เรียนคนใดที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อน จะได้รับคำชมเชยเป็น
รายบุคคลและกลุ่มใดทำคะแนนได้มากกว่าครั้งก่อนจะได้รับคำชมเชยทั้งกลุ่ม

2. การแบ่งกลุ่ม – เล่นเกม – แข่งขัน (Team – Game – Tournaments หรือ TGT) มีการแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 4-5 คน สมาชิกในกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีผลการเรียนเป็นทีมมีการใช้เกมและใช้ การแข่งขัน โดยจะต้องมีเป้าหมายของทีมและช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของทีมภารกิจของกลุ่มคือหลังจากผู้สอนได้สอนบทเรียนแต่ละบทแล้ว กลุ่มจะต้องเตรียมสมาชิกทุกคนในกลุ่มให้พร้อมสำหรับแข่งขันตอบคำถามที่ควรให้มีขึ้นในวันถัดไป โดยมีการช่วยสอนและถามกันในกลุ่มตามเนื้อหาในเอกสารที่ผู้สอนแจกให้โดยปกติจะมีการแข่งขันสัปดาห์ละครั้ง ประกอบด้วยคำถามสั้นๆ และเทคนิคการสอนแบบนี้มีการเสริมแรง การให้รางวัล คำชมเชย เพื่อให้ผู้เรียนร่วมมือกันทำงาน

3. การแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มที่ผู้เรียนมีระดับความสามารถที่แตกต่างกัน (Team Assisted Individualization หรือ TAI) วิธีนี้มีการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คนที่มีระดับความสามารถที่ต่างกันวิธีการแบ่งกลุ่มลักษณะนี้ได้รับการออกแบบไว้สำหรับสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 โดยขั้นแรกมีการทดสอบความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนก่อนจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละกันกลุ่มละ 4-5 คน ผู้เรียนแต่ละคนจะมีบทเรียนไม่เหมือนกัน เพราะมีระดับความสามารถต่างกัน แต่ทำงานร่วมกันเป็นทีม ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการสอนเป็นรายบุคคลเฉพาะที่อยู่ในระดับความสามารถเท่ากัน เสร็จแล้วทุกคนกลับมานั่งรวมกลุ่มทำงาน ผู้เรียนที่เรียนล้าหน้าไป

แล้วจะช่วยผู้เรียนอ่อนในการทำงานและช่วยตรวจแบบฝึกหัดได้ด้วย เมื่อจบการเรียนรู้แต่ละหน่วย ผู้สอนจะทดสอบโดยใช้ข้อสอบแตกต่างกัน แต่ละสัปดาห์ผู้สอนจะนับจำนวนบทเรียนที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำได้สำเร็จหากกลุ่มใดทำได้มากกว่าเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนดไว้กลุ่มนั้นจะได้รับรางวัลและยังเพิ่มคะแนนให้กับแบบฝึกหัดที่ถูกทุกข้อเป็นพิเศษ

4. การแบ่งกลุ่มผู้เรียนในลักษณะที่ให้กลุ่มผู้เรียนเก่งกับกลุ่มผู้เรียนอ่อนจับคู่

(Cooperative Integrated and Composition หรือ CIRC) วิธีนี้ออกแบบไว้สอนวิชาอ่านและเขียน ไทยในระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้สอนจะแบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มเก่งกับกลุ่มอ่อนแล้ว จับคู่กัน ผู้สอนจะแยกสอนทีละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มที่เหลือจะจับคู่กันทำงานกันโดยมีกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ เช่น อ่านให้เพื่อนฟัง ตอบคำถามท้ายบท ฝึกจดจำ และสะกดคำ ค้นคว้า หาความหมายของศัพท์ต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่องที่เรียน เมื่อผู้เรียนที่เก่งจับคู่กับผู้เรียนที่อ่อนแล้ว ทำงานร่วมกันเป็นทีม กิจกรรมที่ต้องกระทำควรเป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่เรียน การฝึกอ่าน เพื่อความเข้าใจ การจัดทำโครงร่างของเรียงความ การเขียนเรียงความและการทบทวนเรียงความ การสอบจะไม่ทำการทดสอบจนกว่าผู้เรียนจะประเมินกันแล้วว่าพร้อมที่จะสอบ ผู้เรียนคู่ใดที่ทำคะแนนเฉลี่ยทั้งการอ่านและการเขียนได้สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนดไว้จะได้รับการประกาศชมเชย

ชูศรี สนิทประชากร (2534: 48-49) กล่าวว่า ต้องตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนทั้งในด้าน วิชาการและอื่นๆ ไว้ด้วยว่าต้องการให้มีลักษณะอย่างไร ซึ่งอาจจะเป็นทักษะการทำงานกลุ่มหรือการ เข้าสังคม นอกจากการที่ผู้สอนตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนให้ชัดเจนแล้ว ผู้สอนควรเอาใจใส่ในเรื่อง ของการจัดกลุ่มด้วย ซึ่งเรื่องการจัดกลุ่มนั้นน่าจะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้โดยการร่วมมือ เพราะการจัดกลุ่มที่ไม่เหมาะสมนั้น จากการวิจัยพบว่า จะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง ดังนั้นผู้สอน ควรพิจารณาองค์ประกอบของการจัดกลุ่ม เช่น ลักษณะของกลุ่มว่าควรจัดเป็นกลุ่มลักษณะใด กลุ่ม อาจจัดเป็นลักษณะเดียวกันหรือลักษณะคละกันตาม ความสามารถหรือตามลักษณะ เพศ อายุ เชื้อ ชาติ สีผิว ความสนใจหรืออื่นๆ จะจัดแบบใดขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอนว่าต้องการจุดมุ่งหมายอื่นๆ อะไรอีกบ้างนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายทางวิชาการ สำหรับสมาชิกของกลุ่มใครจะเป็นผู้เลือกจัดนั้น จากการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จะส่งผลดีถ้าผู้สอนเป็นผู้เลือกจัดกลุ่มให้ผู้เรียน

สรุป เทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ การกำหนดบทบาทหน้าที่และการแบ่งจำนวน สมาชิกมีความสำคัญมาก บทบาทเหล่านี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอนว่าควรพิจารณาจากจำนวน สมาชิกของชั้นเรียน ระดับความสามารถของผู้เรียนรวมทั้งจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน สูงสุด

ประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531: 5) สรุปประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบร่วมมือตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน ดังนี้คือ ผู้เรียนที่เก่งจะเข้าใจคำสอนของผู้สอนแล้วนำมาถ่ายทอดให้เพื่อนในกลุ่มฟังโดยใช้ภาษาเดียวกัน ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจจะยิ่งเพิ่มทักษะให้กับผู้เรียนเก่งมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็มีการพึ่งพาเอื้ออาศัยต่อกัน รวมทั้งสร้างความรู้สึที่ดีให้แก่กัน นับเป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เช่น การปรับตัว การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณค่าตนก็มีความสำคัญ มีบทบาทเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มในการทำงาน

กาญจนา คุณารักษ์ (2541: 69) สมศักดิ์ ขจรชัยกุล (2538: 2) และ สมุณทา พรหมบุญ (2541: 38–39) กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างกว้างขวาง เพราะเป็นการร่วมมือกันเรียนภายในกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศและระดับความสามารถทางการเรียน ภูมิหลัง ผู้เรียนภายในกลุ่มได้เรียนรู้พร้อมกัน แบ่งบทบาทหน้าที่และแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการเสนอแนะซักถาม ส่งเสริมให้ฝึกการคิดสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และคิดวิเคราะห์ได้
2. เป็นการช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะลักษณะการเรียนการสอนแบบร่วมมือ จะเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ลงมือปฏิบัติทำกิจกรรม ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้นำผู้ตามและได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริง
3. ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีฝึกให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อนครูสถานศึกษา สังคมและประเทศชาติ
4. ผู้เรียนจะเรียนด้วยความรู้สึกสบายใจเพลิดเพลินบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียน มีแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์สูง

การเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี (Student Team Achievement Division)

1. การจัดการเรียนรู้แบบ STAD หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีชื่อเต็มว่า Student Teams Achievement Divisions เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มๆ ละ 4-5 คน ซึ่งประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2-3 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน

2. จุดประสงค์เพื่อจูงใจผู้เรียนให้กระตือรือร้นกล้าแสดงออกและช่วยเหลือกันในการทำ ความเข้าใจเนื้อหาต่างๆ อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเทคนิคที่สามารถใช้ได้กับทุกวิชา ตั้งแต่คณิตศาสตร์ ศิลปะ ภาษา และสังคมศึกษา และใช้ได้กับระดับประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย

3. แนวคิดการสอนแบบ STAD พัฒนาขึ้นโดย Robert E. Slavin ผู้อำนวยการโครงการศึกษาระดับ ประถมศึกษาศูนย์วิจัยประสิทธิภาพการเรียนของผู้เรียนมีปัญหาทางด้านวิชาการ แห่งมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ สหรัฐอเมริกา และเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ Slavin ได้พัฒนาเทคนิคนี้ขึ้นเพื่อขจัดปัญหาทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นทักษะการคิด การเรียนที่เป็นระบบ เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มและเป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน

4. องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนเทคนิค STAD คือรางวัลของกลุ่ม ผลการ รับผิดชอบรายบุคคลและโอกาสความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน

5. แนวทางการจัดการเรียนรู้การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มี 5 ขั้นตอนหลักดังนี้ การนำเสนอข้อมูล การทำงานร่วมกัน การทดสอบ การปรับปรุงคะแนน การตัดสินผลงานของกลุ่ม

6. การเรียนการสอนตามรูปแบบ STAD มีลักษณะการเรียนรู้ ดังนี้

6.1. ผู้สอนต้องอธิบายงานที่ต้องทำในกลุ่ม เป็นลักษณะของการเรียนภายในกลุ่มกฎ กติกาข้อตกลงในการทำงานกลุ่ม

6.2. ผู้สอนต้องเป็นผู้กำหนดกลุ่มโดยผู้เรียนจะได้รับมอบหมายให้อยู่ในกลุ่มเฉพาะ คณะความสามารถ ในกลุ่มหนึ่งจะมีสมาชิกจำนวน 4-5 คน

6.3. หลังจากที่ผู้สอนได้ทำการสอนในเนื้อหาวิชาตามบทเรียนแล้ว มีการมอบหมาย ใบงาน/แบบฝึกหัดให้ ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยกันในกลุ่มของตนเอง

6.4. มีการประเมินในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนไป โดยทดสอบคะแนนเป็นรายบุคคล

7. บทบาทของผู้สอนกับการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD

7.1 จัดผู้เรียนให้เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-5 คน โดยให้สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถ แตกต่างกัน

7.2 ผู้เรียนจัดที่นั่งเป็นกลุ่มโดยมีช่องว่างระหว่างกลุ่มทุกกลุ่มที่ผู้สอนสามารถเดินดู การทำงานของกลุ่มได้

7.3 ชี้แจงบทบาทของผู้เรียน เกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และ กิจกรรมภายในกลุ่ม

8. บทบาทของผู้สอนกับการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD

8.1. สร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น ยกย่อง ชมเชย ตามโอกาสที่เหมาะสม

8.2. เป็นที่ปรึกษาของทุกกลุ่มย่อย ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม

8.3. เป็นผู้กำหนดว่า ผู้เรียนควรอยู่ในกลุ่มเดิมนานเท่าใด

9. บทบาทของผู้เรียนกับการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD

9.1. สมาชิกในกลุ่มต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

9.2. ทุกคนต้องพัฒนาให้สามารถสื่อความหมายได้ดี

9.3. สมาชิกแต่ละคนจะต้องได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ

9.4. ทุกคนต้องให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มสามารถวิจารณ์ความคิดเห็นของเพื่อนได้ แต่ไม่วิจารณ์ตัวบุคคลและควรวิจารณ์ในลักษณะที่ทำให้ชัดเจนขึ้น

9.5. ทุกคนรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเองและสมาชิกในกลุ่ม

10. ข้อดีของการเรียนแบบร่วมมือ STAD

10.1. ผู้เรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบตนเองและกลุ่มร่วมกับเพื่อนสมาชิก

10.2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันได้ร่วมมือกันเรียนรู้

10.3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนผลัดกันเป็นผู้นำ ผู้เรียนได้ฝึกและเรียนรู้ทักษะทางสังคม

10.4. ผู้เรียนมีความตื่นตัวสนุกสนานกับการเรียนรู้

11. ข้อจำกัดของการเรียนแบบร่วมมือ STAD

11.1. ถ้าผู้เรียนขาดความรับผิดชอบจะส่งผลให้งานกลุ่มและการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จ

11.2. เป็นวิธีที่ผู้สอนจะต้องเตรียมการและดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจึงจะได้ผลทำให้ผู้สอนมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น

12. สรุป จากการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคกลุ่มผลลัพธ์ (STAD) จะเห็นได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มทำให้นักเรียนช่วยเหลือกันในขณะเรียน ซักถามปัญหากันอย่างอิสระคนเก่งสามารถอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจ และนักเรียนสามารถอธิบายถึงข้อดีข้อเสียของการหาคำตอบในปัญหาคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งปัญหาคณิตศาสตร์เป็นปัญหาที่ท้าทาย และมีปัญหาที่แปลกใหม่ซึ่งไม่เคยพบเห็นมาก่อน ความพยายามของนักเรียนแต่ละคนในการหาคำตอบจากปัญหาเดียวกัน จะทำให้เกิดความก้าวหน้าทีละน้อย และประสบการณ์ ที่มีค่าดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้มีความหมายมากกว่า แค่การเอานักเรียนมารวมกันทำงานเป็นกลุ่มย่อยเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อกลุ่มและส่วนรวมโดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเออี

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบร่วมมือ สรุปได้ดังนี้

Lyman (1989:14) ทดลองสอนวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้วิธีเรียนเป็นกลุ่มย่อยแบบกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่าวิธีเรียนแบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสนใจให้ผู้เรียนได้พยายามทำงานจนประสบผลสำเร็จ ปลุกฝังทักษะทางสังคมตลอดจนปฏิสัมพันธ์ทางด้านวิชาการ ผู้เรียนที่เรียนอ่อนจะรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จในการทำงาน จากการที่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่น ครูมีส่วนช่วยโดยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีลักษณะของความร่วมมือ

บาร์รอน (Barron. 1993:4393-b) ศึกษาเปรียบเทียบความร่วมมือในการแก้ปัญหาระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการทำงานคนเดียวของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งผลการศึกษาพบว่า การทำงานเป็นทีมทำให้งานที่ทำสำเร็จและมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการทำงานคนเดียวและการทำงานเป็นทีมจะส่งผลต่อการวางแผน การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และการแก้ปัญหาได้ดีกว่าการทำงานคนเดียว

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1994: 55-56) ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ แบบร่วมมือ เปรียบเทียบกับการเรียนแบบแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคลระหว่าง ปี ค.ศ.1924-1989 มีผลการวิจัยมากกว่า 300 เรื่อง ที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา การสร้างความคิดใหม่ๆ และความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ให้ แก่ผู้อื่นสูงกว่าการเรียนแบบแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคล

เบค (Beck. 1995: 224-227) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในกลุ่มพยาบาลที่ศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาตรี เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา ผลการประเมิน ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ผู้เรียนระบุว่าการเรียนการสอนแบบร่วมมือเป็นวิธีการสอนที่แปลกใหม่ น่าตื่นเต้น และมีประสิทธิภาพช่วยให้มีการแบ่งปันความคิดส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ

กูตเฟลโล (Goodfellow. 1995: 28-29) ศึกษาถึงกลยุทธ์การเรียนแบบร่วมมือ : วิธีที่มีประสิทธิภาพในการสอนวิชาการวิจัยทางการแพทย์ ผลการศึกษาพบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ นักศึกษามีคะแนนการสอบกลางภาคและปลายภาคสูงขึ้น และการประเมินผลรายวิชาเมื่อสิ้นสุดการเรียนพบว่า นักศึกษามีความพอใจ มีความสุขในการเรียนและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และคิดว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการส่งเสริมประสบการณ์และการประยุกต์ความรู้ในกระบวนการเรียนการวิจัย

มยุรี สาวิงษ์ (2535: 120–131) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เปี่ยมสุข กลิ่นเกษร (2541: 103–104) ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือต่อพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 คน กลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาพยาบาลรวมทุกด้านและรายด้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง กลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนทดลอง พฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยรวมทุกด้านและรายด้านในด้านการสร้างบรรยากาศ การทำงาน การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และภาวะผู้นำหลังการเรียนแบบร่วมมือเปรียบเทียบกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ปิยะรัตน์ พรหมชาติ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการเรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และแบบซินดิเคทที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และแบบซินดิเคทและผู้เรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้เรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากงานวิจัยการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเอสทีเอตีจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นรวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และยังส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจในตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันจะนำไปสู่การพัฒนาความคิดทางการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่มีการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มในแต่ละกลุ่มจะต้องประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกของกลุ่มทุกคนจะต้องร่วมมือกันทำกิจกรรมของกลุ่มตามบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคน

เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เดียวกันในการทำกิจกรรมร่วมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ความหมาย

รูปแบบการเรียนการสอนมีความหมายในลักษณะเดียวกับระบบการเรียนการสอน ซึ่งนักการศึกษาและนักวิชาการโดยทั่วไปนิยมใช้คำว่า “ระบบ” ในความหมายที่เป็นระบบใหญ่ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาหรือการเรียนการสอนในภาพรวมและนิยมใช้คำว่า “รูปแบบ” กับระบบที่ย่อยกว่า โดยเฉพาะกับวิธีการสอนในด้านความหมายของรูปแบบการสอนมีผู้ให้ความหมายไว้หลายแง่มุม ดังนี้

Saylor and others (1981 : 271) กล่าวว่า รูปแบบการสอน (teaching model) หมายถึงแบบ (pattern) ของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่งที่มีความแตกต่างกัน เพื่อจุดหมายหรือจุดเน้นที่เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง

Joyce and Well (1992 : 1-4) กล่าวว่า รูปแบบการสอน คือ แผน (plan) หรือแบบ (pattern) ที่เราสามารถใช้เพื่อการสอนโดยตรงในห้องเรียนหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือเพื่อจัดสื่อการเรียนการสอนซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและหลักสูตรรายวิชา ซึ่งแต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆกัน รูปแบบการสอนคือ การบรรยายสิ่งแวดล้อมทางการเรียน รูปแบบการสอนก็คือ รูปแบบของการเรียนที่ช่วยผู้เรียนให้ได้รับสารสนเทศ ความคิด ทักษะคุณค่า แนวทางของการคิด และแนวทางในการแสดงออกของผู้เรียน

Keeves J., (1997 : 386-387) กล่าวว่า รูปแบบโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (prediction) ผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ทดสอบได้ กล่าวคือ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้
2. โครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอนจะต้องประกอบไปด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้นได้
3. รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (imagination) ความคิดรวบยอด (concept) และความสัมพันธ์ (interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้
4. รูปแบบการเรียนการสอนควรจะประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (structural relationships) มากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (associative relationships)

รูปแบบ (model) ที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมี 5 แบบ หรือ 5 ลักษณะ คือ (Kaplan, 1964 อ้างถึงใน Keeves, 1997 : 386-387)

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ อย่างน้อย 2 สิ่งขึ้นไป รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์ กายภาพ สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษา (พูดและเขียน) รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านศึกษาศาสตร์

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematic Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางสูตร คณิตศาสตร์ ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว

4. รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางแผนผัง แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟ เป็นต้น

5. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ของสภาพการณ์ / ปัญหาใดๆ รูปแบบด้านศึกษาศาสตร์ มักจะเป็นแบบนี้ เป็นส่วนใหญ่ ทิศนา แคมมณี (2550 : 3-4) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ดังนั้น คุณลักษณะสำคัญของรูปแบบการสอนจึงต้องประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

1. มีปรัชญาหรือทฤษฎีหรือหลักการหรือแนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการสอนนั้นๆ

2. มีการบรรยายหรืออธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน

3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพิสูจน์ ทดลองถึงประสิทธิภาพของระบบนั้น ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนจึงหมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน ที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ เข้ามาช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain)การพัฒนาด้านจิตพิสัย (affective domain)การพัฒนาด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain)การพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (process

skills) หรือ การบูรณาการ (integration) ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวล้วนเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. 2537:8;อ้างอิงจาก Cole. 1987: 27-32) รูปแบบการเรียนการสอนเป็นภาพในจินตนาการหรือแผนการทำงานสำหรับอธิบายกระบวนการสำคัญของการสอนเป็นการสรุปองค์ประกอบที่ใช้ในการอธิบายการดำเนินการสอนและดำเนินการจัดการเรียนรู้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543:4-5) รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะหรือขั้นตอนการจัดการให้ผู้เรียนมีการจัดระบบข้อเท็จจริง กฎที่ได้รับจากประสบการณ์เรียนเพื่อขยายโครงสร้างทางปัญญาให้กระจ่างจนเกิดความเข้าใจและเกิดการประยุกต์ใช้และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลจากประสบการณ์ในการเรียน

ทิตินา แคมมณี (2543:3) รูปแบบการเรียนการสอนหมายถึง สภาพหรือลักษณะของการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนวิธีต่างๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้น เป็นไปตามหลักการและจุดประสงค์ที่ยึดถือ

ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนหรือลักษณะของการเรียนการสอนโดยมีการจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการเรียนการสอนเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมความพร้อม ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

ทิตินา แคมมณี (2533: 218) สรุปขั้นตอนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนไว้ 4 ขั้นตอนคือ

1. ศึกษาแนวคิด และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอน สิ่งที่ต้องการศึกษา วิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญสำหรับนำมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่จะพัฒนาขึ้น

2. กำหนดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการระบุองค์ประกอบที่ผู้พัฒนาเห็นว่ามีความสำคัญจำเป็นต่อผลการเรียนรู้สิ่งนั้นๆ ของผู้เรียน เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน ขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบให้สอดคล้องกันตามแนวคิดหรือหลักการพื้นฐานที่ใช้

3. ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการหาข้อมูลเชิงประจักษ์มายืนยันว่าแผนการจัดองค์ประกอบต่างๆ ที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างมีระบบนี้มีคุณภาพและประสิทธิภาพจริงคือสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้และเกิดผลต่อผู้เรียนตามที่ต้องการหรือตามที่กำหนดจุดมุ่งหมายไว้

การหาข้อมูลเชิงประจักษ์นี้ทำโดยการนำแผนการจัดองค์ประกอบนี้ไปทดลองใช้ในห้องเรียนตามระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและสามารถยืนยันด้วยตัวเลขได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ในการตรวจสอบเชิงประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องได้ในทางปฏิบัติการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจะเริ่มจากการตรวจสอบเชิงประเมินของผู้เชี่ยวชาญและนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดองค์ประกอบให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้ในห้องเรียน

4. การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นให้ดียิ่งขึ้น มีข้อบกพร่องน้อยลง โดยการนำสิ่งที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนมาปรับปรุงแก้ไข สิ่งที่ปรับปรุงนี้อาจเป็นองค์ประกอบ ลักษณะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ตลอดจนแนวการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537: บทคัดย่อ) สรุปขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอน

2. การนำแนวคิดหรือทฤษฎีที่สำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการเป้าหมาย และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็นอันจะทำให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งกำหนดทิศทางลำดับความสัมพันธ์รายละเอียดขององค์ประกอบเหล่านั้น

3. การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเงื่อนไขต่างๆ ในการนำรูปแบบการสอนไปใช้

4. การประเมินรูปแบบการเรียนการสอนเป็นขั้นทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้นโดย

4.1 การประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีเป็นการประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนทั้งในเชิงทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติ

4.2 การประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจะเป็นการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริง นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มที่สอนแบบเดิมและกลุ่มที่สอนโดยใช้รูปแบบใหม่มาคำนวณค่าประสิทธิภาพของรูปแบบ หรือคำนวณค่าเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นหรือคำนวณค่าความแตกต่างทางสถิติ

5. การปรับปรุงรูปแบบ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือระยะก่อนการนำรูปแบบไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบในระยะนี้ใช้ข้อมูลจากการประเมินความเป็นไปได้เชิงทฤษฎีของกลุ่ม

ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น ระยะที่สองเป็นการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้ข้อมูลจากผลการทดลองใช้การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนและการนำไปทดลองใช้อาจทำได้หลายครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ เป็นขั้นตอนการศึกษาแนวคิดวิเคราะห์ประเด็นสำคัญและกำหนดเป็น หลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบ ตลอดจนกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้
2. ขั้นตอนการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ เป็นขั้นตอนของการหาข้อมูลมายืนยันว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพจริง เป็นการประเมินความเป็นไปได้ ในเชิงทฤษฎี และประเมินความเป็นไปได้เชิงปฏิบัติการ
3. ขั้นตอนการปรับปรุงรูปแบบ เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

อิแวนซิก (Ivancic. 2004: Online) ทำวิจัยเรื่องโมเดลการสอนพระคัมภีร์ โดยใช้วิชาศิลปะเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของนักศึกษาผู้ใหญ่ งานวิจัยได้ใช้วิชาศิลปะบูรณาการในการสอนพระคัมภีร์และใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ ของ โฮเวิร์ต การ์ดเนอร์ เป็นพื้นฐานในการสร้างโมเดลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลดังกล่าวสามารถนำวิชาศิลปะมาบูรณาการในการเรียนการสอนวิชาศาสนาได้อย่างสัมพันธ์กัน และมีนักศึกษาได้รับการ พัฒนาด้านจิตวิญญาณเพิ่มมากขึ้น

พาร์สันส์ (Parsons. 2004: Online) ทำวิจัยเรื่องการใช้โมเดลการสอนด้านที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเกรด 3 ทำการวิจัยใน 2 สถาบัน แบ่งเป็นกลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่าเมื่อนำเครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบด้านการอ่านที่เรียกว่า GMRT (Gates Macinitie Reading Test) มาวัดผลพบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

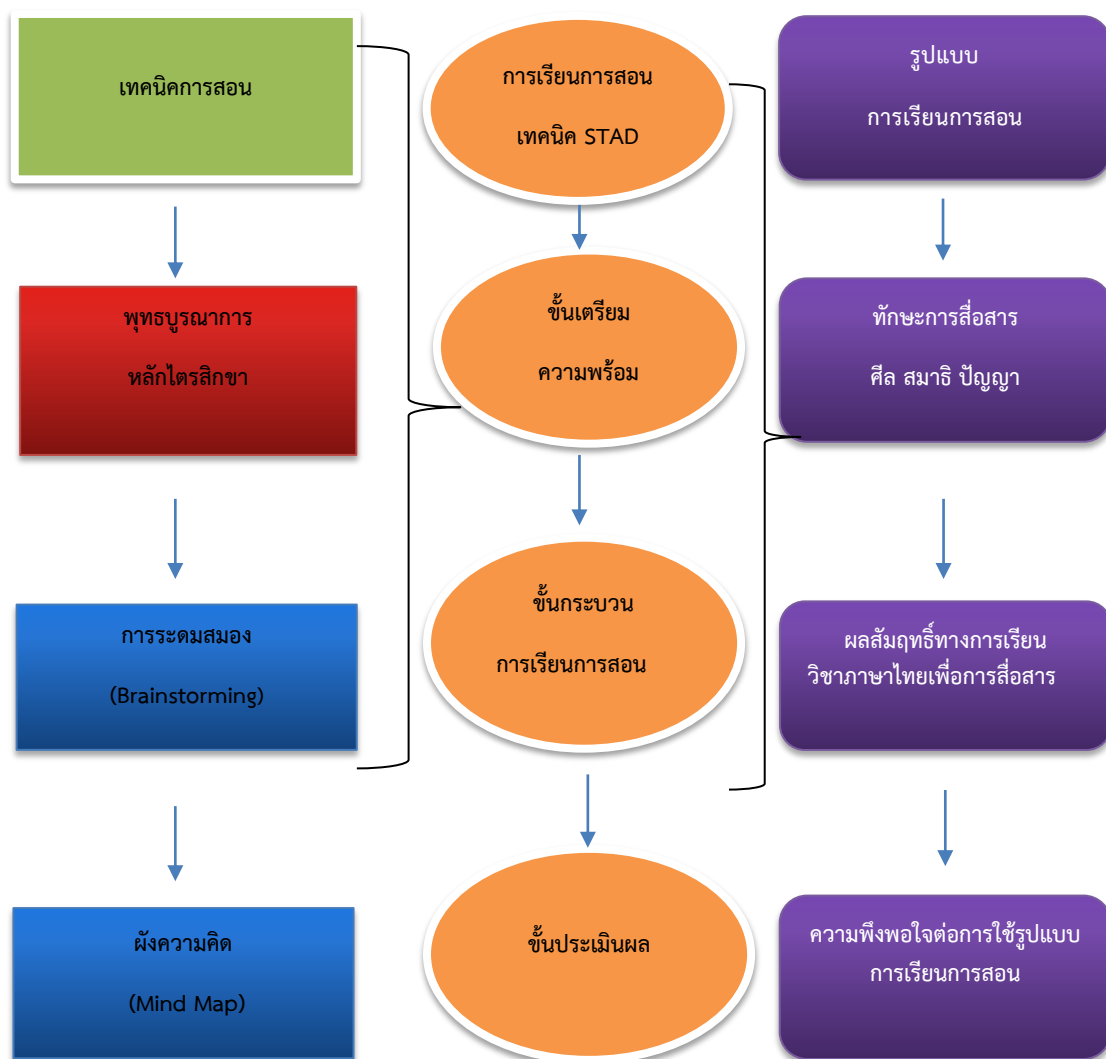
มิลิคโก (Misicko. 2004: Online) ทำวิจัยเรื่องโมเดลการเรียนการสอนด้านการบูรณาการระหว่างวิชาของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ดำเนินงานวิจัยใช้วิชาแคลคูลัส และวิชาฟิสิกส์ โดยในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มวิชามีทีมงานดำเนินการสอนตามโมเดลที่กำหนด ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้ใช้โมเดลดังกล่าวจะต้องการรับการเตรียมความพร้อมและจะต้องลงทะเลียนในการเรียนทั้ง 2 วิชา การเปลี่ยนแปลงของกำหนดการในการสอนตามโมเดลมีผลต่อความสามารถของผู้เรียน

วิชา ทรวงแสง (2538: 221–225) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและวรรณกรรมไทยด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยและวรรณกรรมไทย สำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยในวิทยาลัยครูด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนาขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยข้อมูลจากนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ เอกสารหลักสูตรและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนจากข้อมูล ขั้นตอนที่ 1 นำมาสังเคราะห์ กำหนดโครงสร้าง ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและเป้าหมายผลผลิต รวมทั้งองค์ประกอบของโครงสร้างแต่ละส่วนของรูปแบบ
3. พัฒนาเอกสารประกอบการสอนและเครื่องมือวัดผล ผลการศึกษาใน ขั้นตอนที่ 2 นำมาเป็นเครื่องกำหนดชี้้นำ การเรียบเรียง เอกสารประกอบการสอน แบบทดสอบวัดความรู้ ทักษะ และทักษะ สำหรับใช้กับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง
4. การตรวจสอบคุณภาพของเอกสาร ผู้ตรวจสอบได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา หลักสูตร 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 7 ท่าน ผลการตรวจสอบปรากฏว่ารูปแบบเบื้องต้นและเอกสารผ่านเกณฑ์การประเมิน
5. การแก้ไขปรับปรุง เป็นการแก้ไขปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนการสอน และเครื่องมือวัดผล ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ
6. กลุ่มทดลอง คือกลุ่มนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา จำนวน 28 คน ระยะเวลาการทดลอง 15 คาบ ด้วยการทดสอบแบบ One Group Prettest-Posttest Design ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างภายหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสังเกตความสนใจในชั้นเรียนพบว่า นักศึกษามีความสนใจในการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและผลการสนทนากลุ่มพบว่า นักศึกษามีความเห็นด้วยมากกับรูปแบบที่ได้ทดลองใช้
7. ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน ข้อมูลการทดลองบ่งชี้ว่ารูปแบบ การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและวรรณกรรมไทยด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาวิชาเอก ภาษาไทยในวิทยาลัยครูที่ได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ

2.6 สรุปกรอบแนวความคิด

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการเรียนการสอนภายใต้ความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำเทคนิคและวิธีการสอนหลากหลายวิธี โดยใช้หลักพุทธธรรมในการบูรณาการ ประกอบด้วย อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 สติ-สัมปชัญญะ พรหมวิหาร 4 และหลักไตรสิกขา ซึ่งหลักธรรมที่นำมาบูรณาการนั้น เชื่อมโยงสู่หลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือที่เรียกว่าทางสายกลาง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนความรู้กัน โดยไม่มีการวิพากษ์ วิจารณ์ ว่าถูกหรือผิด ซึ่งเป็นบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ แล้วนำแนวคิดดังกล่าวมาบูรณาการใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดีหรือแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ โดยอาศัยแนวคิดของ สุรศักดิ์ หลาบลมาลา (2531: 4) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของสลาวิน (Slavin. 1982: 8) ที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มๆ ละ 4 คน ประกอบด้วยผู้เรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน เท่ากับ 1 : 2 : 1 ซึ่งในการแบ่งกลุ่มละความสามารถในการวิจัยนี้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาษาไทย การวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยอาศัยความหมายตามแนวคิดของกิลฟอร์ด (Guilford. 1967: 61) ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962: 16) เจลล์เลนและเออร์บัน (Jellen & Urban. 1986) เป็นหลัก กล่าวคือ กิลฟอร์ด ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความคิดในลักษณะอนกนัย ซึ่งประกอบด้วย การคิดคล่องแคล่ว การคิดยืดหยุ่น และการคิดริเริ่ม เช่นเดียวกับทอร์เรนซ์ ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่มีลักษณะ 4 ประการ คือ ความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความละเอียดลออ นอกจากนั้นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเจลเลนและเออร์บัน (The Test for Creative Thinking-Drawing Production : TCT-DP) ก็สร้างขึ้นจากนิยามความคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึงการคิดอย่างมีสาระ (Productive Thinking) และการคิดอนกนัย (Divergent Thinking) อันหมายถึง ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของกิลฟอร์ดและทอร์เรนซ์ และสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมในบูรณาการด้วย โดยสามารถแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นโครงสร้าง ดังนี้

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา มีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 การพัฒนากรอบรูปแบบการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 2 ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ ดำเนินการดังต่อไปนี้
การดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนากรอบรูปแบบการเรียนการสอน

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
2. ศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค

เอสทีเอดี

3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มีการดำเนินการดังนี้

ขั้นเตรียมความพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ผู้วิจัย จัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือเอสทีเอดี ประกอบด้วย

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
2. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 4 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาษาไทย

ขั้นกระบวนการเรียนการสอน เป็นการบรรยาย โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามผลของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาษาไทย ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. แบ่งกลุ่มย่อยละความสามารถ
2. ศึกษาเนื้อหา

3. ฝึกกิจกรรมการพัฒนาเรื่องการสื่อสาร ในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

4. นำเสนอแนวคิดกลุ่ม

5. ทดสอบย่อย

ขั้นการประเมินผล เป็นการประเมินผลการเรียนรู้การสอน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

4. การเลือกเนื้อหาสาระรายวิชา เนื้อหาสาระจากรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่องการสื่อสาร สร้างเป็นกิจกรรมพัฒนาทักษะการสื่อสาร ตามประเด็นปัญหาที่ผู้สอนกำหนดให้ กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารประกอบด้วย

กิจกรรมฝึกทักษะการสื่อสาร

- แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศีล

- แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องสมาธิ

- แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องปัญญา

5. การกำหนดกรอบรูปแบบการเรียนการสอน โดยการนำผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการสื่อสาร รูปแบบการเรียนการสอนในยุค New Normal พุทธบูรณาการหลักไตรสิกขา หลักการระดมสมอง ผังความคิด เนื้อหารายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี

ขั้นที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

การดำเนินการในขั้นนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนและการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานและหลักเกณฑ์การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1.1 หลักการและเหตุผลของรูปแบบการเรียนการสอน

1.2 แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

1.4 โครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล

2. การกำหนดเนื้อหาสาระรายวิชาภาษาไทย ในแต่ละส่วนของรูปแบบการเรียนการสอน ดำเนินการดังนี้

2.1 กำหนดหลักการและเหตุผล โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นตัวกำหนดขอบเขตของรูปแบบการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนในยุค New Normal พุทธบูรณาการ

2.2 กำหนดแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยศึกษาจากแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในยุค New Normal ศึกษาทฤษฎีการสื่อสาร ผังความคิด นำมาบูรณาการกับหลักไตรสิกขา ในรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี และเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนในยุค New Normal พุทธบูรณาการ

2.3 กำหนดวัตถุประสงค์และรูปแบบการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับงานวิจัย เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

2.4 กำหนดโครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

- การเตรียมความพร้อม เป็นการแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และแนะนำขั้นตอนในการเรียน ความรู้เกี่ยวกับ ศิล สมาธิ ปัญญา โดยผังความคิดและการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี และนักศึกษาต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาษาไทยเพื่อแบ่งกลุ่มการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี

- การบวนการเรียนการสอน เป็นการแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มๆ ละ 4 คน และศึกษาเนื้อหาในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จากเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับทฤษฎีทางการสื่อสาร แล้วร่วมกันทำกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมฝึกทักษะการสื่อสาร ดังนี้

1. แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศีล
2. แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องสมาธิ
3. แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องปัญญา

- การประเมินผล เป็นการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบเรื่องการสื่อสาร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำข้อมูลและหลักเกณฑ์การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน มาพัฒนาเป็นเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอโยธยา

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอน

ตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

1. การตรวจสอบคุณภาพ

- การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน
- การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอน

2. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ด้านการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน คือแบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คือการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน และการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนและแบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพิจารณาและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน วิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 141)

เหมาะสมมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
เหมาะสมมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
เหมาะสมน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน เทียบเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม คือถ้าค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพเหมาะสมในเบื้องต้น

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้

เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ก่อนนำไปใช้จริง

1. นำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ไม่เคยเรียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมาก่อน เลือกโดยวิธีการสุ่มเลือก

2. ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกต และสอบถามนักศึกษา เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
3. แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร
4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและสอบถามนักศึกษา จากข้อมูลดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอน
2. กิจกรรมฝึกทักษะ

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน

เป็นการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาแล้วมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน คือ

1. กิจกรรมฝึกทักษะการสื่อสาร
 - แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศีล
 - แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องสมาธิ
 - แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องปัญญา
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารระหว่าง

กลุ่มควบคุมกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร จำนวน 264 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร จำนวน 80 คน ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน และดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาระดับคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย
2. นำคะแนนผลสอบเรียงลำดับจากคะแนนสูงลงมาต่ำ แล้วแยกเป็น 3 ระดับ

ตามลำดับ

เปอร์เซ็นต์ไทล์คือ

กลุ่มสูงได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป

กลุ่มปานกลางได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 26-74 ขึ้นไป

กลุ่มต่ำได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

3. จัดเตรียมเอกสารประกอบการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ

การเรียน

การสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย กลุ่มทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 คน จำนวน 10 กลุ่ม ตามเกณฑ์ระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย สูง : ปานกลาง : ต่ำ เท่ากับ 1 : 2 : 1 และกลุ่มควบคุมใช้การเรียนการสอนแบบเดิม

4. ประเมินนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม โดยการทำแบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศีล สมาธิ และปัญญาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

5. ให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

6. ระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดลองนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในเวลาเรียนตามตาราง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง 180 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน คือ

1. แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร
 - ตอนที่ 1 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศีล
 - ตอนที่ 2 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องสมาธิ
 - ตอนที่ 3 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องปัญญา
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
3. แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบกิจกรรมฝึกทักษะการสื่อสารเรื่องศีล สมาธิ และปัญญา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้สถิติ

การประเมิน

1. พิจารณาผลคะแนนที่ได้จากการใช้แบบทดสอบกิจกรรมฝึกทักษะการสื่อสารเรื่องศีล สมาธิ และปัญญา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ

ขั้นที่ 2 การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

เพื่อปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมหลังการทดลองใช้ โดยผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้มีความถูกต้องเหมาะสมสามารถนำไปใช้กับนักศึกษาได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ดำเนินการวิจัยโดยการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอน และ ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	สถิติที่ใช้ในการพิจารณา

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
 - ขั้นที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน
 - ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอน
 - ขั้นที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้
- มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
3. ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ก่อนนำไปใช้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นกระบวนการเรียนการสอน และขั้นประเมินผล ดังนี้

ขั้นเตรียมความพร้อม

เป็นขั้นตอนการแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชา ซึ่งมีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารและการเรียนการสอนแบบ STAD ซึ่งก่อนการเรียนการสอน จะต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำผลการทดสอบมาจัดกลุ่มตามหลักของ STAD

ขั้นกระบวนการเรียนการสอน

เป็นขั้นตอนนี้แบ่งผู้เรียนตามหลักของ STAD กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยผู้เรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน (1:2:1) และให้สมาชิกทุกกลุ่มศึกษาความรู้เรื่องภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จากนั้นแต่ละกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านกระบวนการเรียนการสอนแบบ STAD

ขั้นประเมินผล

เป็นขั้นตอนการทดสอบหลังจากที่เรียนเรื่องภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ศิล

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง สมมติ

ตอนที่ 3 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ปัญญา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพรูปแบบการสอนใช้แบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert ดังตารางต่อไปนี้

ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ด้านรูปแบบการเรียนการสอนขั้นเตรียมความพร้อม

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ขั้นเตรียมความพร้อม			
การแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชา	4.34	0.55	มาก
การชี้แจงการทำแบบทดสอบ	4.57	0.49	มาก
การชี้แจงเวลาในการทำแบบทดสอบ	4.29	0.39	มาก
การทดสอบมาจัดกลุ่มตามหลักของ STAD	3.73	0.50	มาก
เฉลี่ย	4.23	0.36	มาก

จากตารางที่ 4.1.1 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขั้นเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36

ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ด้านรูปแบบการเรียนการสอนขั้นกระบวนการเรียนการสอน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ขั้นกระบวนการเรียนการสอน			
การจัดกลุ่มตามหลักของ STAD	4.57	0.78	มาก
ศึกษาความรู้-เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน	4.29	0.69	มาก
เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.43	0.79	มาก

เนื้อหาที่มีความถูกต้องและชัดเจน	4.43	0.75	มาก
การอธิบายเนื้อหาชัดเจน	3.86	0.79	มาก
เฉลี่ย	4.31	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.1.2 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช ชั้นกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช

ด้านรูปแบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับแบบทดสอบทักษะการสื่อสาร

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ศิล สมาธิ ปัญญา			
แบบทดสอบมีความชัดเจน ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้อง	4.29	0.77	มาก
ฝึกทักษะการระดมสมอง	3.77	0.60	มาก
ฝึกทักษะการใช้ผังความคิดอย่างสร้างสรรค์	4.14	0.78	มาก
ความยากง่ายของภาษาที่ใช้ในแบบทดสอบ	4.43	0.68	มาก
ความเหมาะสมในการจัดกลุ่มทำแบบทดสอบ	4.51	0.67	มาก
เฉลี่ย	4.22	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.1.3 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช ด้านรูปแบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับแบบทดสอบทักษะการสื่อสาร อยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45

ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ด้านรูปแบบการเรียนการสอนขั้นประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ขั้นประเมินผล			
ความชัดเจนถูกต้องของคำถาม	4.00	0.42	มาก
ความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา	3.59	0.55	มาก
เวลาในการทำแบบทดสอบ	3.57	0.45	มาก
ความยากง่ายของแบบทดสอบ	4.14	0.49	มาก
เฉลี่ย	3.82	0.34	มาก

จากตารางที่ 4.1.4 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขั้นประเมินผลอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน

ผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

รายการประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
รูปแบบการเรียนการสอน	1.00	สอดคล้อง
กระบวนการเรียนการสอน	0.80	สอดคล้อง
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	0.80	สอดคล้อง
แบบทดสอบทักษะการสื่อสารตอนที่ 1 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศีล	1.00	สอดคล้อง

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการ สื่อสารเรื่องสมาธิ		
ตอนที่ 3 แบบทดสอบการ สื่อสารเรื่องปัญญา		
ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ จริง	0.80	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.1.5 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.71 อยู่ในระดับความสอดคล้องที่กำหนดว่าสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

3. ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้จริง

ผลการทดลองครั้งที่ 1

การทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อบกพร่องของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยมีนักศึกษากลุ่มตัวอย่างและจัดกลุ่มคะแนนความสามารถตามเกณฑ์การเรียนการสอน STAD จากคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จากการทดลองเรียนครั้งที่ 1 พบประเด็นที่ควรปรับปรุงและแก้ไขคือ ชั้นเตรียมความพร้อมเรื่องการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนและชี้แจงข้อคำถามในแบบทดสอบ และการเพิ่มเวลาในการทำแบบทดสอบให้มากขึ้น เนื่องจากนักศึกษาทำแบบทดสอบแต่ละตอนไม่ทันเวลา

ผลการทดลองครั้งที่ 2

การทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สามารถพัฒนานักศึกษาด้านทักษะเรื่องการสื่อสารและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ โดยมีนักศึกษากลุ่มตัวอย่างและจัดกลุ่มคะแนนความสามารถตามเกณฑ์การเรียนการสอน STAD จากคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ผลการทดลองดังตารางนี้

ผลการทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.
แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร			
แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ศิล			
ก่อนเรียน	40	3.55	0.36
หลังเรียน	40	3.59	0.49
แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง สมาธิ			
ก่อนเรียน	40	3.54	0.42
หลังเรียน	40	3.61	0.50
แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ปัญญา			
ก่อนเรียน	40	3.52	0.39
หลังเรียน	40	3.60	0.49
ผลสัมฤทธิ์ทางการสื่อสาร			
ก่อนเรียน	40	3.53	0.45
หลังเรียน	40	3.58	0.55

จากตารางที่ 4.1.6 ผลการวิเคราะห์หลังจากที่นักศึกษาได้ศึกษารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดแล้ว นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสื่อสารที่สูงขึ้นซึ่งแสดงว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาได้

ตอนที่ 2

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

 ขั้นที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

 ขั้นที่ 2 การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

1. ผลการทดลองหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธิดา ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและแบบทดสอบทักษะการสื่อสาร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กิจกรรม แบบทดสอบ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
การสื่อสารเรื่อง ศีล	8.55	3.63	5.10	5.67
การสื่อสารเรื่อง สมาธิ	6.70	1.13	4.13	0.71
การสื่อสารเรื่อง ปัญญา	5.85	1.29	3.78	0.78
เฉลี่ย	7.03	1.50	4.33	2.16

จากตารางที่ 4.1.7 คะแนนเรื่องการสื่อสารของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องศีลเท่ากับ 8.55 คะแนน เรื่องสมาธิเท่ากับ 6.70 คะแนน เรื่องปัญญาเท่ากับ 5.85 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.03 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องศีลเท่ากับ 5.10 คะแนน เรื่องสมาธิเท่ากับ 4.13 คะแนน เรื่องปัญญาเท่ากับ 3.78 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 คะแนน

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธิดา

รายการประเมิน	ระดับความพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
วัตถุประสงค์ของ รูปแบบการเรียนการ สอน	4.57	0.50	มากที่สุด
การเตรียมความพร้อม	4.29	0.46	มาก
กระบวนการเรียนการ สอน	4.53	0.40	มาก
การประเมินผล	4.00	0.44	มาก
เอกสารประกอบการ เรียนการสอน	4.14	0.43	มาก

แบบทดสอบฝึกทักษะ การสื่อสาร	4.10	0.55	มาก
ระยะเวลาในการใช้ รูปแบบการเรียนการสอน	4.50	0.41	มาก
การนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ได้จริง	4.43	0.50	มาก
เฉลี่ย	4.32	0.20	มาก

จากตารางที่ 4.1.8 กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อนำค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้จากการประเมินของกลุ่มทดลองเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3.50 โดยใช้ t-test (one sample) พบว่ากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการเรียนหลังจากใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
2. เพื่อพัฒนาแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5.1 สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นการ จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นกระบวนการเรียนการสอน และขั้นประเมินผล ดังนี้

ขั้นเตรียมความพร้อม

เป็นขั้นตอนการแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชา ซึ่งมี เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารและการเรียนการสอนแบบ STAD ซึ่งก่อนการเรียนการสอน จะต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำผลการทดสอบมาจัดกลุ่ม ตามหลักของ STAD

ขั้นกระบวนการเรียนการสอน

เป็นขั้นตอนนี้แบ่งผู้เรียนตามหลักของ STAD กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยผู้เรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน (1:2:1) และให้สมาชิกทุกกลุ่มศึกษาความรู้เรื่องภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จากนั้นแต่ละกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านกระบวนการเรียนการสอนแบบ STAD

ขั้นประเมินผล

เป็นขั้นตอนการทดสอบหลังจากที่เรียนเรื่องภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ศิล

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง สมมติ

ตอนที่ 3 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ปัญหา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพรูปแบบการสอนใช้แบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

5 ระดับของ Likert ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่ามีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี

2. ผลการทดลองหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและแบบทดสอบ ทักษะการสื่อสาร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษาในกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ ซึ่งนักศึกษาสามารถปรับตัวได้ดีในยุค New Normal รูปแบบการสอนนี้ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในทักษะการสื่อสาร โดยยึดหลักการระดมสมอง และผังความคิด มีการบูรณาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือหลักไตรสิกขา มาสอดแทรกใน รูปแบบการเรียนการสอนด้วย การอภิปรายผลการวิจัย มี 2 ประเด็นคือ รูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และการหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1. รูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับแนวคิดของจอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1974: 213–240) กล่าวว่าเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในการเรียนรู้ มากกว่าการแข่งขันกันเพราะจะส่งที่ดีต่อการเรียนมากกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา และทิสนา แคมมณี. 2550: 265) กล่าวว่า การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจะเป็นตัวกำหนดวิธีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้มีนักศึกษานำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ STAD นักศึกษาแบ่งกลุ่มละ 4 คน แบบละความสามารถกันเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน และดำเนินการทดลองตามขั้นตอน คือ ศึกษาระดับคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยและนำคะแนนผลสอบเรียงลำดับจากคะแนนสูงลงมาต่ำ แล้วแยกเป็น 3 ระดับ ตามลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์คือ กลุ่มสูงได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป กลุ่มปานกลางได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 26-74 ขึ้นไป กลุ่มต่ำได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และจัดเตรียมเอกสารประกอบการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียน

การสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย กลุ่มทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 คน จำนวน 10 กลุ่ม ตามเกณฑ์ระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย สูง : ปานกลาง : ต่ำ เท่ากับ 1 : 2 : 1 และกลุ่มควบคุมใช้การเรียนการสอนแบบเดิม ประเมินนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม โดยการทำแบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศีล สมาธิ และปัญญาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมี ระยะเวลาในการทดลองผู้วิจัยทำการทดลองนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในเวลาเรียนตามตาราง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง 180 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531: 5) สรุปประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบร่วมมือตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน คือผู้เรียนที่เก่งจะเข้าใจคำสอนของผู้สอนแล้วนำมาถ่ายทอดให้เพื่อนในกลุ่มฟังโดยใช้ภาษาเดียวกัน ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ

จะยิ่งเพิ่มทักษะให้กับผู้เรียนเก่งมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็มีการพึ่งพาอาศัยต่อกัน รวมทั้งสร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่กัน นับเป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เช่น การปรับตัว การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนมีความสำคัญ มีบทบาทเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มในการทำงาน

2. การหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา จากการหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยพบว่าคะแนนเรื่องการสื่อสารของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องศีลเท่ากับ 8.55 คะแนน เรื่องสมาธิเท่ากับ 6.70 คะแนน เรื่องปัญญาเท่ากับ 5.85 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.03 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรื่องศีลเท่ากับ 5.10 คะแนน เรื่องสมาธิเท่ากับ 4.13 คะแนน เรื่องปัญญาเท่ากับ 3.78 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 คะแนน สอดคล้องกับงานวิจัยของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1994: 55–56) ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ แบบร่วมมือ เปรียบเทียบกับการเรียนแบบแข่งขัน และการเรียนเป็นรายบุคคลระหว่าง ปี ค.ศ.1924–1989 มีผลการวิจัยมากกว่า 300 เรื่อง ที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา การสร้างความคิดใหม่ๆ และความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ให้ แก่ผู้อื่นสูงกว่าการเรียนแบบแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคล

กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา โดยรวมระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อนำค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้จากการประเมินของกลุ่มทดลองเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3.50 โดยใช้ t-test (one sample) พบว่ากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการเรียนหลังจากใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา สอดคล้องกับงานวิจัยของเปี่ยมสุข กลิ่นเกษร (2541: 103–104) ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือต่อพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่1 วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 คน กลุ่มทดลอง 35 คน ควบคุม 35 คน พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาพยาบาลรวมทุกด้านและรายด้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง กลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยพฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนทดลอง พฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยรวมทุกด้านและรายด้านในด้านการสร้างบรรยากาศ การทำงาน การแก้ไขความขัดแย้ง

และภาวะผู้นำหลังการเรียนรู้แบบร่วมมือเปรียบเทียบกับกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สามารถพัฒนาต่อเนื่องได้ในยุคปัจจุบัน หากได้รับการอำนวยความสะดวกด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งในด้านความรู้และกระบวนการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สามารถนำไปใช้บูรณาการสอนกับรายวิชาอื่นได้

ทักษะการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญมากกับทุกคน ทุกสังคม ทุกชนชั้น การบูรณาการพระพุทธศาสนาให้มีบทบาทต่อการเรียนการสอนในทุกรายวิชาเป็นเรื่องที่ควรตระหนักในสังคมปัจจุบันที่มีความเป็น New Normal

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการทำวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยพบว่านักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุและมีผลสามารถใช้ทักษะการสื่อสารได้ดี สามารถปรับตัวเองให้มีบทบาทเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดีในกลุ่มที่ระดมความคิดเห็น ดังนั้น หากมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น หรือเป็นงานวิชาการที่สามารถสร้างการเรียนรู้แบบระดมความคิดเห็นหรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการด้านการศึกษา และงานวิจัยในอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. (2544). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพมหานคร : โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.
- ก่องแก้ว เจริญอักษร. (2544). *สถานการณ์พระพุทธศาสนาในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, ม.ป.ป..
- กาญจนา คุณารักษ์. (2535). *หลักสูตรและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศิลปากร.
- กิตติมา สุรสนธิ. (2541). *ความรู้ทางการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2543). *การสอนแบบจิตวิทยา : แนวการใช้การสร้างแผนการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : ก.เอติสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด.
- เขมรัฐ ทรงอยู่. (2556). *CMRI Working Paper 06/2556 Technical Trading Strategy in Spot and Future Markets: Arbitrage Signaling*. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, January.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร : พรินทวาทกราฟฟิค.
- จันทร์ ตันติพงศานุรักษ์. (2543). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ*. วารสารวิชาการ. 3(12) : 36-55, ธันวาคม.
- จงจรัส แจ่มจันทร์ และสุพน ทิมอ่ำ. (2546). *พระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- เอก ธนะสิริ. (2547). *การเพิ่มประสิทธิภาพของชีวิต*. กรุงเทพมหานคร : แพลน พรินต์ติ้ง.
- ชนาธิป พรกุล. (2543). *แคล์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (CATS : A Student-Centered Intructional Model)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2534). *การเรียนรู้โดยการร่วมมือ*. กรุงเทพมหานคร : จันทรเกษม.
- ทพวงมหาวิทยาลัย. (2543ก). *รายงานวิจัยเอกสารเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2540). *การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.อินเตอร์ พรินท์ จำกัด.
- นิสาร์ตัน ศิลปะเดช. (2540). *ชีวิตที่ดีต้องมีการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ป. หลงสมบุญ. (2546). *พจนานุกรม มคอ - ไทย*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- ประเวศ วะสี. (2550). *สังคมไทยกับจิตใจอาสา*. กรุงเทพมหานคร : ธนาพรินตัง.
- เปี่ยมสุข กลิ่นเกสร. (2541). *ผลการเรียนแบบร่วมมือต่อพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ พยม.(การพยาบาล). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2546). *ทิศทางการศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์. (2544). *ภาษาธรรม*. กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2546). *พุทธธรรม*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2541). *การศึกษา เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2543). *ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมดศกศึกษาสาตร*. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- _____. (2542ค). *พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม*. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.
- _____. (2542ก). *การศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตหรือการศึกษาเพื่อเพิ่มผลผลิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- _____. (2540ก). *การศึกษาเพื่อจริยธรรมที่ยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- _____. (2542ข). *ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.
- _____. (2542ค). *พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม*. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.
- _____. (2543ข). *พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยจิตวิทยาแบบยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- พระธรรมวิสุทธิกวี. (2550ข). *ธรรมเกร็ด เล่มห้า การบำเพ็ญภาวนาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2550). *สุขภาวะองค์กรร่วมแนวพุทธ*. กรุงเทพมหานคร : อักษรสัมพันธ์.
- พระมหาจรรยา สุทธิญาณ. (2544). *ธรรมพรรคปฏิบัติการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

- พระราชวรมนี (ประยูร ธมมจิตโต). (2541). *ขอบฟ้าแห่งความรู้*. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.
- เพ็ญพรรณ ยวะเวส. (2564). *การใช้แผนที่ความคิดในการสอนสำหรับโรงเรียนสามเสน*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2564 จาก <http://www.tanyaph.com/interview/thai/thairat.html>
- มยุรี สาลิมซ์. (2535). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือของ สสวท*. ปริญญาโท กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุทธ ไถยวรรณ, ผศ.ดร. และ กุสุมา ผลาพรม, ผศ.ดร. (2553). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2545). *พื้นฐานการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ยูเนสโก. (2540). *การเรียนรู้ขุมทรัพย์ในตน. (Learning:The Treasure within)*. รายงานเสนอต่อ ยูเนสโกโดยคณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ 1997 ฉบับภาษาไทย.
- รณจรัส พูนสินธ์. (2546). *สันติสุขแห่งชีวิต คือ การแสวงหาความสุขด้วยศิลปะการพูดและการเขียน*. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ และ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล. (2562). *การถอดบทเรียนเพื่อการเปลี่ยนแปลง*. ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานครและ www.curriculumandlearning.com พิมพ์ที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร, พิมพ์เผยแพร่ ธันวาคม.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2540). *การศึกษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พริ้นท์ติ้งเฮ้าส์.
- วิชา ทรวงแสง. (2538). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและวรรณกรรมไทยด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยในวิทยาลัยครู*. ปริญญาโท กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภาวรรณ ร่มรื่นบุญกิจ. (2542). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องความน่าจะเป็นและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนแบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพศิรินทร์*. วิทยานิพนธ์ (การศึกษาคณิตศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2550). รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ
ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. (2540). กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการ
พิมพ์.
- สุคนธ์ วิบูลศิลป. (2541). ก้าวสู่มาตรฐาน การเรียนรู้...สู่ทักษะชีวิต แนวคิด แนวทางในการพัฒนาเด็กให้เป็น
คนดี คนเก่ง มีความสุข และเป็นพลังในการสร้างสรรค์โลกให้งดงาม. กรุงเทพมหานคร : ครุ
สภาลาดพร้าว.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2544). การวางแผน การประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนส
โตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). รายงานการวิจัยประสิทธิภาพของการศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สมศักดิ์ สมเสนาะ. (2537). การเปรียบเทียบผลของการฝึกกระตมสมองและการฝึกคิดเป็นรายบุคคลที่มีต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมพิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุธรรม อารีกุล. (2540). อุดมศึกษาไทย: วิฤติและทางออก. สิปปนน์ เกตุทัต. การศึกษาไทยในยุคโลกาภิ
วัตน์สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.
- สุศักดิ์ หลาบมาลา. (2531). การเรียนแบบร่วมมือ. วิทยจารย์. 82(2): 4-8.
- _____. (2531). การสอนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดและการคิด. สารสารพัฒนาหลักสูตร. 80(9): 6-
8.
- โสพล มีเจริญ. (2548). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หทัยทิพ หทัยธรรม และไชย ณ พล. (2549). ศิล สมาธิ ปัญญา สำหรับคุณหนู และผู้ปฏิบัติใหม่.
กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย.
- อินตา ศิริวรรณ. (2544). การศึกษาสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทย. กรุงเทพมหานคร : อักษร
เจริญทัศน์, 2544.
- Barron, Brigid Jessica Sara. (1993). Collaborative Problem Solving : A Team
Performance Greater than what is Expected from the Most Competent
Member. Dissertation Abstracts Intonation. 35. 1993, July.

- Beck, S.E. (1995). *Cooperative Learning and Feminist Pedagogy : A Model for Classroom Instruction in Nursing Education*. Journal of Nursing Education. 34(5): 222-227. 1995, May.
- Bernard, Harold W. (1972). *Psychology of Learning and Teaching*. New York: McGraw-Hill.
- Bloomberg, Morton. (1973). *Creativity: Theory and Research*. New Haven: United Printing Services. Inc. Bloomfield Hill, Mich: Oakland Community College.
- Dauglas; & Willatts. (1998). **A Study of Cooperative Learning in Classroom**. New Jersey: Prentice Hall.
- Dewey, J. (1983). *Democracy and Education*. Toronto : Collier-Macmillan.
- Lindeman, E. (1982). *The meaning of education*. New York : New Republic.
- Goodfellow, L.M. (1995). *Cooperative Learning Strategies : An Effective Method of Teaching*
Nursing Research. Nurse Education, 20(4): 26-29.
- Hurlock, E.B. (1972). *Child Development*. 5th ed., New York: McGraw-Hill.
- Johnson, D.; et al. (1981). *Effects of Cooperative and Individualistic Goal Structures on Achievement : A Meta-Analysis*. Psychological Bulletin. 89: 18-19. 1981, January.
- Johnson, D.W.; & Johnson, R.T. (1990). *An Overview of Cooperative Learning*. Edina, Minnesota : Interaction Book Company, 1990.
- Saylor, J.G.; & Fussell, J.J. (1980). *Curriculum planning for Better Teaching and Learning*. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1981.
- Slavin, R.E. (1990). *Cooperative Learning*. Review of Education Research. 50: 315-342

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. พระมหาอำนาจมหาวิโร, ดร.

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2. อาจารย์ ดร.พรทิวา จุลสุคนธ์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3. อาจารย์ ดร.ปิยะสุตา เพชรเวช

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

4. อาจารย์ นารีรัตน์ จันทฤทธิ์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5. อาจารย์ วิณา ภาคมฤค

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐๔-๓๕๑๘-๓๖๔
 ที่ อว ๓๔๑๗/ ๖๑๐๕๑ วันที่ ๑๘/ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร.

ด้วย ดร.จรงกรณ์ กลางบุรัมย์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สังกัดวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐๔-๓๕๑๘-๓๖๔
 ที่ อว ๗๕๑๗/ว๐๑๕๑ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร อาจารย์ ดร.พรทิวา จุลสุคนธ์

ด้วย ดร.จรงกรณ์ กลางบุรัมย์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สังกัดวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จึงขอเจริญพรท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

 (พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐๔-๓๕๑๘-๓๖๕
 ที่ อว ๗๔๑๗/๖๐๐๕๑ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร อาจารย์ ดร.ปิยะสุตา เพชรเวช

ด้วย ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สังกัดวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จึงขอเจริญพรท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยเซตร้อยเอ็ด โทร. ๐๔-๓๕๑๘-๓๖๔
 ที่ อว ๗๔๑๗/ว๒๐๕๑ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร อาจารย์นาริรัตน์ จันทฤทธิ์

ด้วย ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สังกัดวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จึงขอเจริญพรท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญารักษ์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐๔-๓๕๑๘-๓๖๔
 ที่ อว ๗๙๑๗/ว๐๐๕๑ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
 เรื่อง ขออนุมัติแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร อาจารย์วิณา ภาคมฤค

ด้วย ดร.จรุงกรณ์ กลางบุรีรัมย์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สังกัดวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จึงขอเจริญพรท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

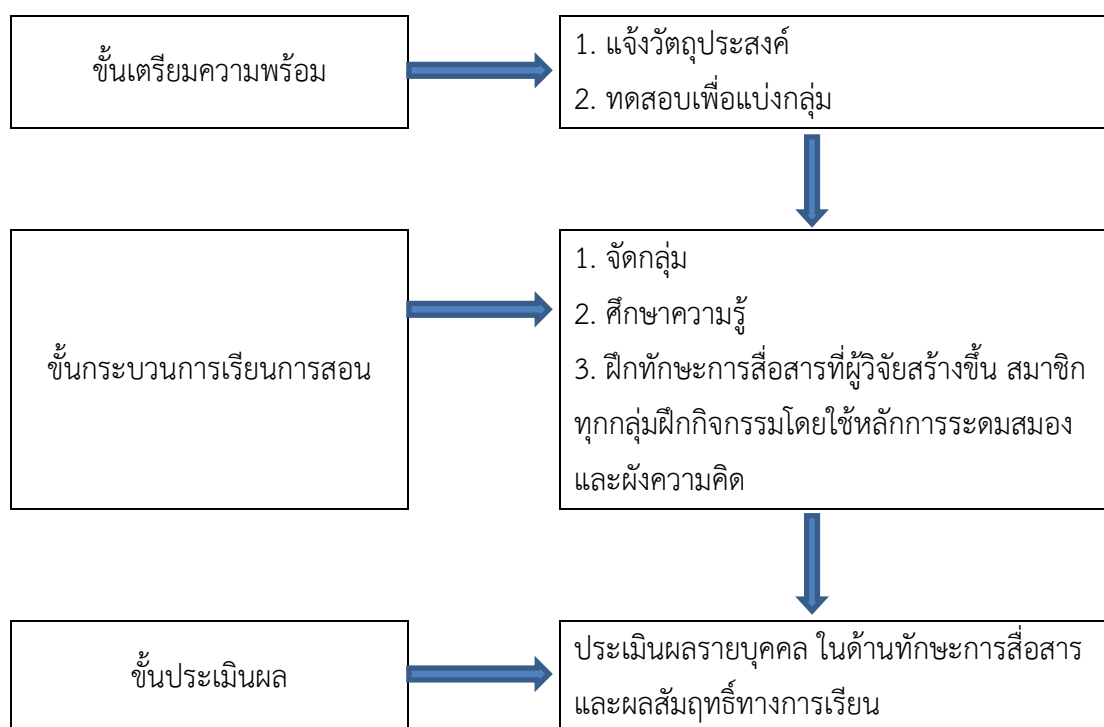
จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

 (พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ค
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนาแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์ เป็นการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นกระบวนการเรียนการสอน และขั้นประเมินผล ดังนี้

ขั้นเตรียมความพร้อม

เป็นขั้นตอนการแจกวัสดุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชา ซึ่งมีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารและการเรียนการสอนแบบ STAD ซึ่งก่อนการเรียนการสอนจะต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำผลการทดสอบมาจัดกลุ่มตามหลักของ STAD

ขั้นกระบวนการเรียนการสอน

เป็นขั้นตอนนี้แบ่งผู้เรียนตามหลักของ STAD กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยผู้เรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน (1:2:1) และให้สมาชิกทุกกลุ่มศึกษาความรู้เรื่องภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จากนั้นแต่ละกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านกระบวนการเรียนการสอนแบบ STAD

ขั้นประเมินผล

เป็นขั้นตอนการทดสอบหลังจากที่เรียนเรื่องภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเครื่องมือที่ใช้คือ
แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ศิล

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง สมมติ

ตอนที่ 3 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ปัญญา

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

คำชี้แจง จงเรียงข้อความให้ถูกต้อง

1.

1. การที่ช่วยงานหลายๆช่วยงาน
2. ในสถาบันต่างๆ มีการปฏิบัติงานคล้ายๆกัน
3. จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างแกนรวม
4. เพื่อประสานประโยชน์ร่วมกัน

ก. 3 2 4 1

ข. 2 3 4 1

ค. 1 2 3 4

ง. 4 3 2 1

2.

1. แนวทางแก้ไขปัญหากากร่วมกันทำก็จะเป็นเรื่องดีมาก
2. ฉะนั้นโดยภาพรวมแล้ว
3. เมื่อแบ่งส่วนรับผิดชอบแล้วก็จะง่ายเข้า
4. ปัญหาที่เคยยากๆ

ก. 1 2 3 4

ข. 2 3 4 1

ค. 4 3 2 1

ง. 3 2 4 1

3.

1. เสียงที่นิ่งอย่างเฉียบขาดนั้นเป็นเสียงผู้หญิง
2. เขาเคยเห็นผู้หญิงหลายคนฆ่าคนตาย
3. ซึ่งไม่ได้ทำให้เขาสบายใจเลยแม้แต่นิดเดียว
4. ยืนอยู่นิ่งอย่างนั้นแหละ

ก. 2 1 4 3

ข. 1 4 2 3

ค. 2 3 4 1

ง. 1 3 2 4

4.

1. มนุษย์โลกอาศัยพลังงานของสายน้ำ สายลม แสงแดด ไฟ สัตว์เลี้ยง และแรงงานคน
2. และมนุษย์ก็อยู่กับธรรมชาติด้วยความสันติสุขมาโดยตลอด
3. สมัยก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป
4. เพื่อให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วง

ก. 1 2 3 4

ข. 4 1 2 3

ค. 3 1 4 2

ง. 1 3 2 4

5.

1. รางวัลชนะเลิศเป็นโล่รางวัลของประธานรัฐสภา
2. รางวัลรองชนะเลิศเป็นโล่รางวัลของประธานสภาผู้แทนราษฎร
3. พร้อมใบประกาศเกียรติคุณและทุนการศึกษา 2,000 บาท
4. พร้อมใบประกาศเกียรติคุณและทุนการศึกษา 3,000 บาท

ก. 1 2 3 4

ข. 4 3 2 1

ค. 2 4 1 3

ง. 1 4 2 3

คำชี้แจง ให้หาคำที่สะกดผิดข้อละเพียงละคำตอบเดียว

6.

ก. ภูษิต

ข. ภูธร

ค. ภูบาล

ง. ภูวนัย

จ. ภูวนตร

7.

ก. ลำไย

ข. ชักไย

ค. สายไย

ง. ห่วงไย

จ. เยื่อไย

8.

ก. ตักบาตร

ข. ลูกบาตร

ค. บาตรหลวง

ง. บาตรหยัก

จ. บ่วงบาตร

9.

ก. วิวาท

ข. เถรวาท

ค. มุสวาต

ง. โอวาท

จ. วาทการ

10.

ก. เสื่อซี้ด

ข. สมุดโน้ต

ค. ไม้ก๊อก

ง. ขนมหั้ก

จ. ศรศิลป์

คำชี้แจง จงเลือกคำวลีที่ให้ไว้ในช่องว่างให้ถูกต้องสมบูรณ์

11.

ก. กล่าว ข. อ้าง ค. นำ ง. บอก จ. พูด

12.

ก. ส่วนแรก ข. ประการแรก ค. ข้อแรก ง. เบื้องต้น จ. เรื่องแรก

13.

ก. เล็ก ข. ทั้ง ค. หยุต ง. ทั้งขว้าง จ. ละทิ้ง

14.

ก. พัฒนาการ ข. วิวัฒนาการ ค. พัฒนา ง. เปลี่ยนแปลง จ. เดิบโต

15.

ก. เสียเลย ข. เสียทีเดียว ค. เป็นอันขาด ง. อย่างเด็ดขาด จ. ของคนเสีย

16.

ก. ถูก ข. ควร ค. ชอบ ง. ดี จ. งาม

17.

ก. จง ข. อย่า ค. และ ง. ให้ จ. อนึ่ง

18.

ก. อดีต ข. ปัจจุบัน ค. อนาคต ง. ฐานะ จ. เงินเดือน

19.

ก. เรียน ข. เดือน ค. เน้น ง. บอก จ. ย้ำ

20.

ก. ฉะนั้น ข. สรุปแล้ว ค. เพราะฉะนั้น ง. ดังนั้น จ. โดยสรุป

ข้าพเจ้าจะขอ.....11.....เอาข้ออันควรประพฤติปฏิบัติเฉพาะที่สำคัญๆ มาตักเตือนท่านไว้ดังต่อไปนี้

ใน.....12....ก็คือเรื่องการศึกษา ซึ่งส่วนมากมักจะเข้าใจผิดกันว่า ตนได้ศึกษามานานพอแล้ว และพากัน.....13....เสีย อันนี้นับว่าเป็นการเข้าใจผิดอย่างสำคัญที่สุด จริงอยู่ในการทำงานนั้นเราต้องการใช้ความสามารถเป็นประการสำคัญ แต่ก็ขออย่างได้ลืมหืมเสียว่า บันได้ที่จะนำเราไปสู่ความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถได้อย่างดีนั้น ก็คือการศึกษามั่นคง และยิ่งในสมัยที่วิชาการของโลกกำลังมี.....14...ไปสู่การเป็นผู้ล้าสมัยได้อย่างน่าเสียดายที่สุดฉะนั้นสิ่งสำคัญประการแรกที่ข้าพเจ้าอยากเตือนท่านไว้ในโอกาสนี้ก็คือ จงอย่างได้ละทิ้งการศึกษา.....15....

ในประการที่ 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติดของท่าน เพราะการออกไปเป็นนายทหาร นั้นท่านจะเป็นอิสระ และมีโอกาสพบปะกับบุคคลต่างๆ มากกว่าเมื่อครั้งยังเป็นนักเรียนอยู่ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่ท่านจะต้องรู้จักบังคับตัวของตนเองให้รู้จักประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่.....16.... เช่น ในการระมัดระวังในเรื่องกิริยามารยาท การประหยัด การคบหาแต่เพื่อนที่ดี และการรักษาความสามัคคีในหมู่คณะเหล่านี้ เป็นต้น จงทำตามแต่ตัวอย่างที่ดี.....17....พึงหลีกเลี่ยงความชั่วทั้งหลาย เช่น การดื่มสุราจนเมามาย หรือการใช้จ่ายที่ไม่คำนึงถึง.....18....เหล่านี้เสียข้าพเจ้าขอ.....19...ว่าเรื่องเสียความประพฤตินี้ได้เคยทำลายอนาคตอันสดใสของนายทหารมามากต่อมากแล้ว จนต้องออกจากราชการไปก็มีตัวอย่างอยู่.....20.... จึงขอให้ท่านพึงระมัดระวังให้จงหนัก

21. “การล่วงเกินผู้อื่นด้วยวาจาที่หยาบคาย” เป็นความหมายของคำใด

ก. จู้จี้

ข. แจกแจง

ค. เจรจา

ง. จ้อกแจ้ก

จ. จ้วงจาบ

22. “พูดเป็นสำนวน ไม่ตรงไปตรงมา” เป็นความหมายของคำใด

ก. เล่นหัว

ข. เล่นงาน

ค. เล่นปาก

ง. เล่นลั่น

จ. เล่นตัว

23. “แก้งร้อง หรือแก้งทำเกินกว่าเหตุ” เป็นความหมายของคำใด

ก. ตะครันตะครอ

ข. ตีโพยตีพาย

ค. ตีปลาหน้าไซ

ง. ตีอกชกหัว

จ. ตะกรุมตะกราม

24. “พูดไม่ฉะฉาน ไม่ชัดเจน หรือไม่เต็มปาก” เป็นความหมายของคำใด

ก. อ้อมค้อม

ข. อ้อแอ้

ค. อ้อมแอ้ม

ง. อ้อยสร้อย

จ. อ้อยอิ่ง

25. ตันทุรัง หมายความว่าอย่างไร

ก. ดื้อแพ่ง

ข. ดื้อด้น

ค. ดื้อดิ่ง

ง. ดื้อรั้น

จ. ถูกทุกข้อ

26. เกะเรี้ยกะราด หมายความว่าอย่างไร

ก. เกะกะ

ข. เปราะเปื้อน

ค. เลอะเทอะ

ง. ชะมุกชะมอม

จ. กระจัดกระจาย

27. ข้อใดเขียนถูกต้องทุกคำ

ก. สะไบ ละคร พนัน

ข. จระเข้ ชะรอย รหัส

ค. ฉะนั้น กะละมัง อลุ่มอล่วย

ง. สะเพร่า ทะแยง หนู

จ. ผอบ ไผท ชตา

28. ข้อใดเขียนถูกต้องทุกคำ

ก. โล่ห์ จ้างง สำอาง

ข. สัງวรรณ อายุเยาว์ อานิสงส์

ค. เสาวนีย์ มหรสพ พิศวาส

ง. สารพัด สารพัน สารพี

จ. บุคคลิก เจตนารมณ์ มีตมน

29. ข้อใดเขียนถูกต้องทุกคำ

- ก. ละหุ่ง ข้าวโพด ข้าวฟ่าง สับปะรด
- ข. ละหุ่ง ข้าวโพชน์ ข้าวฟ่าง สับปะรด
- ค. ระหุ่ง ข้าวโพด ข้าวฟ่าง สับปรส
- ง. ระหุ่ง ข้าวโพด ข้างฟ่าง สัปะรส
- จ. ละหุ่ง ข้าวโพด ข้าวฟ่าง สับปะรด

30. ข้อใดเขียนถูกต้องทุกคำ

- ก. รวงสาด มะปราง ลำไย องุ่น
- ข. ลางสาด มะปราง ลำไย องุ่น
- ค. รวงสาด มะปรางค์ ลำไย องุ่น
- ง. ลางสาด มะปราง ลำไย องุ่น
- จ. ลางสาด มะปราง ลำไย อะงุ่น

แบบทดสอบทักษะการสื่อสาร

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบทักษะการสื่อสารของรูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ โดยมีสาระที่เกี่ยวกับการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องศิลปะ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องสมาธิ

ตอนที่ 3 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่องปัญญา

2. ให้นักศึกษาตอบคำถามให้ถูกต้องและครบทุกข้อ ทั้ง 3 ตอน ภายในเวลา 30 นาที

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ศิล

1. นักศึกษาอธิบายความหมายของคำว่า ศิล

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

2. นักศึกษามีวิธีการสื่อสารอย่างไรที่จะอธิบายถึงความสำคัญของการรักษาศิล

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

3. นักศึกษาอธิบายผลดีที่ได้รับจากการพัฒนาตนเองด้วยการรักษาศิล

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง สมาธิ

1. นักศึกษาอธิบายความหมายของคำว่า สมาธิ

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

2. นักศึกษามีวิธีการสื่อสารอย่างไรที่จะอธิบายถึงความสำคัญของการทำสมาธิ

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

3. นักศึกษาอธิบายผลดีที่ได้รับจากการทำสมาธิ

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

ตอนที่ 3 แบบทดสอบการสื่อสารเรื่อง ปัญหา

1. นักศึกษาอธิบายความหมายของคำว่า ปัญหา

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

2. นักศึกษามีวิธีการสื่อสารอย่างไรที่จะอธิบายถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองด้วยปัญหา

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

3. นักศึกษาอธิบายผลดีที่ได้รับจากการพัฒนาตนเองด้วยปัญหา

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

ภาคผนวก ง

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน

ที่ จว. ๐๙๒/๒๕๖๕

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

TITLE : DEVELOPMENT OF TEACHING STYLES IN THAI LANGUAGE FOR COMMUNICATION IN THE NEW NORMAL ERA WITH INTEGRATED BUDDHISTS FOR UNDERGRADUATE STUDENTS MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS.

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

จรุงกรณ์ กลางบุรีรัมย์

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ มติที่ ๕/๒๕๖๕ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรี ในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรอง ผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๘ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ออกให้ ณ วันที่ ๒๘ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงนาม

(พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

คำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษา หัวหน้าโครงการวิจัย นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ที่ ๖๓๖ / ๒๕๖๔
เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษา หัวหน้าโครงการ นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย

เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยทุนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในยุค New Normal พุทธบูรณาการ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติการประชุมคณะกรรมการวิจัยของสถาบันวิจัยญาณสังวร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๓๑ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ มติที่ ๒๐๐/๒๕๖๔ จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายนามต่อไปนี้เป็นที่ปรึกษา หัวหน้าโครงการ นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย ดังนี้

๑. รศ.ดร.เชษฐา จักรไชย	ที่ปรึกษาโครงการวิจัย
๒. ดร.จรุงกรณ์ กลางบุรัมย์	หัวหน้าโครงการวิจัย/นักวิจัย
๓. นายอิศเรศ จินฤทธิ์	นักวิจัย
๔. นางวิศร พงศ์สุวรรณ	ผู้ช่วยนักวิจัย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

พระเทพวิมล

(พระเทพวิมลเมธี, ผศ.ดร.)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ	ชื่อคุณวุฒิ	สาขาวิชา	สถาบัน	ปีที่สำเร็จ
ปริญญาเอก	ปร.ด.	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	การบริหารการศึกษา	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2559
ปริญญาโท	ศน.ม.	ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต	การบริหารการศึกษา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2551
ปริญญาตรี	ศษ.บ.	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต	ภาษาไทย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2546

ประวัติการทำงาน

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ประจำ

ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ เมื่อวันที่ 1 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2557

ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

1. กรรมการประจำวิทยาเขตร้อยเอ็ด
 - คำสั่งสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ 1/2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำวิทยาเขตร้อยเอ็ด ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2563
 - คำสั่งสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ 23/2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำวิทยาเขตร้อยเอ็ด ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565
 - คำสั่งสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ 18/2565 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำวิทยาเขตร้อยเอ็ด ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2567
2. อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
3. เลขานุการ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
4. ผู้ประสานงานคณาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
5. ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 27

ผลงานทางวิชาการ

ลำดับที่	รายละเอียดผลงาน
บทความวิชาการ	
1.	จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์. (2561). การปลูกฝังจริยธรรมขั้นพื้นฐานในเยาวชนด้วยหลักภavana 4. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 3 วันที่ 28-29 มีนาคม 2561 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ฉบับที่ 4 หน้า 346-352
2.	จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์. (2562). คุณธรรมของความเป็นครูตามวิถีพุทธในสังคมไทย. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 วันที่ 24 สิงหาคม 2562 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ฉบับที่ 2 หน้า 1243-1254
3.	จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์. (2562). การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 วันที่ 24 สิงหาคม 2562 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ฉบับที่ 2 หน้า 163-172
4.	จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์. (2563). กลยุทธ์การสอนภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (2020): กรกฎาคม - ธันวาคม 2563 หน้า 764-776
5.	จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์. (2564). วาทการ : ศาสตร์แห่งการสื่อสาร. วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 หน้า 83-90

ผลงานการวิจัย

ลำดับที่	รายละเอียดผลงาน
บทความวิจัย	
1.	จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์. (2559). รูปแบบกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อปลูกฝังจริยธรรมขั้นพื้นฐานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 3 วันที่ 28-29 มีนาคม 2561 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ฉบับที่ 4 หน้า 353-359
2.	จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์. (2560). การนำหลักธรรมคัมภีร์โลกมาแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ

	ครั้งที่ 1 วันที่ 25 สิงหาคม 2561 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ฉบับที่ 1 หน้า 625-637
3.	จรรยาภรณ์ กลางบุรัมย์. (2561). การดำเนินงานส่งเสริมวินัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 1 วันที่ 25 สิงหาคม 2561 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ฉบับที่ 1 หน้า 100-101
4.	จรรยาภรณ์ กลางบุรัมย์. (2561). การส่งเสริมวินัยของนักศึกษาหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาเขตร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 1 วันที่ 25 สิงหาคม 2561 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ฉบับที่ 1 หน้า 228-229
5.	จรรยาภรณ์ กลางบุรัมย์. (2562). การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 วันที่ 24 สิงหาคม 2562 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ฉบับที่ 2 หน้า 1213-1221
6.	จรรยาภรณ์ กลางบุรัมย์. (2562). การประยุกต์หลักธรรมคัมภีร์ครองโลกมาพัฒนาพฤติกรรมพึงประสงค์ในโรงเรียนและในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 วันที่ 24 สิงหาคม 2562 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ฉบับที่ 2 หน้า 1312-1325
7.	จรรยาภรณ์ กลางบุรัมย์. (2562). การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จี ปุ ลิ เพื่ออนุรักษ์ภาษาถิ่นไทยอีสานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 วันที่ 24 สิงหาคม 2562 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ฉบับที่ 2 หน้า 971-979

เอกสารประกอบการสอน

1.	เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ภาษากับการสื่อสารร่วมสมัย ISSN: 978-616-572-570-5
2.	เอกสารประกอบการสอน รายวิชา การเขียนการสื่อสาร ISSN: 978-616-572-718-1

รางวัลที่เคยได้รับ

ประกาศเกียรติคุณ โล่ รางวัล ที่หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เพื่อเป็นการรับรองคุณความดี

1. พ.ศ. 2558 รางวัล แม่ดีเด่น ระดับปฐมวัย จาก โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด
2. พ.ศ. 2564 รางวัล ครูภาษาไทยดีเด่น ระดับจังหวัด จาก สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด
3. พ.ศ. 2564 รางวัล เชิดชูเกียรติผู้ทำคุณประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย จาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด